Françoise Sagan

GÜNÜBİRLİK ACI

Fransızca aslından çeviren
ÜMİT MORAN ALTAN

Françoise Sagan

GÜNÜBİRLİK ACI

Fransızca aslından çeviren

ÜMİT MORAN ALTAN

Özgün adı

Un chagrin de passage

Kapaktaki resim:

KIRSTEN SODERLIND

Gerçek adı *Françoise Quoirez* olan yazar, 1935 yılında Cajarc'ta doğdu. İleride yazacağı romanlarının kahramanlarının yaratılışında da etkili olacak olan bir burjuva ailenin kızıydı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Paris'te yaşamaya başladı. 1954 yılında ilk kitabı, *Günaydın Hüzün* yayınlandı; söz konusu yapıt yazara Eleştirmenler Ödülü'nü getirdi. Büyük gürültüler kopartan bu kitabı, aralarında *Brahms'ı Sever misiniz?*, *Bir Ay İçinde, Bir Yıl İçinde*'nin de olduğu diğer romanlar izledi. 1960 yılında ise, ilk tiyatro oyunu *İsveç'te Bir Şato* yayınlandı. 1958 yılında Guy Schoeller'le, 1962 yılında Robert Westhoff'la evlenen yazar, bugüne dek kırk iki kitaba imzasını atmıştır. Halen Paris'te yaşamaktadır.

Fransa'nın klasik yazarları arasında yer alan *Françoise Sagan,* romanlarındaki kurguları daha çok, birlikte olan bir kadınla bir erkek ve onların dışındaki üçüncü bir kişi üzerine oturtur. Kahramanları, genellikle burjuva çevrelerin insanlarıdır. Yalnızlık, acı ve hüzün, onun temel izlekleridir. ***Günübirlik Acı'***nın kahramanı bir erkektir; başarılı bir mimar olan *Matthieu.* Sıradan şikâyetlerle gittiği doktorundan bir gün hiç beklemediği bir şey öğrenir genç adam: kanserdir. Çoğu kişinin yaptığını yapmaz *Matthieu,* kendisiyle hesaplaşmaz, içine kapanmaz. Sorununu yakınındaki insanlarla paylaşır; onların tepkileri, onun bu insanlarla olan ilişkilerinin de sınanmasıdır bir bakıma. Çelişkiler içinde geçirdiği bu süreç, *Matthieu'yü,* uzun zamandır yaşamından silmiş olduğu birine götürür: bir zamanlar delice sevmiş olduğu kadına. Bütün düzeni altüst olan genç adamı bir büyük sürpriz daha beklemektedir…

Felix ve Ingrid Mechoulam'a

I. BÖLÜM

— Herhalde, uzun zamandan beri sigara içiyordunuz?

— Kendimi bildim bileli ‘sigara içiyorum’, diye düzeltti Matthieu galibiyet içeren şimdiki zamanı kullanarak, ölümcül dahi olsa, kendisi için böylesine sürekli, böylesine lezzetli bir alışkanlık olan tütünü yadsımayı reddediyordu. Bu ufak tefek sevimsiz doktorun, kısa bir süre sonra öleceğini söylemesi zaten yeterince tatsızdı, üstüne üstlük, bunu daha önce olması gereken bir şeymiş gibi vurguluyordu.

Matthieu şaşkınlığını bir yana bırakıp öncelikle, kötü haber verenlere karşı duyduğu öfkeyi bastırdı. Kısa bir süre sonra gerçekleşecek olan ölümü, yavaş yavaş, kabullenilebilir bir şey gibi görünmeye başlıyordu… Bu ruhsuz muayenehanenin tatsız ortamında bir şey vardı, yaşanan olayı, sokaktan yansıyan gürültü gibi sıradan ve kanıksanmış kılan bu ortam, belki de, o anda telaffuz edilen ‘kanser’ sözcüğünden bile daha fazla sıkıntı vericiydi.

— Uzman doktorlara gidip tanıyı inceletmeniz gerekecek, tabii ki, dedi, ufak tefek doktor; bu doktor, Matthieu’nün güvendiği doktor Jouffroy’un yerine gelmişti ve geçenlerde Matthieu’yü çok eğlendiren hamsterin tıpatıp aynısıydı; yıllık sağlık kontrolünün sonuçlarını bu doktora göstermekle iyi etmemişti…

-Tabii ki, diye söze başladı doktor yeniden, bu tarz tanıların doğrulatılması gerekir. İnsan, ne yazık ki sizin durumunuzda olsa bile…

Elinde Matthieu’nun ciğer filmlerini -bu mermi-fotoğraflarını, bu ölüm tarotunun kartlarını- sallıyor, ‘kanserimiz’ dediği şeyin kesinliğini, önemini, apaçıklığını saygılı bir dikkatle inceliyordu. Ah ama, hayır… Bu iç karartıcı hayranlığı hastasının da paylaşması gerçekten olanaksızdı, bunu anlayabilmeliydi! Matthieu, yaşamının en önemli haberini almak için niçin böyle bir soysuza düşmüştü? “İşte sonunda ölüyorum! Altı ay sonra ölmüş olacağım, artık hayatta olmayacağım,” deyip duruyordu kendi kendine sürekli olarak. Hiçbir şey hissetmediği için şaşırıyor ve açık bir yaranın çevresindeki acımayan yerlere dokunur gibi, kuşku ve korkuyla aynı sözleri yineliyordu içinden. “Altı ay sonra, her şey bitecek! Artık hiçbir şey hissetmeyeceğim! Ben, Matthieu, artık yaşamayacağım!..”

Ve aniden, ölümün gerçekliği bir darbe gibi indi ve çok belirgin olarak anımsadığı bir anının şiddetiyle iskemlesinde iki büklüm oluverdi. İki ya da üç yıl önce, bir öğleden sonra, Evry'deki at yarışlarındaydı, önünden atlar geçiyordu, atlara bakmadan yapması gereken işleri düşünüyordu: O sırada, yapması gereken işleri aklından silip atan korkunç bir şey oldu, bir şey alnını yalayıp geçti, o anda kafasını geriye attı. Alnına değip geçen şey bir atın çiftesiydi - birkaç milimetreyle çifteden kurtulmuştu. Toynak, nal ve kıldan oluşmuş bu ölümcül nesnenin gözlerinin önüne kadar yükseldiğini, sonra alçaldığını görmüştü. Kendini toparlaması, titremesinin kesilmesi, bu büyük sıkıntıyı üzerinden atması için epeyce bir zaman gerekmişti. Şu sırada konulan tanının kapsamını kavramasını sağlayan da 'bu olaydı': Şimdi de ölümcül çifteden kurtulmak için yaptığı gibi geri çekilmek, başını arkaya atmak istiyordu. Ama bu kez, bunu beceremiyordu. Bunu başaramayacaktı.

Sararmış olmalıydı, çünkü hamster -kesinlikle bir hamstere benziyordu-, sadist bir memnuniyetle gözleri parlayarak ona doğru eğilmişti. O sırada, Matthieu'nün kalbi yeniden atmaya başlamış, soluk alıp verişleri normale dönmüştü. Ölümü hissettiği bu ikinci darbenin yarattığı korku azalıyordu, ama ölümün dehşetiyle burun buruna gelmişti, bunun düşüncesine bile katlanmak zordu. Ve bu dehşetle şaşakalmıştı. Nihayet, çevresindeki insanlarda gözlemlediği o inkâr edilmiş gerçekleri, o yalanları kavrayabiliyordu. Can çekişen inançlılar. Bir yığın tasarıları olan tutuklular… Ölümün 'düşüncesine' bile katlanılmazdı, işte o kadar! Ama kısa bir süre içinde, yarın ya da yarından sonraki gün, apaçık maruz kaldığı ölümü yadsıyacağını biliyordu, kuşkusuz onu yok sayacak bir yol bulacaktı.

— Kendinizi kötü mü hissediyorsunuz? Belki de benim hoyrat olduğumu düşünüyorsunuz? Ama ben hastalarına gerçeği söyleyen doktorlar grubundanım… yetişkin hastalara.

Üstelik de bu doktor onun yetişkin olduğunu sanıyordu! Onu… tek isteği on bir yaşına geri dönüp ne yazık ki uzun zaman önce ölmüş olan annesiyle babasına koşup yardım istemek olan Matthieu'yü bir yetişkin olarak kabul ediyordu… Onlar, yalnız onlar onu güldürebilir, bu- yargının saçmalığıyla dalga geçer, onu rahatlatırlardı. Yalnızca onlar, dengesini bulmasını sağlayabilir ve onu sakinleştirerek, sonsuza kadar sürecek delikanlılığının odasına uyumaya gönderebilirlerdi. Daha sonra Matthieu, ölmüş annesiyle "babasını, hep yanında olan kadınlarından daha fazla düşündüğü için

kendine kızabilirdi. Bunda şaşacak bir şey yoktu. Onu çocukluğuna bağlayan şeylerin gücünü her zaman kabullenmişti ve şu anda büründüğü varsayılan yetişkinlikle çocukluğu arasında hiçbir benzerlik yoktu.

İşte bir kez daha, bunu kanıtlayan bir durumla karşılaşmıştı; yalnızca annesiyle babası oğullarının kırk yaşında kanserden ölmesini korkunç bir şey olarak nitelendirirdi. Oysa insanlar, bunu olağan ya da en azından olası bir şey olarak göreceklerdi. Tanıdıkları, dostları ise bu durumu üzücü, hem de çok üzücü bulacaklar, hatta bunun bir kayıp olduğunu, şaşırtıcı ve can sıkıcı olduğunu söyleyeceklerdi. Ama kimse ölümünü, onun ya da annesiyle babasının değerlendirebileceği gibi akıl almaz bulmayacaktı.

— Meslektaşlarım tarih üzerinde tartışabilirler. Ben size altı ay dedim, üç ay da diyebilirdim, bir ay da, dokuz ya da on iki ay da…

— Bu çok önemli değil, dedi Matthieu kurulmuş bir makine gibi.

Der demez karşısındaki sözünü kesti:

— Böyle söylemeyin! Henüz son günlere uzak olduğunuz için bugün buna önem vermiyorsunuz, ama inanın bana, tam altı ay sonra, geçecek her gün için bana minnettarlık duyacaksınız. Bu altı aydan bir gün bile kaybetseniz, o zaman da benden nefret edeceksiniz. Görürsünüz, görürsünüz…

Ve Matthieu bir dizi iyi adam görüyordu, bu adamlar bu sersemin önüne gelince yiğit adam oluveriyorlardı, daha sonra, altı ay geçince de, söz verildiği gibi üç gün daha yaşamak, üç gün daha işkence çekmek için Tanrı'ya yalvarıyorlardı. Doktorun ses tonunda, Matthieu'yü iskemlesinden sıçratan, aşağılamayı andıran bir galibiyet vardı: Bu adamdan nefret ediyordu. Yeniden oturdu. Bu adam gerçeği bilen tek kişiydi, ona bir anda yabancılaşmayacak tek kişi oydu, Matthieu'yü şu andaki; hâlâ yaşayan, ölümü ertelemiş haliyle tanıyan tek kişiydi. Daha sonra Matthieu başka bir adama dönüşebilirdi. Gerçeği kime söylemeli? Gerçeği kimden gizlemeli? Bunu bilemiyordu. Bildiği tek şey onu aşağılayan bu adamın karşısında mesafeli ve terbiyeli olması gerektiğiydi. Sahip olmaktan rahatsız olduğu bu incelik, bu burjuva alışkanlığı… onu cesur olmaya ya da cesurmuş gibi görünmeye itiyordu.

Matthieu ayağa kalkınca budala rahatladı, yeniden oturunca umutsuzluğa kapıldı. Matthieu orada kalmaya, olabildiğince uzun bir süre onu meşgul ederek, dünya işlerine geri dönmesini engellemeye karar verdi.

— Yolculuğa çıkacak mısınız?

— Efendim? Hayır, sanmıyorum.

Matthieu şaşırmıştı: Yolculuğa çıkmak, ne fikir ama! Bir zamanlar, hatta daha bu sabah, o yerleri, o güzellikleri, kentleri hayal etmişti. Ve onlar her zaman var olacaklardı. Doğu, Asya, sahiller, dağlar, daha biraz öncesine kadar hayallerini süslüyordu. Ama şu anda, oralar, artık gidemeyeceği yerler olmuştu. Artık, oraları görmediği için üzüntü duymayacağını biliyordu. Oralarda yüzülecek denizler olmadığından değil, kendisi o denizlerde yüzemeyeceği, oraları yeniden göremeyeceği, oralara gitmeyi yeniden isteyemeyeceğinden… Keşfedilecek her yeni şeyi terk etmek zorunda kalacaktı. Tüm tasarılar, tüm güzellikler, keşif değil ayrılık olarak adlandırılacaktı, bir gün geri verilmesi gereken armağanlar gibi… Artık, gerçekten coşkuyla, keyifle onun olduğuna inandığı bu dünyadaki hiçbir şey ona ait olmayacaktı. Yaşamı sevmeyen, bu gezegenin tadını çıkarmayan bir sürü insan vardı! Niçin bu, onun başına gelmişti, yaşama bu kadar tutkun olan Matthieu, niye yaşamdan yoksun bırakılıyordu? Daha kırk yaşında bile değildi. Yaşamın tadını çıkarmak için kırk yıl bile yaşayamayacaktı… Bu haksızlıktı. (Gün be gün dünyayı çökerten felaketleri, doğal afetleri, ölen çocukları ve kadınları saymazsak.)

— Size profesör Lingres için bir mektup vereceğim, diyordu hamster derinlerden. O ya da bir başkası olabilir elbette. Ama kafanızın rahat etmesi için ben size Lingres'i öneririm. Sekreterim hemen mektubunuzu daktilo eder. Ah!.. Ama yazamaz, diye yeniden söze başladı alelacele. Sekreterim bugün gelmedi. Neyse, yarın size mektubu ulaştırırım.

Söz konusu sekreter, son günlerde Matthieu'nün buraya inatla gelmesinin asıl nedeni olan o hoş kadın, gerçekten orada değildi. Matthieu daha gelir gelmez onun orada olmadığını saptamıştı. Kısa bir süredir, bu sıradan ama iffetsiz güzel bitkiyle fazlasıyla filizlenmiş bir flört yaşıyordu, hamster de kendisine gelenlerin bir bölümünü, en azından onu, bu sekretere borçluydu. Gelecek sah akşamüstü randevuları vardı, birlikte içecekleri bu 'çay'ın nedeni apaçık ortadaydı. Doktorun tedirginliğini görünce, Matthieu her şeyi anladı. O geldiği gün sekreter gelmemişse, hasta olduğunu bildiği için gelmemiş demekti. Hastalığı bulaşıcı değildi, ama bu hiçbir şeyi değiştirmezdi. O kadar basit değildi. 'İffetsiz' bir arzunun bile var olabilmesi için bir geleceğe gereksinim vardı. Geleceği olmayan bir adam, ölmek üzere olan biri, arzu edilebilirliğini yitirirdi. Ne kadar anlamsız

olursa olsun Matthieu de kendisi gibi hasta olan bir kadına bu tepkiyi göstermişti. Arzusu acımaya dönüşmüştü. Tamamen yok olmuştu. Hastalığını, arzuladığı ve baştan çıkarmak istediği kadınlardan olabildiğince uzun bir süre gizlemesi gerekiyordu. Ne kadınlarının gözündeki acıma duygusunu ne de evet, hayır gibi gelişigüzel basit yanıtların verileceği soruları duymaya dayanamazdı.

Altı ay mı? Altı ayla kastedilen ne? Hızla geçen bir zaman dilimi mi, öbür dünyaya uzanan bir sonsuzluk mu? Bu kanın, bu dayanıklı, sadık, istekli, canlı bedenin sahibine itaat etmemeye başlaması, bedenini elinden kaçırmak ve hiç uyarı almadan, hiç ihanet işareti sezmeden bedeninin ona düşman olması -daha doğrusu düşmanının temsilcisi olması-, bunu düşünmek Matthieu'yü her şeyden daha fazla yıkıyordu. Eline bir göz attı, elinin tiksinti ve acıma uyandıran bir nesne olduğunu düşündü, oysa bu el, kısa bir süre önce, sekreterin hoşuna giden bir beden parçasıydı. Bir an midesi bulandı. Günün birinde öleceğini biliyordu: Asıl sinirine dokunan durumunun sıradanlığıydı! Fransa'da her yıl onun yaşındaki yüzde şu kadar insanın kanserden öldüğünü biliyordu! Şimdi de, bu yüzdenin içine girdiğini öğrenmişti: İşte hepsi buydu! Bunda olağanüstü, beklenmedik, dikkate değer hiçbir şey yoktu. Yalnızca sıradandı. Oysa Matthieu, bir araba kazasında ölmeyi, kanserden ölenlerle aynı hatta daha da yüksek bir yüzdeye sahip olan kaza ölümlerine dahil olmayı on kez yeğlerdi, o böyle bir ölüme diyecek bir söz bulamazdı, yalnızca, şu anda öğrendiği hastalıktan ölmek, ona dayanılmaz geliyordu. İçinden, ölümünün bir tek kendisini sarsacağını yineliyordu. Ölümü onu sevenleri şaşırtacak, üzecekti, ama kimseyi onu sarstığı kadar sarsmayacaktı. Alaya alınmış, gülünç duruma düşmüş, aşağılanmıştı. Evet, aşağılanmıştı.

Şu anda istediği tek şey, yapmayı düşündüğü işleri, önünde beliren yeni geleceği, yeni yaşamı, dehşet içinde geçireceği haftaları elinden alacak bir çifteyle karşılaşmamaktı; kısaca, biraz önce yaşadığı korkunç ânı yeniden yaşamamaktı. 'Aslında, ölebilirim, ama ölümü düşünmeden ölmek istiyorum,' dedi kendi kendine. 'Aynı, ölümü görmezden gelmelerine şaşırdığım, davranışlarını anlayamadığım, ölüme mahkûm olmuş bütün tanıdıklarım gibi.' Kendi durumunu değerlendirirken, insani korkular karşısında daha hoşgörülü -hatta daha bağışlayıcı- olduğu halde, dostlarının ölümlerini, ölümle savaşma biçimlerini pek anlayamamıştı. Oysa o da sekiz gün içinde, yüz yüze geldiği gerçek dışında bir şeye inanmayı becerecekti, çünkü gerçek katlanılmazdı. Veremi, ya da ne olacağını Tanrı bilir, başka

bir hastalığı yeğleyecekti. Herkes, ölüm fikrine katlanabilmek için böyle yapıyordu. O da herkes gibi yapacaktı.

*

Hamster kapıyı kapatırken, Matthieu, güzel sekreterin girişte unuttuğu kırmızı eşarptan başka bir şey görmedi. Sahanlıkta, eli merdivenin tırabzanında, karanlıkta kıpırdamadan duruyordu. Merdivenlerden inerken her zamanki yürüyüş ahengine kavuştu, okuldayken yaptığı gibi küçük adımlarla zıplıyordu. Bir liseli gibiydi. Bir, iki, üç… bir, iki, üç… bir, iki, üç… sahanlığa gelince dört büyük adım, bir, iki, üç… Gürültücü ve havalı. Merdivenler, o günlerde moda olan gri, siyah, kırmızı desenli halıyla kaplıydı. Biraz önce de bu merdivenden çıkmış ve bu halının üstünde yürümüştü. Şimdi de, sanki biraz öncekiyle aynı adammış gibi bu merdivenlerden iniyordu. Yalnızca, şimdi kolunun altında, ölümünü, daha da doğrusu, kesin olarak ölümünün tarihini belgeleyen akciğer filmleri vardı. Farkında olmadan, hızlanan adımları bıçkınlaştı. Bugünlerin değerinr bilmeliydi: Üç ay içinde, yaşlılar ve hastalar gibi ‘gözetim altına’ alınabilirdi. Ara katta durdu ve bir basamağa oturdu. Eli önünde sallanıyordu, eline bakıyordu: Elinin damarları atıyor, adaleleri ve sinirleri seğiriyordu… Merdiven boşluğundaki camdan biraz ışık sızıyordu, bina tam 1930’lu yılların tarzındaydı, binaya sızan ışık da en az merdiven ışığı kadar iç karartıcıydı. Matthieu elini çevirdi, kuşkulu kuşkulu hayat çizgisine bir göz attı: Hayat çizgisi hamsterin söylediğinden daha uzun görünüyordu, yalancıydı. Cebinden bir sigara çıkardı, sigarayı ağzına koydu, sonra bile bile derin bir nefes çekti.

Hayır, alın yazısına meydan okumak ya da sözüm ona hekime karşı gelmek niyetinde değildi, ama bir şeyler boğazını sıkıyor, gözlerini ve burnunu istila edip ağzını çarpıtıyordu. Sekiz yıldır ağlamamıştı: Yani, annesinin ölümünden beri. Sekiz yılı kupkuru gözlerle geçirdikten sonra gözyaşlarına boyun eğerken, bir an kendinden bile gizlemeye çalıştığı bir utanç duydu.

II. BÖLÜM

Eylül sonuydu, Paris’te hava ılımandı, hafif rüzgârlı, ılık bir pastırma yazıydı. Rüzgâr gökyüzündeki bulutları hareketlendiriyor ve loş, dar

sokağın iki yanındaki kaldırımlardan birini gölgede bırakırken karşısındakini güneşle kaplıyor, şaşırtıcı bir çeviklikle Paris'i 'bir zebranın gölgesine' benzetiyordu.

Garaj kapısının eşiğinde duran Matthieu, sonbaharın cilvelerine teslim olmuş kente, kentine bakıyordu ve sonbaharın cazibesi onu ilk kez rahatsız ediyordu. Arabası uzakta değildi, arabasına kadar yere bakarak koştu, sanki gelip geçenler spor ceketli ve kâkülleri alnına çarpan bu adamın yüzünün bir ölüm mahkûmunun yüzü olduğunu tahmin edebilirlermiş gibi. Bir yarı-dirinin uygunsuz, tedirgin edici, berbat yüzü. Bu utançtan, onu boğan bu yeni suçluluk duygusundan kurtulması gerekiyordu, on saniye kadar arabasını çalıştırmak için anahtarını sokacağı yeri arandı. Arabayı çalıştırdı, hoyratça gaza bastı, böyle bir muameleye pek alışık olmayan arabası, kükredi, hıçkırığa tutulmuş gibi sallandı ve durdu. Matthieu başını geriye attı, gözleri kapalıydı. Bu bulantıdan kesinlikle kurtulması gerekiyordu. Bu boşluk duygusu, bu kırılganlık, kemiklerinin gevrekleştiği ve ağırlığının altında ezilecekleri fikri, bedenindeki ve ruhundaki bu ani değişiklik dayanılmaz bir şeydi (bedeni ve ruhu, korku ve üzüntünün etkisiyle, ilk kez özdeşleşmişti). Güzel Paris'ini şimdiden nasıl da özlüyordu. Sanki birisi onu kapıp kaçırmış gibi, apaçık bir hınç duyarak… Ama kime hınç duyuyordu? Matthieu uzun zamandır Tanrı'ya inanmıyordu ve ancak bugünkü gibi sıkıntılı anların dışında aslında bundan pişmanlık da duymuyordu. Hayır, sahip olduğu şeyleri onun elinden alan, ne Katolik ya da Ortodoks bir tanrı, ne yazgı ne de tüm gücü elinde bulunduran herhangi biri ya da herhangi bir şeydi. Matthieu hiçbir zaman, varlığıyla kendisi arasındaki bu doğal uzlaşmadan başka bir güvenceye sahip olmamıştı. Ve her zaman neşesinde, kızgınlığında, insanlara duyduğu sevgide karşısındakine bulaşan bir şey vardı. Ötekiler gibi kozları, silahları olmadığı doğruydu: Bu yüzden bugün her şey elinden bir anda kayıp gidiyor ve o, insanların karşısında hasta, çıplak ve yalnız kalakalıyordu. Bugüne kadar onun peşinden gelenlerin ne yapacaklarını iyi biliyordu, otuz yıl boyunca, dostları, sevgilileri ya da oynaşları, edindiği hızının ve canlılığının dümen suyunda, hem de ona minnettarlık duyarak sürüklenmişlerdi, bu insanlar hasta olduğunu öğrenirlerse, sanki onları aldatmış gibi ona yüz çevirirlerdi. Onun için üzülürler, ama onu terk ederlerdi. Ve bu durumda, uzun süreli bir armağan olarak sunulan yaşamını nasıl değiştirebilir, bu yaşamı başka türlü yaşamakla nasıl yüzleşirdi? O duygunun, yaşama coşkusunun, YAŞAMININ coşkusunun onu uzun bir süre terk etmeyeceğini tabii ki

biliyordu, ama ‘yaşamanın’ ve ‘yaşamayı beklemenin’ görkemli iğretiliğinin ne demek olduğunu hiç bilemiyordu. Zaten, hiç kimse bilmesi gerektiği zaman bunu bilememişti ve kimse de bilemeyecekti.

Asnieres ve Genevilliers girişlerini geçerek, Paris Limanı’na doğru turistlerin dolaşmadığı rıhtımlar boyunca ilerliyordu. Buralarda pek temiz olmayan mavnalar, suya batmış kayıklar, kulübeler, genellikle terk edilip bırakılmış dağınık yığınlarla kaplı adalar vardı, Seine Nehri’nin bu bölümünde bir [1]New Orleans’, bir ‘akıntılı ırmak’ görüntüsü hakimdi; pek umutlu görünmeseler de kimi insanlar balık tutuyor, kimileri de eylül güneşinde, kelleşmiş otlara uzanmış gazete okuyorlardı. Onlara duyduğu kıskançlığı bastıramıyordu: Gelecek sonbahar onlar yine burada olabilir, yeni sonbaharı ve kızıl yaprakları görebilirlerdi; o artık olmayacaktı. Bu düşünceyi bir türlü kavrayamıyordu. Neyse ki, arabası iyi gidiyordu. Arabanın koca motoru mırıl mırıl mırıldanıyordu, zaten satıcı gülerek arabanın ondan daha uzun ömürlü olacağını söylemişti - bunu şu anda anımsamıştı. Aldırmazlıkla yapılan bir sürü şakada olduğu gibi, bu söze inanmadan neşeyle karşılıklı gülüşmüşlerdi.

Saat öğleni geçiyordu, böyle dalga geçerse Robert çıkabilirdi. Robert ona ne yapması gerektiğini söylerdi. O erkek adamdı, dosttu. Öyle ya da böyle ona yardım edecek tek kişiydi. Onu bencil bulan Helene’in ve basit bulan Sonia’nın tersine Matthieu uzun bir süre Gaubert’i tek ve en iyi dostu bildi. Matthieu’nün doğasında erkek dostluklarıyla özdeşleşmek yoktu, ama şimdi, bu durumda, bir Robert’in desteğine ve gücüne bel bağlaması gerekiyordu.

Gaubert’in işyeri Seine Nehri’ne bakıyordu, tam Paris Limanı’ndan önceydi. Matthieu ve Robert aslında çalışma mekânlarında görüşmezlerdi pek, Matthieu’nün gelişi Robert’i sevindirmekten çok rahatsız etmişe benziyordu.

— Sabahtan beri Hamburg ve Londra’yla konuşuyor, diye mırıldandı sekreter Matthieu’ye, ukalalıkla karışık bir çekingenlikle, sanki posta hizmetlerinin hünerlerinden ve telefon tarifelerinden o sorumluymuş gibi.

Matthieu içeri girince, Robert çalışma masasının gerisinden eliyle otur işareti yaptı. Robert’in beden yapısı ve yürüyüşü Matthieu’ye benziyordu, ama hiçbir zaman bir ragbi takımına seçilmemişti ve kadınlara da daha az çekici geliyordu. Matthieu’nün kadınlar üstündeki başarısını sağlayan pohpohlayıcı şakaları Robert’i pek güldürmezdi. Helene, onun dost

görünümünün altında kötü niyetli ve kıskanç biri olduğunu ileri sürüyordu, ama Helene kocasının dostlarını hiç beğenmezdi ve Gaubert Matthieu'nün dostluğunu sürdürdüğü nadir insanlardandı.

Matthieu, Robert'in karşısına oturdu ve pek seyrek ziyaretlerinin her seferinde olduğu gibi yine büronun kibirli modernizliğini fark etti. Bu estetik kaygıyı duymanın da tam sırasıydı!

— Sen, buraya geldin, ha!

Gaubert gülümsüyordu.

— Ne var? Bir yerlerde bir suç işleniyor da, senin başka yerde olduğunu kanıtlaman mı gerekiyor?

— Hayır, dedi Matthieu. Başıma kötü bir şey geldi.

— Âşık mısın? Oh, özür dilerim…

Telefon çalıyordu ve Gaubert telefonu açtı, akıcı bir İngilizceyle konuşmaya başlamadan önce, ahizeyi bir an eliyle kapatarak, "Londra," dedi.

Gaubert, gelişme gösteriyordu; her konuda gelişme gösteriyordu. İngilizceyi Assimile metoduyla plaklardan öğrenmişti -bu Helene'i gözünden yaş gelene kadar güldürüyordu-, ama şimdi düzgün, rahatça konuşuyordu, oysa o, yani Matthieu ancak geveleyip duruyordu. Ama İngilizce öğrenmemekle iyi etmişti, akşamlarını bu metotla İngilizce öğrenmek için plakların arasında geçirmek zorunda kalmamıştı: Gerekli bile olsa, İngilizcenin bugün ona ne yararı olacaktı ki? *"To be or not to be, that is the question*"… Gerçekten de, bir kez olsun…

Gaubert telefonu kapattı.

— Özür dilerim, dedi, Avrupa'da tekel olma hakkını verecek anlaşmayı yollamakla uğraşıyorum. Yalnızca bu! Düşünebiliyor musun? O kadar önemli bir şey değil!

— Bravo, dedi Matthieu iç geçirerek.

Gaubert işadamı havalarında öne doğru eğildi.

— Zayıf bir bravo! Ne var? Ne oluyor?

— Bu sabah bir doktora gittim. Ciğerlerimde bir şey var. Şöyle böyle altı ay ömrüm kalmış.

Gaubert arkasına yaslandı, yüzü aniden ciddileşmişti, hatta Matthieu kendi kendine, “mermer gibi beyaz ve duygusuz,” dedi. Tıpkı, darbelere karşın sıkıntılarını dizginleyen Romalı bir kahramanın yüzü gibiydi. “Darbeleri indiren benim,” dedi Matthieu gene kendi kendine, aralarındaki konuşmayla ilgili ama dalgındı.

— Ne? Nedir bu hikâye? Film mi çektirdin? Bilgisayarlı inceleme yapıldı mı? Doktorun ciddi biri mi? Kim bu doktor?

— Doktor Jouffroy’un yerine geldi, benim her zaman gittiğim Doktor Jouffroy ayrıldı. Biraz salak ama ciddi biri.

Telefon çaldı ve Gaubert soğukkanlı bir ifadeyle telefonu açtı. “Beni affet, ha?” dedi: Özürleri buyurgandı. Ve akıcı İngilizcesine daldı, zaman zaman Matthieu’ye ciddi bir bakış atıyordu, sonra sinirlendi, buz gibi oldu, iyice sevimsizleşip tek bir kibar söz etmeden telefonu kapattı.

— Bu İngilizlerin dünya umurunda değil! Kendilerini Avrupa’nın sahibi sanıyorlar!.. Sana dönelim! Tanımadığın bir doktora, bir… bir yeni gelene nasıl güvenebilirsin? Şaka yapıyorsun! Sen hepimizi gömersin Matthieu! Göreceğiz! Neyine istersen bahse girerim!

Matthieu alaylı alaylı, bu durumda bahse girmenin pek bir tehlikesi yok diye düşündü, sonra aceleyle:

— Film dışında bilgisayarlı inceleme de yapıldı dediğin gibi. Çok ilerlemiş, dedi.

Yakındığını duyuyordu ve kendinden nefret ediyordu. Nefret ve utanç hissediyordu.

Telefon yeniden çalmaya başladı ve Gaubert küfrederek telefonu açtı. Yeniden konuşmaya başlamadan önce, “Beni rahat bırakmayacaklar mı?” diye söylendi, sonra, öfkeyle gözlerini kapatarak:

— Allo… Yes… Yes…. Ah, I prefer that!.. Yes, I say:

I prefer that!.. But what price?.. OK! OK… What?.. Then, I listen to you! Oh, I shall be at Roissy friday… OK… OK… Thank you…, dedi.

Gözlerini açtı, bakışlarını bir an Matthieu’nün arkasındaki duvara dikti, sonra konuşmayı bitirmeden önce Matthieu’ye doğru muzaffer bir edayla yumruğunu kaldırdı:

— That’s reasonable! OK! See you friday.

Telefonu kapattı.

— Ah, ama hayır, diye mırıldandı, inanmazlarsa inanmasınlar… Bak… Özür dilerim! Tekrar ararlarsa, cehennemin dibine gitmelerini söyleyeceğim.

Ve telefonu açtı, santral memuresine kimseyle görüşmek istemediğini, onu rahat bırakmalarını söyledi: Kararlı bir gülümsemeyle, “Telefon eden Papa bile olsa!” diye ekledi, böylece eski dostlukları adına aforoz edilmeyi ve hakaret görmeyi bile göze aldığını kanıtlıyordu.

— Konumuza dönmemizi ister misin, dostum? Altüst oldun, bu doğal: Ortada bir şey var! Ama sana inanmak istemiyorum. Lingres’e ya da Barreau’ya ya da onlar gibi bir kodamana gitseydin, bu söylenenleri doğrulasalardı… işte o zaman kaygılanırdım doğal olarak.

Bana inan, bugün, bir alığın yüzünden bir sıkıntı geçirdin! Nereye gidiyorsun?

Matthieu ayağa kalkmıştı. Hiçbir neden olmaksızın gitmek istiyordu. Bu büro, estetik açıdan onu gitgide daha fazla rahatsız etmeye başlamıştı.

— Gitmem gerek, dedi.

— Sevgili ailene bundan söz etme, diye uyardı Gaubert. Ya da kopacak gürültüye hazır ol, zavallı dostum!

Matthieu ona gülümsüyordu, biraz kızarmıştı. Gaubert, -sohbetlerinin konusuyla ilgi kurarak- bedeninin sağlamlığını kanıtlamak ister gibi sertçe Matthieu’nün sırtına vurdu, Matthieu’yü kapıya kadar geçirirken:

— Göreceksin! Haklı olduğumu göreceksin. Sen, hasta ha? Senin hiç hasta olduğunu görmedim. Bir an önce Lingres’i görmek istersen, bana söyle, baldızımla onun karısı… iyi dost! iyimserliğini belirtmek için tahtaya vurdu. “Beni hemen ara, tamam mı! Sonuçları alır almaz beni ara!” sözleri, kaçan Matthieu’nün peşi sıra yankılandı, Matthieu kaçıyordu, neden olduğunu bilmeden kaçıyordu.

Arabayla ilerliyordu, Gaubert’in davranışı konusunda hiçbir yargıda bulunamıyordu, tepkisizdi; canı çok istemese de ağır ağır bir sigara yaktı. Ah bu sevgili Robert!.. Kansere yakalanması çok kötü olmuştu, hem de yalnız kendisi için değil!

Biraz önce radyosunu açık bırakmış olmalıydı. Radyoyu kapatmak için ağır ağır eğildi, kuşkusuz hareketleri iyice yavaşlamıştı, klaksonun sesi kafasına vurulan bir darbe gibi patladı. Bir kamyon sağ taraftaki depodan

çıkmış ve asfalta yönelmişti. Kamyonun hızla üstüne doğru geldiğini gördü, biraz fazla hızlı geliyor gibiydi, çarpmayı engellemek olanaksızdı. Matthieu aniden frene bastı ve direksiyonu sola kırarak kaldırıma çıktı, sonra direksiyonu sağa kırdı, biraz yavaşlayarak asfalta indi, kamyonun arkasındaydı, farkında olmaksızın gerçekleşen mucizeyle yoldan çıkarak toprak alana gelmişti; sonunda kendini gene caddede buldu, aynı yöne doğru yoluna devam ediyordu. ‘Bu’ kazayı, bu ciddi kazayı atlatmıştı, dikiz aynasından kamyonun durduğunu, insanların telaşlandığını ve gittiği yöne doğru baktıklarını gördü. Kimseyi ezmemişti, kaçıyordu. Olay tam olması gerektiği gibi olmuştu. Bacakları titriyordu, kazayı engellemiş olsa da olmasa da bir kazadan sonra hep böyle olurdu, direksiyona şiddetli bir yumruk indirmeden önce bir an reflekslerini kutladı. Ne kadar aptaldı! Ama ne kadar da aptaldı! O anda çözüme kavuşmuştu, orada, ona yüce bir armağan sunulmuştu… onu bekleyen acı ve sıkıntılarla dolu günlerin ve gecelerin çözümü. Kendi seçimi ya da isteği olmaksızın gerçek çözüme kavuşmuştu! Ve o uyanıklık yapıp, beceriklilik gösterip, yakınlarını üzmeden kurtulmasını sağlayacak tek çözümü, yani kazanın neden olacağı temiz ve çabuk bir ölümü ıskalamıştı. Çok aptaldı! Kesinlikle çok aptaldı! Ve hâlâ titreyen bacaklarıyla, içi kendine duyduğu öfkeyle dolu, mucizeler yinelenebilirmiş ve ona hızlı, güzel ve parıltılı bir ölüm sunulabilirmiş gibi araba kullanmaya devam ediyordu.

*

Öfkesi Saint-Cloud Köprüsü’ne kadar sürdü, parka doğru gidip birkaç dakika ilerledi, henüz sonbaharın kızıllaştırmadığı ağaçlı yollarda yalnızdı. Sonra durdu, kontağı kapattı, arabadan indi ve sırtını kapıya yaslayıp derin bir soluk aldı, çevresindeki dingin manzaraya bakarak gerindi - en küçük bir memnuniyet bile duymuyordu. İşin ‘püf noktası’ buradaydı: Birkaç hafta boyunca yaşama özgü tüm davranışları yapabilirdi -hem de mutlu bir yaşama özgü- ama her seferinde öyle bir an gelecekti ki o anda birkaç ayrıntı yaşadıklarını azaltacak ve yaşadığı her şeyi mahvedecekti. Arabasından uzaklaştı, beş dakika yürüdü ve bir ağacın çevresindeki çimenlere uzandı (yakınlarda kimse görünmüyordu). Başını ağacın dibine koymuş, ayaklarını uzatmıştı. Ağaçta, ağacın tepesinde, en tepesinde kıpırdanan yapraklara bakıyordu, bu bir kestane ağacı ya da kayın ağacı ya da bir karaağaçtı, ya da herhangi bir ağaçtı işte. Bu yıl, Fransa’daki

karaağaçların da binlercesi yok oluyordu. Karaağaçların kökünü kazıyan bir hastalık onların sonunu getirmişti, biraz kanserlilere benziyorlardı. Bir sürü karaağaç onunla, Matthieu'yle aynı zamanda yitip gidecekti.

Ve insanlar, ve karaağaçlar, aynı hastalığa yakalanmış,

Düşkünleşmişler ve baloları unutmuşlar…

Çocukça şiirler diye böyle kötü şiirlere denirdi. 'Çocukça şiirler' deyişi hoşuna gitti, hatta radyoda çalınan bazı şarkılar gibi içini sızlattı, ansızın anımsanan bir anı gibi: Tam böyle hissetmişti. Anılarını az çok sınıflandırmıştı, anılarının arasında içini parçalayanlar, onu eğlendirenler, içinde suçluluk duygusu yaratanlar ya da kaçma isteği uyandıranlar vardı. Hepsini anımsadığını sanıyordu. Şu anı da nereden aklına gelmişti şimdi?.. Belediyenin olduğu meydana bakan pencere açıktı, büyükannesinin eli onun elinin üstündeydi ve sesi kasaba orkestrasının alışılmış konserini istiyordu, nakaratlarla dolu bu şarkılar onu büyülüyorlar mıydı? Ve kıpkırmızı kesilmiş şu küçük oğlan ona şiirler mi okuyordu, babasının dediği gibi çocukça şiirler mi okuyordu? Ve Matthieu, itfaiyeci, jet pilotu, elektrikçi, oyuncu ve başka şeyler olmak istemeden önce, bir şair olmak istemişti. Ailesi onu rehine olarak eski eve gönderdiklerinde, büyükannesi ona sarılarak, "Benim küçük şairim," diyordu. Beş yıl sonra, büyükannesinden ve kendisinden utanır olmuştu. On beş yaşına geldiğinde bütün ailesinden utanıyordu. Hayat ne kadar hızlı ilerliyordu, yaşlı hanımlar ne kadar narin ve küçük oğlanlar ne kadar nankördü.

Artık ağacın tepesindeki gür ve yeşil yaprakları görmüyordu, yalnızca buğulu ve yeşil büyük bir leke görüyordu. Sarsılmadan ve hıçkırmadan, ılık ılık bir su akıyordu, bu ıssız parkta, bu hoş suyun yanaklarından dökülmesine izin verdi. Kuşkusuz, bunlar şairin gözyaşlarıydı.

III. BÖLÜM

Müşterek bahis oynanan kahvede sigara da satılıyordu. Büyük, modası geçmiş bir yerdi, tam Matthieu'nün sevdiği gibiydi, Paris'te böyle yerler azalmıştı, içeride, komşu işyerlerinden gelmiş gedikliler ve cama yapışıp dışarıyı seyreden işsiz güçsüz birkaç kişi vardı. Kahvenin sahibi, tezgâhının arkasında, kasasının ve sigara paketlerinin yanında ayakta duruyordu, bir Cizvit papazı gibi kuşkulu ve despot görünüyordu, Matthieu'ye kuşkulu bir bakış fırlattı, o anda az daha Matthieu'nun keyfi kaçıyordu. Yine de,

tezgâha yaslandı, bir beyaz şarap söyledi ve o hızla herkese içki ısmarladı. Uzun zamandır bu türden, içkili bir yere gelmemişti. Ve belleğinde tilt oyunları üstüne kurulmuş bir yaşam, içecekler, arkadaşlar, yankılanan bağırış çağırışlar ve aptalca bahisler, yani tümüyle bir atmosfer canlandı, tam bir peri masalı gibiydi: Gerçekdışı, gerçekdışı ve eğlenceli.

— Hadi ama, ısmarlananlar geliyor değil mi, diye yineledi isteğini, ona hâlâ kuşkuyla bakan patrona, tezgâha özellikle abanarak.

Yaşanan dönemde artık içki ısmarlamak diye bir şeyin kalmadığını söylemek gerek. Çok önemli bir neden olmadıkça kimse insan kardeşlerine içecek bir şeyler ısmarlamıyor artık. Armağanların sunulduğu bir dönem değildi. Armağanlar ne kabul ediliyor, ne haklı görülüyor, ne de bir yükümlülük olarak algılanıyordu (benimsenmiş bu cimrilik, geçenlerde bir akşam yemeğinin konusunu oluşturmuştu.) Ve Matthieu, 1900'lerde yaşayan beyefendileri anlattığı, geçmişi özlemle anan ödevini anımsadı, kadınlar bu beyleri beş parasız bırakıyorlardı, yaşadığımız çağdaki vergi dairelerine göre daha vahşi ama çok daha hoştular. Bu konu gündeme gelmişken, o karısına ne bırakacaktı? KADINLARINA ne bırakacaktı? Mimarlık bürosu üçe bölünmüştü ve şu son zamanlarda, krizden ötürü, pek nadir kanat çırpıyordu. Ve, gönlünde özel bir yeri olan Poissy projesi, sonunda estetiğin ve erdemin birleşeceği bu proje, iki yıl boyunca uğraştığı bu ünlü proje, birdenbire ona hiçbir şey ifade etmez olduğu için şaşkındı. Bu projeye tutkuyla sarıldığı halde, bir saat içinde, tamamen ondan kopmuştu! Yaklaşan bir ölümün önünde kim ayakta kalabilir ki? Kim? Ne? Belki, büyük bir aşk?.. Böyle bir aşk yaşamıyordu. Artık yaşamayacaktı da.

O sırada, patron görevini yerine getirmişti ve meraklı bakışlar altında, kadehler Matthieu'ya doğru kalktı. Ve bir kez daha, yeniden, o utancı, başkaları gibi olmamanın, tasarıları yok olan bir insana dönüşmenin verdiği rahatsızlığı hissetti, geleceği yoktu, arzuları olmayan biriydi. Sokaklarda aynı onun gibi içi çürümüş ve aynı onun gibi var olmaktan utanan kimbilir kaç kişiyle karşılaşmıştı. Hayır, kesinlikle, bu gelecek yokluğunda insanı düşlere sürükleyecek hiçbir şey yoktu! Yaşama özgü bütün güzellikler Zamana yayılıyordu, Proust'un vurguladığı gibi büyük Z ile. Proust! Onu yeniden okumaya yemin etmişti, gerçeği söylemek gerekirse, ölmeden önce, bütün yapıtlarını okumaya yemin etmişti. Bunu yapmayı çok istemişti, ama vakit bulamamıştı. Artık, başına gelen şeyi birine anlatmak dışında, başka herhangi bir şey için istek duyabilecek miydi?

Paylaşabilecek, ona düşkün olan insanlarla, tıpkı ‘eski’ iyi günlerde olduğu gibi en kötü zamanda da ekmeği bölüşebilecek miydi? Çevresinde hep insanlar olmuştu. Onları genellikle önemsememişti. Sağlığı, uyumu, yaşama sevinci, merakı ve hoşgörüsü sevilme nedenleriydi. Uç ay içinde bunlardan hangisi elinde kalacaktı? Hiçbiri.

Tezgâhın üstündeki saate baktı. Saat birdi. Hamstere saat on birde gitmişti: Orada aşağı yukarı bir saat kalmıştı. Yalnızca bir saat. Ya da: KAYBOLAN bir saat mi demeli? Biri ya da öbürü, ikisi de aynı hissi veriyordu ve zaten bu konuda söylenebilecek en kötü, en uzun, en ciddi, en anlamsız şey varoluşunu belirten saatlerdi. Patrona beyaz şarap şişesini işaret etti ve bu hareketi yapar yapmaz cebinden bir banknot çekti, parayı tezgâhın üstüne koydu.

— Bir tur daha! Yeni bir tur, diye bağırdı patron ve garson, artık kıpırdıyorlardı. Yeniden kadehler ona doğru uzatılıyor ve ‘Teşekkürler’ duyuluyordu, ‘Teşekkürler bayım!’, ‘Sağlığınıza!’, ‘Bir beyaz daha’ ve benzerleri. Matthieu’nün erkeklere bile güven veren bir yüzü olduğunu söylemek gerekir. Tam Fransızlara özgü kalender bir yüzü vardı, bu görüntü, oynadığı yıllarda ragbiye de uyuyordu. (Ama kadınlar onu pek kalender bulmazlardı.) Şu sırada, isimsiz, tanınmayan biriydi, yeni sığınağı olarak adlandırdığı Liman Kahvesi’nde biraz canını sıkan tek şey bu kimliksizlikti.

— Hadi bakalım, neye içiyoruz, diye sordu yanındaki - kadehini boşaltmıştı bile, Corneille yapıtlarına uygun bir tonda, bir faşistle ya da komünistle kadeh tokuşturmak zorunda kalmamak için. Artık onurunu yitirmek gibi bir tehlike söz konusu değildi: Kadehi boşalmıştı.

— Hadi bakalım… sağlığınıza, dedi Matthieu. Benimkine, sizinkine, her şeye, yaşama!

Herkes ona katıldı, bardaklar boşaldı ve hep birlikte masaya kondu. Müşteriler bu cömert yabancının kibarlığına hayrandılar. Sonunda patron da ticari hareketlenmeyi sağlayan bu yabancıya sevecen hisler duydu. Bu yarışma sayesinde şişeler şişeleri kovaladı.

Şirin bir mekândı: Ve uzun sözün kısası, Matthieu’nün damarlarındaki kanla yer değiştiren bu şarap da bardakta durduğu gibi durmuyordu. Bir beyefendinin bir kadeh içkiyi reddetmesi olanaksız bir hale gelmişti; bazı müşteriler oradaki herkese içki ısmarlayacak kadar ileri gitmiyorlardı ama yine de herkes, bu ‘yeni’ gelene bir kadeh ısmarlamak istiyordu.

Saat bir buçuk, sonra iki oldu. Herkes her şeyi unutmuş gibi görünüyordu, kutsal öğle yemeği tatili geçip gitmişti. Üçüncü kez karısının bütün âşıklarının sırayla ilk beşe girecek atlar üzerine oynamalarını, sonunda da kaybetmelerini anlatan takıntılı adam ve bir de sözüm ona istihbarat görevlisi olduğunu, günümüzdeki siyasal hırsızların hepsini tanıdığını ama onlara hiç kızmadığını söyleyen adamın dışında Matthieu'nün tezgâh başındaki arkadaşları hoş insanlardı. Sözüm ona istihbaratçı olan:

- Dikkat! Tek söz bile etmeyin! Sessizlik! Bana inanın: Ağızlar kapansın, diye yırtınıyordu, dengesiz bir hareketle kadehini ağzına götürürken işaret parmağı ve kadehi birbirlerine rakip kesildiler.

Bu hallere düşmeden, Matthieu beyaz şarap üstüne beyaz şarap, sigara üstüne sigara içiyordu; alkolün dozu arttıkça -bundan hep hoşlanırdı- yaşama özgü şeyleri yeniden kazanıyordu. Davetsiz bir konuk gibi geldiği bu kahvede Matthieu yavaş yavaş en sevilen davetli olduğunu hissediyordu (parayı ödediği için en sevilen davetli bile olsa). Onu dostu, benzeri, yakını gibi gören bu adamların dostu, yakını, benzeri gibi hissediyordu kendini. Hastalık ve ölüm binlerce özür dileyerek önünden geçip gidiyordu: Evet, ölüyordu, ama bunu söyleyen hamsterdi. Evet, belki de bu dünya üzerinde yaşayacağı altı ayı kalmıştı, ama bu altı ayı bir prens gibi yaşayabilirdi. Bu bilinmez mikroba kafa tutabilirdi, -Tanrı'ya şükür- bunu yapabilecek cesareti vardı. Ölecekti, ama bu başka bir yaşama ya da başka bir gezegene doğru bir yola çıkıştı; çünkü onun, Matthieu'nün içindeki bir şeyler, örneğin ruhu ölümsüzdü. Bu, sözcüğün Katolik ya da cafcaflı anlatımlarındaki söylenişi değildi, bu mutluluk, canlılık ve özgürlük 'anlamındaydı'. İçin için soylulara tutkun olan Helene'in ileri sürdüğü gibi bir zamanlar mavi olan kırmızı kanı kıpkırmızı kesilmişti. Kanına, -büyük bir olasılıkla üç renkli olmuştu-şimdi kanma beyaz şaraplar da karışmıştı, neyse, bu üç renkli kan onu yeterince uzun bir süre ayakta tutardı. Kimbilir kaç kez, anlaşılmayan ve anlaşılamamış bir olay haline gelen hastalardan söz edildiğini duymuştu —uzman doktorlar anlaşılamamış olduğunu söylerler — bu durumdaki hastalar yaşarlar, yirmi yıl, otuz yıl boyunca en kötümser teşhisleri bile yalanlarlardı. Neden o da onlardan biri olmasın? Öleceğini düşünmek kadar hastalığa karşın yaşayabileceğini düşünmek de onu çılgına çeviriyordu. Belki de bir kolunda Helene bir kolunda Sonia'yla Lourdes'a giderdi. Üçünün mağaranın önünde durduklarını hayal ediyordu, bu bile birinci mucize olurdu, kadınlardan her biri onun iyileşmesini dilerken öteki

kadının can çekişmesini isteyecekti. Bu mağaranın önünde üçünün gölgesini hayal ediyordu, şu anda hemen aklına geliveren gerçekleşmiş olay Bavyeralı II. Louis'in mucizesiydi: Bunu da Lourdes'da değil Visconti'de görmüştü. Gülmeye başladı, bu gülüş kaybeden at yarışı meraklılarının hikâyesine uygun düşmemişti, takıntılı adam kızıp uzaklaştı. İstihbaratçı, 'Kapalı ağız', bu durumdan yararlanarak gidenin yerine geçti.

- Şaka bir yana, ne kutluyoruz? Bana güvenin, kimseye bir şey söylemem, tek söz etmem, ağız kapalı! Ama bilmeyi isterdim. Kaynananız mı öldü?

Adam kahkahayı bastı.

— Yok hayır bu değil! Henüz ölmedi! Ama ölse fena olmazdı, dedi Matthieu, karısının annesine katlanamıyordu.

Tutarlıydı! Kayınvalidesinden nefret ediyordu, daha genç bir sevgiliyle karısını aldatıyordu, gerçekten de sıradan bir Fransızdı. Onu sıradanlıktan çıkaran tek şey, benzerlerinin çoğunluğundan daha erken ölecek olması; ve özellikle, özellikle de bunu bilmesiydi. Buna içilirdi! Buna içilirdi, ama neye içildiğini söylemeden.

İşte böyleydi. Ölüm de yaşam gibi saçmaydı, ama kimse onun son aylarını bu saçmalığın nedenini aramak için harcayacağını sanmasın. Hayatını kazanmaya başladığı yaştan beri, yaşadığı ilişkilerin dörtte üçünde yaşamını 'nasıl' sorusunun yanıtını aramakla geçirmişti. 'Nedenler' yeniyetmelere ya da profesyonel düşünürlere aitti. 'Nedenlerin' ölümlülere yani gelecekteki ölülere ait olduğunu kanıtlayan hiçbir şey yoktu; kendini hiçbir zaman olmadığı kadar canlı hissediyordu, kuşkusuz bunu beyaz şaraba borçluydu, haksız yere bu çağın en kötü şeyi olduğu söylenen alkol sayesinde, insana dost oluyor, ruhuna deva, bedenine yardımcı buluyordu. Nasıl olur da alkolün erdemleri reddedilir: Alkolün etkisi o kadar köklü, o kadar güçlü, o kadar yardımcı, o kadar başarılı ki! Şarabın iyi yürekliliği yadsınabilir mi? Sevinçleri çoğaltarak ve duygulara şiirsel güzellikler katarak hayatın ağırlığını azaltmaktaki ustalığı, üzgünleri coşturup utangaçlara destek vermesi, çirkinlikleri neşeyle donatması yadsınabilir mi? Ya çoğunlukta olan sıradanlığa ölçüsüzlüğü getirmesi? İnsanın aksayan aklını böylesine ustaca rahatlatan bu hayranlık uyandıran koltuk değneğine teşekkür borçlu olmamak olası mı? Neden zekâ ve alkol arasındaki bağlara, buluşmalarındaki temel nedene, aralarındaki derin ilişkiye daha ciddi eğilmiyoruz? O, Matthieu, şimdi kısa geleceğini ve ölümünün ciddiyetini

yazgısına boyun eğerek kabulleniyor, aklı başında ve dingin, bir saat önce dehşete düştüğü, korkuya kapıldığı halde şimdi gayet sakindi, (bir saat önce yalnızca limonlu çay içiyordu) O, Matthieu şimdi sakin sakin kendi işini kendi bitirme olasılığını düşünüyordu, altı ay ya da iki gün sonra ölmek, bunu sağlayacak bir av tüfeği vardı, basit ve anlamlı bir çözüm olduğu halde bu ona iki saat önce acıklı, korkunç ve olanaksız görünmüştü! Alkol onu, Matthieu Cazave'i kendine getiriyordu; cesaretini ve onurunu yeniden kazanıyordu.

Tabii ki çok yakında Liman Kahvesi'ne yeniden gelebilirdi ve eğer bir pazar günü gelirse, birkaç ayrıcalıklı gedikliyle birlikte öğle yemeğine buyur edilebilirdi ve Güneybatılı olan patronun karısı tarafından pişirilmiş lahana dolmasını tadabilirdi. Patron artık onu, Matthieu'yü gerçekten benimsemişti. Müşteriler de. Ve açık açık yeniden geleceğine söz verdi. Eğer, bu altı ayda, bu lahana dolmasını tatmak için bir pazar günü ayıramazsa, sonuç olarak, daha uzun süre yaşamayı hak etmiyor demekti.

IV. BÖLÜM

Güneş zorlu savaşını kazanmış gibi görünse de onu kutlayabilmek pek mümkün değildi, çünkü, gökyüzündeki düşmanları kaçışırken yağmur başlayıvermişti, yağmur, kapkara düşman sürüsünü yeniden ortalığa salıyor ve zaferini vurgulamak için tüm bulutları görünür kılıyordu. Öğle yemeği saati geçmişti, öğle yemeğini paylaşması gereken biri olup olmadığını hatırlayamıyordu. Araba sağa sola yalpaladı, sonra Invalides'in önünde durdu. Sonbahar elle tutulurcasına belirgindi, yanlamasına vuran ışıkla altın gibi parlayan III. Alexandre Köprüsü tam karşısında duruyordu. Aynı böyle bir günde, burada Mathilde'le, yani aşkla karşılaşmıştı, Mathilde'i sevdiği kadar Mathilde de onu sevmişti, ama yalnızca bir yıl.

Uzun yıllardan beri Mathilde'i düşünmeyi kendisine yasaklamıştı. Mathilde… Mathilde'i yeniden görmeden mi ölecekti? Bu da var olmanın şaşılası, anlaşılmaz durumlarından biri miydi? Her şey bir yana, Mathilde'i yeniden görmeden ölmek de onsuz yaşamak kadar saçmaydı… Onu bekleyen günlerde ne olursa olsun emin olduğu tek bir şey vardı, bu da geçmişini inkâr etmekti. Yaşamını oluşturan bu geçmişe kapılmayı kesinlikle düşünmüyordu, çünkü o başka birinin yaşamıydı. O, asla ölümü düşünmeyen, üstelik özellikle de ölüm zamanını aklına bile getirmeyen bir

adamın yaşamıydı. Başka bir adamın. Geçmişsiz yaşamak zorundaydı, çünkü bu geçmiş buğulu, bulanıktı; ayrıca geleceksiz de yaşamak zorundaydı, çünkü artık geleceği yoktu. Günü yaşamak zorundaydı. Demek ki yeniden günü yaşayacaktı! Oysa günü yaşadığı için hem çok övülmüş hem de bu davranışı fazlasıyla başına kakılmıştı: “Matthieu gününü gün eder.” Gününü gün etmekten hem keyif alır hem de övünç duyardı, bu bir nevi zevk ve eğlence düşkünlüğü, yaşama hazzı, tarzını yaratma yeteneğiydi. Ama onu bekleyen sonun eşiğindeyken, ayakta kalmasını ve bu biricik keyfine yaslanmasını sağlayacak tek bir söz, tek bir kuram bile yoktu. Kösnül terimler, çoktanrıcılık, yaşanan an, yaşamanın hazzı, mutluluk, hatta mazoşizm, sapkın davranışlar, kahramanlık ve narsisizm bile, yalpalamalarını açıklamak için insanoğlunun yeniden ürettiği karmaşık ve kupkuru sözcükler gibiydiler - gerçek bir aşk acısı çekmek kadar şöyle güzel bir öğle yemeğine de gereksinimi vardı. Her şey bitmişti, emin olacağı hiçbir şey kalmamıştı. Keşke mutlu ya da mutsuz olduğundan emin olsa, mutlu ya da mutsuz, duygularıyla savaşmak zorunda kalsaydı. Yirmi yaşındayken tutkularından emindi, içinde yaşayan insanlarla, rüzgârla, yollarla şenlenmiş görkemli evler ve saraylar yapmanın hayalini kuruyordu, ama bu hayallerinin yerini, ilk su taşmasında bozulmayacak banyolara ve esecek ilk rüzgârla uçmayacak çatılara sahip sağlam evler doldurdu çabucak, bir mimarın ilk görevi sağlam yapılar yapmak olmalıydı ama bu yerine getirilmesi zor bir görevdi - özellikle de devlet hizmetinde çalışan bir mimar için.

Ne hissettiğini çok iyi bilemiyordu: Birisiyle, bir dostla konuşmak hoşuna giderdi. Bir dost, bu dost Michel gibi biri olabilirdi, onunla Sorbonne’da birlikteydi, sonra da mimarlık okurken Politeknik’in dumanaltı sınıflarında birlikte olmuşlardı. Delikanlılığını, kızları ve

Paris’i dört beş yıl boyunca Michel’le paylaşmıştı, yirmi yaşında hissedilen varoluşu, yani gerçek varoluşu paylaşmıştı: Acıklı, şiirsel, ölçüsüz, komik. İkisi de geceler boyunca, rıhtımlarda, bankların üstünde, evlerde, Eluard, Rene Char ve Baudelaire okumuşlardı. İkisi de ipin ucunu kaçırmışlardı ve melankolik oldukları için ya da cinsel tutkuları küçümsedikleri için, kızlarla sevişmek bile umurlarında olmamıştı. Michel onu yüzüstü bırakmazdı, onu anlamamış ya da ona inanmamış gibi yapmazdı, özellikle de aptal telefon konuşmaları ya da saçma sapan şeyler için onu terk etmezdi.

Ama Michel hakkında ne biliyordu ki? Belki de Michel başarının donuklaştırdığı o sıska adamlardan biri oldu ya da tam tersi başarısızlık tabakasıyla kaplanmış yağ tulumuna dönüştü, başarı ve başarısızlık sözcükleri, basitçe, yaşam ya da uzun bir yolculuk sözcüklerini tanımlamak için de kullanılabilir. Belki de Michel, o pancar yanaklı, şişko, başkalarına karşı duyarsız, merhametsiz adamlardan biri oldu: Tam anlamıyla saçma sapan şeylere düşkün bir adam, aynı ötekiler gibi, aynı bir sürü insan gibi. Ve iki saatten beri ilk kez, yani onu gördüğünden beri, Matthieu Robert'i küçümsediğini hissetti. Robert'i gevşek ahlaklı bulan Helene'e göre Matthieu hiçbir zaman iyi bir gözlemci olamamıştı, oysa Matthieu daha çok gözlemlemekte yavaş davrandığını, geciktiğini ve yanlış değerlendirmelerde bulunduğunu düşünüyordu. Hayır, Michel aynı kalmış olmalıydı: O, Matthieu'ye yaşamdan, ölümden ve onun ölümünden, doğal ama çekici, şiirsel, ilginç bir olay gibi söz edebilirdi. Bu ortamalı hastalığı bir düşünce, bir tartışma konusu haline getirebilirdi, bu münasebetsiz hastalık, Robert'in ağzındaki iğrençlikten sıyrılabilirdi, Robert ona inanmayı reddederek de iğrençleşmişti zaten.

Önündeki altı ay yalnızca acımasız değil, sıkıcı da olacaktı. Neyse ki, bu sabah birdenbire her şeyi açıklıkIa değerlendiren bu alaycı Matthieu'nün ortaya çıktığını görmüştü, her şey kötü gittiği sırada, bu Matthieu bir kez daha belirivermişti. Dirençli ve kahraman olan bu uçarı Matthieu, acı çeken ve sızlanan o hasta Matthieu tarafından rahatsız edilebilirdi. Hastalığın peçesi, ya uçarı Matthieu tarafından açılacaktı ve bu da onu çok utandıracaktı, ya da bu sevimli ve kanserli, çapkın ve yalancı, hoşgörülü ve korkak, duygusal ve bencil mimar tarafından. Sonuç olarak, kimin yerinde olmak isterdi? Picasso'nun mu? Talleyrand'ın mı? Hiç kimsenin. Kendinden başka hiç kimsenin. Bu, hiçliğin sınırına gelmeye benziyordu ama bu her zaman Mathilde'in gönlünde yaşayan bir Matthieu'ydü ve mükemmel, çok yetenekli, çok mutlu bir Matthieu'ydü.

Mathilde'den bıkmış olabilir miydi? Kuşkusuz, hayır. İlişkilerinin her ânı neşe ve keyifle çınlayan bir kahkaha gibiydi, her ânı paylaşmışlardı… Ne Mathilde'in zekâsından ne kişiliğinden (güzel bir rastlantı sonucu ikisi birbirine uyuyordu), ne de aşırılıklardan aldığı tattan bıkamazdı. Onu hep sevmişti! Aradan bunca zaman geçmiş olmasına karşın bundan bu kadar emin olmak Matthieu'yü duygulandırıyordu, buna inanmak istiyordu: Oysa mutluluğun hazzından, aşk gereksiniminden, geçmişe duyduğu özlemden vazgeçmek pahasına, ayrıldıklarından beri, kendi kendisine Mathilde'i

görmeyi, onu düşünmeyi hatta düşlemeyi bile yasaklamıştı. Mathilde'e, öleceğini bildirmek için dönmesi gerekiyorsa -Mathilde'le birlikte kendine de dönecekti, ikisi birlikte kendilerine yöneleceklerdi…

Sönmek bilmeyen bir kırmızı ışıkta bekliyordu, bunları kendi kendine dipdiri bir inançla yinelerken yanında duran arabanın şoförü şaşkınlık içinde ona baktı. Matthieu, arka koltuktaki görünmez kişiyle konuştuğu için bezgin, iç sıkıntısıyla gaza bastı. Ne zaman normal, derli toplu, yetişkin bir adam gibi görünme alışkanlığından vazgeçecekti, — şimdi bile değilse, ne zaman? Durumunu gizlemekten vazgeçmesi gerekiyordu, yaşayanlar gibi rol yapmaktan vazgeçmesi gerekiyordu - özellikle de sağlıklı biri gibi görünmekten vazgeçmesi gerekiyordu! Her zaman uğradığı benzin istasyonunu gördü, yanaştı, on litre benzin aldı ve hareket edeceği sırada, beş yıldır tanıdığı güleç pompacıya doğru eğildi - pompacı Matthieu'nün yüz güldüren bahşişi sayesinde bugün de güleçti.

— Hava güzel, ha, dedi pompacı, banknotlar her zaman kara bulutları dağıtıyordu.

— Hava güzel, dedi Mathieu. Hava güzel ama altı ay içinde ben ölmüş olacağım. Bunu, bu sabah öğrendim.

— Hadi canım! Hadi! Hadi canım!..

Pompacı hiçbir şey olmamış gibi sırıtıyordu. Bir sürü şakacı müşterisi olmalıydı.

— Akciğer kanseri, diye üsteledi Mathieu gözlerinin içine bakmayı deneyerek, kuru bir sesle.

— Eğer bu doğruysa, dikkatli olun! Kız kardeşimin de ciğerlerinde bir hastalık vardı, önemli bir şeydi! Haydi, tamam! Haydi, gidebilirsiniz!..

Ve, benzin pompacısı sağlam bir adımla asfalta doğru ilerledi, hâlâ gülümsüyordu ama keyfi kaçmıştı ve tarlaya buğday eker gibi kutsal bir hareketle, Matthieu'yü ve ciğerlerini araba denizine gönderdi. Ama, bu madeni nesnelerin içine dalmak onu yatıştırmayacaktı! Yumuşatmayacaktı bile! Matthieu lastiklerini gıcırdatarak hareket etti, pompacısına kendinden daha az kızgındı. Ne ummuştu ki? Petrol akıtan bu adamın göz yaşları akıtmasını mı? Hıçkırıklara boğularak tulumunu ıslatmasını mı? Düzenli gelen, içli dışlı bir müşteri değildi, pompacı ayda iki kez uğrayan bir müşterinin ölümüyle sarsılmazdı. Zaten, hangi satıcı onu özlerdi ki? Bir göçebe gibi yaşıyordu, ordan burdan giyiniyor, on ayrı meyhaneye gidiyor,

sigaralarını nereden olursa oradan alıyordu. Yiyecek maddelerini evdekiler alıyordu. Hayır, iyi bir müşteri bile değildi!

Bir saat daha geçti… Bu saatlerde ne yapabilirdi? Sonia'nın evde olmadığını biliyordu, Helene de evde yoktu. Büroya gidip yardımcısı Paul'le konuşabilirdi, Paul kibarlık ve incelikten kırılırdı ama can sıkıcıydı, Matthieu de can sıkıcıydı, tekil ve çoğul olarak can sıkıcıydılar. Ve üstelik gizini açıklamamaya kendi kendine söz vermişti - özellikle işyerinde. Hayır, yalnızdı. Yapayalnızdı, açtı ve yalnız adama lezzetli bir öğle yemeği ısmarlayacaktı. Lezzetli yemekler yeme meraklısı değildi, ama bir kez bunu deneyebilirdi. Ölmeden önce, savsakladığı bütün hazları keşfetmeliydi: Garsonları beklerken - örneğin sofra hazlarını keşfedebilirdi… Revaçta olan üç-dört lokanta arasında bir süre kararsız kaldıktan sonra, Montparnasse'daki, her zaman gittiği lokantalardan birine doğru yöneldi. Orada eşi bulunmaz bir yemek yemeyecekti, ama şef garson onu sevgi dolu ve cana yakın bir biçimde karşılayacaktı. İşte belki de, sonunda, onu özleyecek birisini bulmuştu… Andre, Le Globe Lokantası'nın candan servis şefi. İstediğini orada bulabilirdi! Bütün Paris'te onun için ağlayacak gözler aramıştı. Matthieu kendini aşağılanmış ve suçlu hissediyordu, bu iki duyguyu da iyi tanırdı ve her iki duygudan da pek hoşlanmazdı.

Saçma sapan bir şey yapmak istiyordu ve bu istekten kurtulmayı beceremiyordu. Telefon ve tuvaletlerin bulunduğu kata giden merdivenlerden indi, birçok Paris lokantasının merdivenleri gibi, az ışıklı, rutubetli merdivenler koyu renk taşlarla kaplanmıştı. Kimbilir kaç kez, ıslık çalarak buna benzer merdivenlerden inmemiş miydi? Kimbilir kaç kez, buralardaki bir telefon kulübesine, sevdiği biriyle konuşmak ya da sevdiğinin onunla konuşmasını sağlamak, ya da birlikte çalışmak istediği biriyle konuşmak, ya da yalnızca vakit geçirmek için kapanmamış mıydı? Kimbilir kaç kez… Oh hayır, artık kesmesi gerek, yaşamını, ya da yaşamındaki anıları, sürekli yinelenen basit bir bilançoya döndürmeye, kesinlikle, son vermesi gerek. Koridordan sürgüsü olmayan bir kapıyla ayrılan tuvalete girdi. Rahatsız edilmemek için, bir iskemle kapıp kapının koluna sıkıştırdı. Çabucak soyundu ve ceketini, gömleğini, kravatını söz konusu iskemlenin üzerine koydu. Birisi kapıya iki-üç kez vurduğunda, etkisini gösteren sinirli bir sesle, “Meşgul!” diye yanıtladı.

Lavabonun üstünde neon ışıklarıyla aydınlanan bir ayna vardı ve Matthieu aynaya baktı. Pek çekici olmayan, yeşilimtırak birini gördü.

Bakışları önce, çabucak yüzüne kaydı ve boynundan aşağıya inip gövdesinde sabitlendi. Matthieu kendine bakıyordu. Kendini çirkin buluyordu. Çıplakken, o gülünç cinsel organlarıyla, bütün erkekleri çirkin bulurdu (hatta, bazı kadınların bu iyilik bilmez, dik kafalı nesneye gösterdikleri saygıyı ve yükledikleri düş gücünü neredeyse sapkın bir hayranlık olarak nitelendirdiği de söylenebilirdi). Teninin altındaki kalp vuruşlarını görmek için, kalbini örttüğü varsayılan alana baktı ve bakışları belirli bir bölgede sabitlendi, yani, ilk kaburgaların arasında, göbeğine kadar ince bir çizgi halinde uzanan sarı kılların başladığı yerde. Şu anda orada, bir hayvan, bir ahtapot, bir böcek yaşıyor, büyüyordu, sinsice tırnaklarını, çene kemiklerini geliştiriyordu. Gene şu anda, iç organlarının karanlığında, bedeninin kanlı ve loş yığınında, bu bulaşıcı, inatçı, yenilmez nesne, onu yok etmek, onu güneşten, rüzgârdan, güzellikten, zevkten, hem geleceğinden hem de geçmişinden yoksun bırakmakla uğraşıyordu. Geçmişindeki akrabalar artık yaşamıyordu, bir tek taşrada yaşayan bir halası vardı, onu da sevmezdi, bilinci ve varlığı yok olurken geçmişi de kaybolacaktı. Bütün Matthieuler, küçük oğlan çocuğu, sivilceli yeniyetme ya da daha sonraki gözü doymaz delikanlı, çapkın yetişkin ve coşkulu mimar, bütün bu Matthieuler öleceklerdi. Oradaydı. O, oradaydı. Ve, ikircikli duygular içindeki elini uzattı, işaret parmağını kalbinin üstüne koydu, kalbinin olduğu varsayılan yere, o stratejik noktanın çevresine bir daire çizdi. Şu sırada, o hayvanın üzerinden geçiyordu, ona biraz gölge yapıyor, belki onu sıkıştırıyordu, belki o korkuyordu ve Matthieu öfkeli bir haykırışla, kaburgalarının arasına öylesine kuvvetli bir darbe indirdi ki soluğu kesildi.

Öksürüyordu, titriyordu, boks ringinde iki raund dövüşmüş gibi terliyordu. Yavaş yavaş giyindi, çok yavaş giyiniyordu, demin de kapıyı vuran müşterinin, acele ve hınçla kapıyı çalmasına aldırmıyordu. Ve onu görmeksizin kapıyı açıp onun önünden geçti. Yürürken, durup musluğu açtı, bir robot gibi yanaklarına su vurdu, soluk soluğa merdivenleri çıktı. Masasına gelip gözde şef garsonunu bulduğunda, biraz kendine gelmişti.

— Yalnız mısınız, Bay Cazavel?

— Her zaman yalnızız, dedi Matthieu gülümseyerek. Ve, yine de dört kişilik bir masaya oturdu.

Masa caddeye bakıyordu ve güneş yanlamasına camlara vuruyordu. Gerçekten yalnızdı, ama bunu kendi istemişti. Doktordan ayrıldığında,

Sonia'ya ya da başka birine telefon edebilirdi ve şu sırada sevecen, içten kadınların özeniyle çevrelenmiş olabilirdi. Ama ne yazık ki can dostu Robert'i görmek gibi bir fikre kapılmıştı… ve ağzı yamuldu, ağlanacak haline gülüyordu. Her ne olursa olsun, Seine Nehri'nin kıyısında harika bir gezinti yapmıştı, Seine Nehri'nin anılar çağrıştırmayan boş kıyılarında; az kalsın, rıhtımda bir kamyonun altında kalıyordu, neyse ki kamyon şoförü şehit edeceği adamı görüp durmuştu. *Utanç duyduğu* bir narsisizm krizi atlatmıştı. Belki de bu onun durumundaki biri için doğaldı, ama bunu kabul edemiyordu. Kendini bırakmayı kabul edemiyordu. Tuzaklarla dolu bu dehşete karşı savaşabilirdi. Ne önemi var! Yaşayacak yalnızca altı ayı kaldı. Bu ayları da dehşet içinde, ölümünün korku uyandıran kesinliği içinde yitirmeyecek. Şimdi her zaman olduğu gibi kendini, azalmış olsalar bile, bu gezegenle kendisi arasındaki uyumu sağlayan mutluluklara adayacak. Pek başarılı olamasa bile, gururunu kurtarmak için, kendine Mathilde'i özlemeyi yasakladığı gibi şimdi de ölümün zorbalığını düşünmeyi yasaklayacak. 'Yaşamı' ziyan etmeyecek.

Şef garson Matthieu'nün beyaz şarabını boşalttı, hafif bir şaraptı, içimi kolay, kokusuz, Matthieu yavaş yavaş, küçük yudumlarla kadehindeki şarabı bitirdi, gözleri yarı kapalıydı. Başka bir masadaki bir kadın, arzu ve tutku dolu gözlerle, mutlu bir hayvana bakar gibi; mutlu olmak için başka birine bakar gibi, ona bakıyordu.

Camın gerisine yansıyan güneşin altında iki kahve içtikten ve yakınlık gösteren Andre ile kendini iyi hissetmesini sağlayan birkaç söz ettikten sonra (Matthieu dertlerini açınca Andre çok kibarlaşmıştı), kalkmaya karar verdi. Sonia bir saatten önce eve dönmezdi; moda evindeki defilesinden sonra biterdi işi, bazen de müşteriler için bu defileyi yinelemesi gerekirdi. Sonia, bezgin bir imparatoriçe edasıyla donuk ve mağrur defilesini yaptıktan sonra, küçük kızı oynamak üzere eve gelir, kanepenin üstünde dertop olup yuvarlanır ve küçük bir kız sesiyle sızlanırdı (Matthieu tüylü oyuncak hayvanlar almaması için ona çıkışmak zorunda kalmıştı). Altı aydan beri Sonia yeniden bu oyuncaklardan alıyordu, belki bu oyuncaklar onu 'Koca Ayıcığın' (Matthieu'nün Kızılderili adıydı) ölümü karşısında avuturlardı.

O süre içinde, ne yapmalı? Sinemaya gitmek olanaksız görünüyordu; söz konusu bile olamazdı, acıklı bir film izleyip insanların acılarını görmek istemiyordu; komik bir filme gitse, en olağanüstü şaklabanlıklara bile

gülecek halde değildi. Hele böylesine değerli olan zamanını hiçbir özelliği olmayan bir yönetmene emanet etmesi, düşünülmesi bile olanaksız bir şeydi. Polisiye filmler de söz konusu olamazdı, aksiyon filmleri de, bitmek tükenmek bilmeyen filmler de. O zaman, kendini Proust'a, müzelere mi vurmalı yoksa yüklü paralarla bakara mı oynamalıydı? Hayır, bu da değil. Önemsiz şeyleri yok sayıyordu ama önemli şeylerle de ilgilenmiyordu. ikisinin ortasında sürecek olan bu altı aylık yaşam, bayağı eğlenceli geçecekti. Hayır, diyordu içinden, aslında kendi kendiyle konuşması gerekliydi, iki kadınına her şeyi anlattıktan sonra, özellikle kendi kendisiyle konuşması gerekliydi. Uzunca bir süredir kendi kendisiyle olmaya zaman ayırmamıştı ve bundan tuhaf bir zevk aldığını da itiraf etmeliydi, bu koşullarda tuhaf görünse de, ılımlı ve duyarlı bir yaklaşımdı bu, hatta güç vericiydi. Sözcük tam buydu: 'Güç verici'. Kendine karşı tutarlıydı; fazla kurumlanmadan kendine katlanıyordu ve gerçeğe direnmek için bütün virajları, bütün sapakları değerlendirecekti. Sanki, benliğinin güçsüz yanı ve beriden duyduğu alaycı yankı arasında bir uzlaşma, bir ateşkes yapılmıştı, sanki Matthieu Cazavel adını taşıyan aldatıcı görüntüler dizisinin gerisine biri yerleşmişti ve ona biraz tutarlılıkla biraz canlılık katıyordu. "Ölüm bana canlılık verdi," dedi yüksek sesle ve bu gülünç duruma, bu içler acısı çözüme gülmeye başladı. Ve kendi kendine gülüp konuşurken karşılaştığı yayaların hiçbiri, gözlerini fal taşı gibi açıp ona bakmamıştı. Kendi kendine, "Herhalde beni fark etmediler," dedi, yoksa, ona ne diyeceklerini düşünmeden kendi kendisiyle dalga geçmeye mi başlamıştı? Bunun tam zamanıydı!

Pekâlâ, eğer tutarlı olabilirse, gelecek günlerde, aklı başında biri gibi davranabilirdi. Bütün bunlar nasıl yaşanacaktı? Hangi koşullar altında? Acı çekmesi söz konusu bile olamazdı. Duygusal ve sevecen Matthieu de kural tanımaz ve zampara Matthieu gibi, kişiliğinde nöbetleşe yer değiştiren ikilinin bir bölümüydü -belki de çekiciliğini sağlayan buydu-, bu Matthieuler'in her biri en az öteki kadar çıtkırıldımdı. Zaten, zaman zaman ona öyle geliyordu ki, bu iki Matthieu, yaşananların etkisiyle yoğunluğu azalan bu iki suret, bir Matthieu taslağına, profilden çizilmiş bir gölgeye dönüşmüştü ve kurşunlar kendisine değmeden bu gölgenin çevresinde uçuşup duruyorlardı. Bu fazlasıyla kibar ve fazlasıyla esnek bir adamdı, çünkü o âna kadar, bu kavgalarla özdeşleşen çığlıklarla ya da palavralarla tanışmamıştı. Evet, kendi yerine geçip yerleşen bir kopyası gibiydi - belki

de başlangıçtaki halinden daha doğru ve daha gerçek bir kopyaydı ve gerekli durumlarda, öbür kopyalarına oranla daha yararlı oluyordu.

Ama bu atik ve ölçülü kişilik de, o da, bu bedensel yıkımın, özellikle de önceden bilinen bu yıkımın karşısında korkuya kapılıyordu. Matthieu, üstlerine bir yabanarısı konduğunda avaz avaz bağırıp bacağını kırmak pahasına üç kilometre koşanlardandı. Acıyı beklemeye gücü yoktu. Ne yapmak gerekiyordu? Ve kim ona yardım edebilirdi? Tabii ki, kendini öldürebilirdi, ama yalnız, yapayalnız mı?

Gençken, yaşıtı olan iki-üç arkadaşıyla çok ciddi ve çok açık yeminler ettiklerini anımsıyordu. Sakatlık ve yetersizlik durumunda, ne yapmak gerekiyorsa yapmaya söz vermişlerdi. On dokuz yaşındaydı, Dambiezler ve o: Erkek ve kız kardeş Dambiezlerle iki yıl boyunca birbirlerinden ayrılmamışlardı. Ve sonra, Claude, kanserden ölmüştü. Gazetelerde yazıldığı gibi, o kız, ‘uzun ve amansız hastalık’tan ölmüştü. Hastalık beş yıldan fazla sürmüştü. Ama o yılın ilkbaharında, Claude yirmi yedi kiloya düşmüştü, saçları dökülmüştü ve yatağına büzüşmüş durmadan titriyordu. Ne erkek kardeşi, ne de Matthieu kurtulması için ona yardım etmişlerdi, çünkü baş başa kaldıklarında Claude, gelecek kış için planlar yapıyordu: Bir köşk kiralamayı, iş başvurularında bulunmayı tasarlıyordu… Kısacası, yaşıyordu. Boş hayallerle yaşıyordu, şaşkına dönmüş, sarsılmış yakınlarının yüreğini parçalasa da, kuşkusuz acılarını da hafifletiyordu. Claude özellikle son dört ayda çok acı çekmişti ve belki on kez, Matthieu’nün, ona yeminlerinin hâlâ geçerli olup olmadığını sormasına ramak kalmıştı. Ama yapamamıştı, çünkü bunu sormak onun ölmek üzere olduğunu itiraf etmek demekti ve Claude bunu bilmek istemiyordu. Ya da artık hiç ölmek istemiyordu. Ölmeyi birkaç gün düşündükten sonra, ölmek istenmezdi. Aslında, kendini öldürmek için fazla zamanı yoktu. Cesaret ve bilinç, çabuk, hem de çok çabuk, hayal ve umutla yer değiştireceğe benziyordu. Bu içler acısı alçalmayı, bu adi olasılığı yok saymak, insanı zamanından da önce öldürür.

Bu yalın, açık ve tuhaf günden, bugün yaşadıklarından sonra, kendi ölümüyle burun buruna gelmesi pek de kolay olmayacaktı. Belki de, ilk acı nöbetleri, insanı daha sonra çekilecek acıyı reddetme konusunda yeterince açık bir biçimde bilgilendirirdi. O gün geldiğinde, her şeyin el altında bulunması gerekliydi ve kararlılığını yitirmeden, bir doktoru ya da bir eczacıyı, hatta bir silah satıcısını ikna ederek, bu işi halletmeliydi, içinden

aynı şeyleri yineleyip duruyordu, eski bir av tüfeği vardı… ama onu da kayınbiraderine vermişti, -ne aptal adamdı kapabiraderi- her zaman her şeyini ödünç alırdı zaten. Tüfeği almalıydı. İstemenin tam zamanıydı, eylül ayıydı ve av zamanıydı.

Ancak, av tüfeği pek kullanışlı olmayabilirdi. Tetiğin ayak başparmağıyla çekildiğini okuduğunu anımsadı, elleriyle bir şeyler yaparken bile yeterince sakarken, ayaklarıyla, Helene'in harika mobilyalarını berbat ederdi… Belki de oturulan koltukla kapı arasına yerleştirilen tüfeğin tetiğine bir ip bağlanabilirdi… ama önemli olan namlunun ateş edilmesi gereken yere yönelmesi… sonra ne olacağını Tanrı bilir… Bütün bu intihar hazırlıklarını, bütün bu can sıkıcı planları yapmak için karısının evini seçmesi tuhaftı. Tabii ki orası onun da eviydi, ama manevi olarak karısının eviydi. Yalnızca karısının. Ama orada intihar etmek, bir nevi kocalık görevi gibi bir şeydi, kocalık görevlerinden biriydi, iki dil bilen Gaubert '*the last, but not the least*' diyebilirdi. Sonia'nın evinde intihar etmek apaçık, iğrenç bir sadakatsizlik olurdu, böyle bir tercihin evindeki son kanıtlarını Sonia seve seve saklardı. (Zavallı Helene de saklardı, çünkü bu iki kadın da 'iç dünyalarına' derin bir saygı duyarlardı.) Helene, ona hep 'kötü' şeyler sunduğu için Matthieu'den şikâyetçi olmakta haklıydı. Kötü şeyler. Bir adamın yaşadığı yerde kendini öldürmesi, kötü bir şey miydi?.. Her ne olursa olsun, kendini başka bir yerde rahatsız hissederdi… Otel odasındaki klasik bir intihar ise tüylerini ürpertecek kadar yalnız ve uzlaşmacı görünüyordu; otel odaları öksüzlere özgü intihar mekânlarıydı… Matthieu düşünüyordu. En saçma tasarılarını her zaman apaçık ortaya sermek için aşırı çaba harcar, en ciddi işleri ise bulanık bir biçimde irdelerdi. Şimdi, saçma bir tasarının apaçık ortaya konulmasına çalışıyordu, çünkü, onun durumunda bile, intihar eyleminde toplumu rahatsız eden bir şey vardı. Bu bir firar suçuydu, bir meydan okuma, başkalarını reddetme, son bir bağımsızlık hareketiydi ve bütün bu ataklarda, narsistlik hakimdi - kendini beğenmişliğin son noktasıydı. Ama umurunda bile değildi, gerçekten. Eğer yapabilirse, kendini öldürecekti, eğer isterse, eğer ölüm korkusunu yenebilecek kadar yiğit olursa ya da daha doğrusu, yaşamak zorunda kalacaklarından fazlasıyla korkmaya başladığı zaman. Yarın, morfin aramalıydı, bir şırınga ve morfin ampulleri. Bu kez, iğneden kaçmamalıydı, çünkü tüfeğin onu öldürüp öldürmeyeceğinden kuşku duyuyordu.

"Şimdi kalabalığın içinde yapayalnız yürüyorsun Paris'te…" Bu şiir kimindi? Ah, evet, Apollinnaire'in. Bu parça 'Bölgeler' adım taşıyordu ve

‘Sevilmeyen’in başında yer alıyordu ve zaten pek bilinmeyen bir şiirdi, ama Matthieu bu şiiri *‘Alcools’*deki bütün şiirlere yeğlerdi:

“Yanı başından uğultulu otobüs sürüleri geçiyor…”

…“Aşkın sıkıntısı sanki artık hiç sevilmeyecekmişsin gibi boğazını sıkıyor…”

Artık sevilmemek… Artık asla sevilmemek… o sırada, sevdiğini sandığı biraz saf genç bir kadın vardı… Ve belki kadın da onu seviyordu, demek ki, sonuç olarak aynı şeyleri hissediyorlardı! Sevmeye ve nefret etmeye alışkındı, kendi yaşlarındaki bir kadın yüzünden acı çekmişti, elinde olmadan acı çekmişti, ama o kadın hiç acı çekmemişti, onun da elinden ancak bu geliyordu. İşte, onun duygusal yaşamı böyleydi. Az buçuk neşeli, gereksiz bir oyun. “Apollinaire’i yardımına çağırmakla iyi ettin, bu gerekliydi.” Ama yine de, dedi içinden, tüm duygulardan soyunmuş bir yaşamı süslemek ya da gizlemek için, kaç kişi Apollinaire’i anar ki? Neyse ki o, aylar boyunca sevmiş ve bunun karşılığında sevilmişti. Bu böyleydi. Bu böyle miydi? On ay mı, on iki ay mıydı?.. Bazı adamların yaşamını düşününce bu çok uzun bir süreydi, bunu biliyordu. Bunu anlamak için yaşıtı olan erkeklerin güzel bir kadın karşısındaki tepkilerine bakmak yeterliydi: O adamlar güler, hayranlık dolu, kışkırtıcı bakışlar fırlatır, memnuniyet hatta övgü sinyalleri gönderirlerdi! Böylece, kadının bakışı, onlar için ulaşılmaz olan o güzellik, özlem ve istek duyan bu adamları sararıp soldururdu, Matthieu de öyle sararıp solmuştu. Ama aslında güzellik, hiçbir yerde, ne bir müzede, ne de bir salonda, onu ne güldürmüş, ne ağlatmış, ne de düşüncelere sürüklemişti. Güzellik, ona hep engel olmuş, onu hareketsiz kılmıştı. Ve güzellik onu arzularla ve bastırılmış bir öfkeyle dolu kendinden uzak bir yere fırlatmış ya da anlamsız yazgısı nedeniyle o kadın ondan uzaklaşıvermişti.

V. BÖLÜM

Mathilde’e telefon edebilmek eskiden Matthieu’ye ne kadar yaşamsal bir gereksinim gibi gelirdi, oysa bugün bunun ne kadar gereksiz olduğu kanıtlanmıştı, bu acil gereksinim kaybolup gitmişti. Bu gereksinim de herhangi bir umuttan farksız bir umuda dönüşmüştü, bu kalkanın, bu maskenin, zampara ve kural tanımaz Matthieu’nün gerisine saklanan onun

tam karşıtı, bu duygusal ve hüzünlü Matthieu, bu duyarlı, hayalperest, güçsüz Matthieu için, bu da bir çeşit görev haline gelmişti.

O sırada, nereye gideceğini pek bilemeden Paris'te dolaşıyordu. Mathilde, bu on yıl içinde adresini değiştirmişti. Verneuil Sokağı'ndan Tournon Sokağı'na geçmişti; Luxembourg çevresindeki yokuşlar için Seine Nehri'nin sığ kıyılarını terk etmişti; kısaca söylenirse Saint-Germain Caddesi'ni boydan boya geçmişti. Ve Matthieu onu, kenarları kürklü sabahlığı, çıplak ayaklarındaki şıpıdık terlikleri, boynuna doladığı şalı ile dalgın dalgın Saint-Germain Caddesi'nde peşinde bir alay âşığıyla yürürken hayal ediyordu, -tanıdığı âşıklar, tanımadıkları ve henüz tanışmamış oldukları- hepsi de taşıdıkları eşyaların ağırlığıyla iki büklüm olmuştu; İbranilerin önünde açılan Kızıldeniz gibi, onların önünde de arabaların denizi açılıyordu. Ve biraz sonra kendini Tournon Sokağı'nda bulunca şaşırdı -park etmek için bir kapı önünde boş bir yer buldu şans eseri- belki de Mathilde'in kapısının önüydü burası; arabayı bırakmak için yeni bir kapı önü aramaya hiç niyeti yoktu. Göz göre göre arabasını o garaj kapısının önüne park etti ve şaşkın şaşkın bakındı: Ya Mathilde burada oturuyorsa, dışarı çıkar ve onu görürse, ne yapacaktı, onu daha sonra nasıl arayacaktı? Çünkü Mathilde'le daha sonra buluşmak istiyordu. Daha sonra: Sonia ve Helene'le görüştükten sonra. Öteki kadınlarından sonra: İkinci sıradaki kadınlarla, ondan sonra gelenlerle, ondan sonra sevdiği, içtenlikle bağlandığı, evlenmiş olduğu kadın suretleriyle görüştükten sonra… İyice hödükleştiğini düşündü. İkiyüzlü, kaba, alçak bir adam olmuştu. Her şeyi abartıyordu. Ve yeniden kontak anahtarını çevirdi, Sonia'nın evine doğru yola koyuldu. Oraya varınca aşağıdan ona telefon edecekti - çünkü Matthieu, resmen sevgilisi olsa bile bir kadının evine telefon etmeden gitmezdi. Öncelikle kibarlık uğruna, bir de karşılaşabileceği durumların korkusuyla. Aldatılmış adam rolü dünyada canını en fazla sıkan roldü, bu rolü oynadığının farkına varmaktansa, hiç bilmeden oynamayı yeğlerdi. “Kısacası, ben bir korkağım,” dedi içinden, “korkak ve kendini beğenmiş.”

Uzun zamandır, önemli işler dışında, Sonia moda evinde yalnızca sabahları çalışıyordu ve öğleden sonra bire doğru oradan çıkıyordu. Bu da, Matthieu'ye, büroda iş yemekleri olarak adlandırılan şehvetli öğle uykuları sunuyordu, saat birde bürodan çıkıyor, saat dörtte güleç ve dalgın geri geliyordu. Görevlerden, işlerden, öteki insanların kanıksanan şeyler yaptıkları zamanlardan çalınmış bu öğleden sonralara bayılıyordu. Yani, o günlerde bu öğleden sonralara bayılırdı. Çünkü uzun bir süredir, ikindinin

başladığı o saatlerde Sonia'nın evine gitmediğinin, bunu düşünmediğinin, hatta artık bundan zevk bile almadığının farkındaydı. Şimdi ona, bu öğleden sonralar, gerçekçi ve ciddi görünüyordu. Aşıkların geçirdiği gecelerin yanında bu öğleden sonraları incelikten uzak bir güldürü gibiydi. Artık onları arzulamıyordu. Tabii ki, geceleri çıktıklarında da Sonia'da kalıyordu ama aşka özgü gereksinimleri burada bitiyordu. Bu yaşlandığını mı gösteriyordu? Ya da Sonia'dan eskiye göre daha az hoşlandığını mı? Daha dün, kafasını kurcalayan bu iki varsayım, bugün ona çok anlamsız geliyordu! Bu, yeni durumuna mal edebileceği ilk iyi puan, ilk mutlu ilgisizlikti. Kuşkusuz, bunu izleyenler de olacaktı.

Ama, Sonia'nın evinin önüne gelince, haberi Sonia'ya nasıl vereceğini sormaya başladı kendi kendisine… Sonia'nın evinin altında bir çiçekçi vardı, bütün bu yıllar boyunca Sonia'ya buradan çiçek almıştı - Matthieu söylemek istediği şeyi üstü kapalı anlatabilmek için Sonia'ya birkaç kasımpatı almayı; hatta şimdiden çiçekçiye Sonia için yüklü bir para ödeyip cenazesi ve mezarı için alınacak kasımpatlarına para harcamasını engellemeyi düşündü. Ama ne yazık ki Sonia, vazoya koyduğu kasımpatlarını, güllere bakıyormuş gibi hayranlıkla seyretme yeteneğine sahipti. "Çağrışım çok açık aslında," dedi, kendisine ve bu cinliğine gülerek. Neden, hazır oradayken, Saint-Augustin'deki evinden, hâlâ boş bir mezar yeri bulunan, ailesinin yattığı Montparnasse Mezarlığı'na kadar oklarla bezenmiş bir güzergâh sunmuyordu Sonia'ya? Bu, haberin ağırlığını hafifletir ve incelik katardı. Görgü kurallarını öğreten kitapları okumamıştı ama yine de o kitaplarda şöyle bir bölüm olduğunu düşünüyordu: "Sevgilisine altı ay içinde artık bir âşığı olmayacağını nasıl söylemeli - ya da aşağı yukarı bunun gibi bir şey." O arada, hemen yarından itibaren, maddi durumunu gözden geçirmeli ve maddi durumunu ayarladığını hemen bugün Sonia'ya söylemeliydi.

Kadınlar, genç bile olsalar, hatta on taneyi bulan âşıklarıyla oynaşsalar bile bu konuda çok ürkektiler.

Sonuç olarak Matthieu, her zaman yaptığı gibi yirmi küsur gül satın aldı, bu toz pembe gülleri Sonia çok severdi, üç kez Sonia'ya telefon etme girişiminde bulundu ve telefon sürekli meşgul olduğu için evine çıktı ve kapıyı çaldı. Sonia kapıyı açtı; Matthieu koltukta oturan genç bir adam gördü, genç adam blucin ve onun nefret ettiği soluk renkli parkalardan giymişti. Matthieu'yü bir an için rahatlatan, aptal ve tedirgin bir

gülümsemeyle birbirlerine baktılar. Hak edilmemiş de olsa Sonia'ya biraz sitem ederse suçluluk duygusundan arınacaktı. Ne kadar saçma görünse de Matthieu, Sonia'ya öleceğini söyleyeceği için suçluluk duyuyordu. Haberi verince Sonia'yı yaşamını oluşturan, alıştığı bir şeyden yoksun bırakacaktı. Bu üzüntünün hem habercisi hem de kahramanı olmak, Matthieu'nün hafif şeylere olan düşkünlüğüyle pek ilgisi olmayan, ağır ve rahatsız edici bir rol oynamasını gerektiriyordu.

Sonia memnuniyetten pespembeydi - yoksa utançtan mı? Bu bilinebilir mi? Her ne olursa olsun, kırıtıp, mır mır edip duruyordu, bu gözle görünür bir gerçekti. Sonia uzlaşmacı rolü oynamayı her zaman sevmişti. Hem de ölesiye. Ve şimdi, bu iki yönlü rol -yani olduğu gibi görünmek ya da öyle görünüyormuş gibi yapmak- Sonia'ya huzur veriyordu. Genç adamın, dalgın bir hali vardı, olası zevk ânını kaçırdığı için canı sıkılmış gibiydi. Üstelik giysileri de çok dar, diye geçirdi içinden Matthieu, bunları çıkarırken epeyce zaman harcaması gerek, özellikle de blucini çıkarmak için. Spor etkinliklerine ya da çılgın aşk oyunlarına atılmadan önce bu durumu iki kez gözden geçirmesi gerekir.

Matthieu kabarık minderli bir koltuğa oturdu ve bu çocuğa kalender, sevimli bir bakış fırlatarak bacaklarını uzattı. Bir önceki kuşak yerlerini bırakmak istemediği için bu yeni kuşağın durumundan acı acı şikâyet ettiği söyleniyordu. Öyleyse, bu çocuklar, daha kırk yaşına varmadan meydanı terk eden onu, Matthieu'yü omuzlarında taşırlardı.

Bir an, topluma egemen olan insan yok etmeye yönelik çılgınlığa, basının bu konudaki tutarsızlıklarına üzüldüğünü hissetti ve ayağa kalkıp genç adama coşkuyla: “Görüşmek üzere,” demek istedi. Sonia yanına gelirken, onu kollarına almak, bu esnek ve sıcak bedene sarılmak, ipek gibi saçlarının yanağına değişini hissetmek, sıkı, dişi kalçalarını ve tüm bedenini, sol bacağının ve kalça kemiğinin üstüne bastırmak, bazen olduğu gibi kendini kıpırdamadan duran şehvetli bir dansçı gibi hissederek, yaptıklarına karşı koymayan bu kadına sarılmak istedi. Sonia gülüyordu. O gülüyordu ve Matthieu birazdan gülüşünün donacağını, hatta acı çekeceğini düşünerek utanıyor ve Sonia'nın az acı çekmesini umut ediyordu. Ne olursa olsun, Sonia'nın üzüntüsünün şiddetini hafifletmek onun elindeydi: Ya Sonia'nın onu gerçekten sevmesini sağlamalı ya da bu sevgiye layık olmadığını göstermeliydi… Salt bencilliği nedeniyle ölümünün Sonia'yı az da olsa umutsuzluğa sürüklemesini istiyordu. Kendine kızıyordu, çünkü duygusal

yaşamında, şöyle böyle zekice görünen bu güldürüde, böbürlenebileceği bir şey varsa o da birçok erkeğin tersine kadınlara acı çektirmekten nefret etmesiydi - bu kez kendi kadınına acı çektirecekti.

Ama belki de bir gün, Sonia, yeterince acı çektirmediği için ona kızabilirdi. Birlikte yaşamanın yarattığı küçük cehennemi paylaşmadığı için ona kızabilir miydi? Sonia onun yalnızca en iyi yönünü görmüştü (bunu en iyi olarak nitelemek mümkünse tabii!), Matthieu, Sonia'ya günlük yaşamının en hoş, en hafif taraflarını sunmuştu.

Yoksa en çok Helene mi acı çekecekti? Helene'e, en kötü tarafını göstermişti. Helene, artık yalnızca bu kötü tarafını anımsıyordu. Ama bu konuda haksızlık ediyordu. Çünkü Matthieu ona ne kötü, ne de iyi tarafını göstermişti. Çünkü onun yaradılışında kötülük yoktu. Kötü tarafı yoktu. Yalnızca iyi olmayan ya da çok can sıkıcı tarafları vardı. Ve Helene şimdi inkâr etse bile her ne olursa olsun çok güzel günleri olmuştu.

Hiç söylememeli miydi acaba? Kendi iyiliği için değil, bu kez onların iyiliği için onlara yalan söylemek. Susmak. Ama altı ay içinde bir gün patlayacağını biliyordu. Ve bir gün, onlar her şeyi öğreneceklerdi ve o gün, böyle bir konuda bile, başından beri onlara yalan söylediğini anlayacaklardı. Onlara gereksinim duymadığını, avutulmak için bile onlara güvenmediğini düşünecekler ve hatta onu yüzüstü bırakacaklardı… Birçok insan, istediğiniz zaman size yardımcı olmayacakları halde, onlardan yardım istemediğiniz için darılmazlar mıydı? Söylememek bir işe yaramazdı. Ne olursa olsun, hep içindeki canlılığını koruyan, çam deviren - çapkın Matthieu ona bunu fısıldayacaktı, ne olursa olsun, bunu ikisine de söylemeliydi, özellikle de aynı gün söylemeliydi. Ve böyle bir sahneyi, aynı gün üst üste iki kez yinelemenin olaya yoğunlaşmayı azaltacağını ve pek de hoş olmayacağını düşündü üzgün üzgün. Savurganlık olurdu bu! Üstelik, bu heyecan saldırısıyla çok fazla örselenebilir ve onların tepkilerini karşılaştıramayabilirdi (çok heyecanlanacaktı, bundan emindi).

Başka bir seçenek sunmanın ya da olmadık hikâyeler anlatmanın da gereği yoktu: Çünkü böyle bir olasılık yoktu. Bu sabahtan beri kısa bir süre sonra öleceğini biliyordu ve ona acımaları, ölüm korkusundan başka bir şey düşünmesine yardımcı olmaları için kadınlarının yanına koşuyordu. Bu yaşında her şeyi değiştirmeyi, her şeyi ters yüz etmeyi deneyemezdi. Belli bir kural, belli bir âdet vardı, buna uymalıydı.

Gerçekten korkunç olan, altı ay içinde ölmek değil, altı ay içinde öleceğini bilmekti. Ölüm korkusu, dayanılmaz ve haksız bir acıydı. Doktoru da, tam bir salaktı.

“Hem de ne salak!” diye mırıldandı. Ve gülmeye başladı.

— Kendi kendine mi konuşuyorsun?

Gerçekten de kendi kendine konuşuyordu. Beyni

sulanmaya başlamıştı. Sahneyi terk etmesinin zamanı gelmişti.

— Sana söyleyeceklerim var, dedi çabucak.

İşte, başlamıştı! Görevini yapıyordu. Sonia iki yıldır yaşamını onunla paylaşıyordu, yaşamını ve yatağını, görünürde her dem taze duran bir sevinç ve istekle. Matthieu ondan kopmaya cesaret edemiyordu.

— Zavallı sevgilim, dedi Matthieu.

Ve birdenbire gözlerine yaşlar doldu ve burnunu Sonia’nın saçlarının arasına sakladı, gözleri kapalıydı.

— Zavallı küçüğüm!

Ve, aslında kendi için ağladığını bilerek, onun için ağlıyormuş gibi yapmanın inançsızlığıyla Sonia’nın gözlerine bakıyordu. Güvenli küçük oğlan, güçsüz ve içten genç adam, bütün bu Matthieuler de bu işin içindeydi: Bu cezanın, bu acının, bu vahşiliğin. Ne çirkinlik! Ne acımasızlık! Ne aptallık! Bir çeşit duygusal kasılmayla tıkandı, kıvrandı, içinden bir şeyler koptu, sanki tenine yapışmış bir şey yırtıldı. Kanı çekildi, boğazı tıkandı ve hiçbir şey görmez, duymaz oldu. Bir şey ona sıkıca yapışmıştı sanki, hiçbir zaman hissetmediği kadar korkunç bir acı çekiyor ve kendini tutamayarak titriyordu. Tüm bedeni isyan etmişti, hastaydı ve korkudan sarhoşlamıştı. Bu acı tek başına ona egemen olmuştu, birdenbire ortaya çıkmıştı ve ellerindeki, organlarındaki kan çekilmişti. Gözü kararıyordu. Ve bu kasılma, bu uzun ve çekilmez hıçkırık sırasında kendi kendine, bu kendi kendiyle bile paylaşamadığı kişisel ayrılıkta acıya boyun eğdiğini itiraf ediyordu. Bu acı hiçbir zaman silinmeyecekti. Yüz yıl yaşasa bile. Bundan böyle, yaşamında bu andan ‘önceki’ ve bu andan ‘sonraki’ yaşam dönemi olacaktı. Bu anda, ölümünün kudretinin ve gerçeğin önünde öfkeyle, tiksinme ve nefretle, iktidarsız bir kudurganlıkla, ‘buna’ katlanmayı gerektiren bir umutla eğilmişti; o anda, içinde barınmalarına asla izin vermediği, nefret ettiği, hiç hissetmediği düşmanca duygular

denizine boyun eğmişti. Ama aniden boğazını tıkayan, kendine aitmiş gibi kabullenmek zorunda kaldığı bu duygu, kalan altı aylık yaşamı boyunca onun en azılı düşmanı olacaktı. Midesi bulanan Matthieu, ruhunu teslim ettiğini düşünerek, “Ah, hayır!” diye inledi. Ve Sonia’nın bedeninden ayrıldı, nereye tutunacağını bilemeyerek, kollarını kendi bedenine sardı.

— Hasta mısın, diye sordu kavrayışı hep kuvvetli olan Sonia.

Ama bu kesinlikle bir soru değildi: Mathieu’yü iteleyerek, kanepeye oturttu, kendisi de kanepeye oturup Matthieu’ye doğru eğildi, şaşkın şaşkın yüzüne baktı.

— Hasta mısın, Matthieu? Neyin var? Neyin var söyle bana! Matthieu, hasta olduğunu biliyorum!

Matthieu alttan alttan ona bakıyordu. Bu güzel yüze, bu güzel gözlere, bu güzel burna, bu harika ağza, bu bembeyaz dişlere bakıyordu. Ona bakarken kendi kendine artık ona çılgınca âşık olmamasının üzücü olduğunu düşünüyordu. Çok üzücü ve çok haksızca. Ama aynı zamanda çok da uygundu. Ona çılgınca âşık olsa, bu güzel yüzü nasıl terk eder, yazgıya nasıl boyun eğerdi? Bu şaşkınlık içinde, Sonia’ya gülümsüyor, sağlığı konusunda olmasa bile ona karşı hissettiği duygular konusunda onu yatıştırmaya, rahatlatmaya çalışıyordu.

— Bana yanıt ver, dedi Sonia. Matthieu, lütfen bana yanıt ver!

Ve birdenbire Matthieu’nün omzuna yaslandı ve ağlamaya başladı. “Ona henüz bir şey söylemediğim halde benim için ağlıyor!” diye düşündü Matthieu ve iyice üzüldü. “Gizlemeye çalıştığım halde yaslı bir görünüşüm olmalı!” Sonia’nın gözyaşları kuşkusuz onu üzüyordu ama bu gözyaşlarını akıtmadan önce daha özenli bir ilgi gösterse, hatta hemen inanmasa daha hoşnut olacaktı. Körü körüne akan bu gözyaşlarının haklı çıkmasından ahlaksal bir rahatsızlık duyuyordu.

— Berbat bir akciğer tümörü, dedi.

Sonia soluğunu tuttu, ayağa kalktı, sonra yine kanepeye onun yanına oturdu, ayaklarını altına aldı.

— Senden ayrılmalıydım, diye fısıldadı titreyen bir sesle. Ben uğursuzum! Anımsa. İki yıl önce… annem! Geçen kış… Anne-Marie! Ve bugün… sen! Ah, hayır! Bunu kaldıramayacağım! Çok fazla, bu çok fazla!

Ve Sonia yeniden gözyaşlarına boğuldu. Sağlıklıyken can çekiştiğini fark ettiği bir ortaklığın üyesi olmanın üzüntüsünü bir yana bırakan Matthieu, şimdi Sonia'yı üzen tek konunun asla kendisi olmadığına emin olduğu halde, yine de kendisini Sonia'nın acısının edilgen etkeni gibi görüyordu. "Ona acımam gerekecek!" dedi içinden ve sinirlendi:

— Sana yemin ederim ki, hiçbir zaman annenin ve en iyi arkadaşının ruhlarına kavuşmak gibi bir hayal kurmadım, dedi donuk bir sesle.

Biraz sonra, kendini suçlu hissedecekti!..

— Zavallı sevgilim, dedi Sonia hemen, ben de kendime acıyorum! Acı çekmeyeceğinden emin misin, söyle bana?

— Hayır, hayır. Kesinlikle hayır. En azından üç ay, acı çekmeyeceğim.

— Ve tabii ki, X ışınları, kemoterapi ve bütün bunlar, hiçbir işe yaramıyor, dedi Sonia acı acı.

Kanser uzmanlarının hastalığı yenmek için yaptıkları, parlak ve kalıcı yeni keşifleri, gazetelerin ve televizyonların gururla açıkladıklarını unutmuştu. Hayır unutmamıştı, o hemen, kanserin en amansızını, en iyileşmez, en ciddi olanını kabullenmişti. Sevgilisinin aşırılıklardan hoşlandığını bildiği için bunu kabullenmek onu rahatlatmıştı.

— Tedavi pek bir işe yaramayacak, dedi Matthieu. Yani, şu an için tedavi yapılamıyor.

— Düşün, saçların dökülecek… farkında mısın, zayıflayacak ve sararacaksın… sen… hayır, buna asla katlanamam, diye bağırdı kendini yeniden kanepeye atarken. Sen değil! Sen değil, diye bağırdı yeniden. Matthieu allak bullak olmuştu, övülüyordu ama estetik açıdan bakınca, fiziksel çekiciliği, saçlarının yeniden çıkmasına ve teninin canlanmasına pek yaramayacaktı.

— Biliyor musun, sana bakacağım, dedi Sonia hıçkırarak.

Matthieu ona baktı, biraz sıkıntılıydı. Sonia'nın gözleri şişmişti, gözleri yaşla kaplanmıştı, gözleri yaşların içinde kaybolmuştu, ağzı çarpılmıştı. Pek güzel görünmüyordu, evet, ama bu önemli bir andı!.. Ama bu kadın Sonia mıydı?

— Yapılacak hiçbir şey olmadığından eminler mi, diye sordu bir kez daha, ama bunun çılgınca umutlanmanın ötesinde, bu olasılıkla olayı bitirmek için sorulduğu açıktı.

Sonia her zaman köşeli çözümlere, budalaca kalıplara vurgundu, zaten bu köşeli çözümleri de kendisi yaratıyordu.

— Ne kadar zamanın var, diye fısıldadı Matthieu'nün kulağına zor duyulan bir sesle, sanki açık saçık bir şey söylüyordu ya da divanın altında gizlenmiş kötü yürekli ve aceleci bir tanrının açığa çıkarıp doğrulayacağı bir sırrı açıklıyordu.

— Altı ay, üç ayı iyi geçecek, derken Matthieu kendi kendine şaştı, biraz önceki şiddetli krizden sonra, sevgilisinin tepkilerini duyarlılıktan çok çıkarcılıkla izlediğini ve bundan biraz sıkıldığını fark etmişti.

— Bu süre içinde birbirimizden ayrılmayalım, dedi Sonia, bana söz veriyor musun? Tüm zamanını bana ayıracağına söz veriyor musun?

— Elbette! Elbette seni göreceğim. Kendime zaman ayırmayacağım, dedi öylesine, doğruyu söyleyip söylemediğini düşünmemişti.

Ona öyle geliyordu ki en zor olan şu anda yaşanan olaydı ve bu sahne geçtiğinde, kadın izi taşıyan bu küçük apartman dairesindeki yaşam eskiden olduğu gibi yaşanacaktı.

— Ya beni… beni eskisi gibi sevebilecek misin, diye sordu Sonia, gözlerini yere indirerek.

Sonia'nın hastalık hakkında düşündüğü berbat olasılık -sekreterin onu görmeye gelmemesiyle- pekişmişti, Matthieu yine de koçan kalana kadar tane tane kemirilen bir mısırı düşündü. O sırada, ordan burdan konuşuyorlardı. Sonia yüksek sesle:

— Ben sensiz ne yapacağım, diye haykırdı bir anda, Matthieu'nün ensesini tutmuş ve gözlerini gözlerine dikmişti.

Mathieu onun gözlerinde geçmişe değil de geleceğe ait sararmış resimler belirdiğini gördü: Şöminenin yanında geçireceği erkeksiz akşamları, yalnız başına gideceği kokteylleri, yalnız yatağına döneceği geceleri vs. Sonia'nın bön yüreğinde dile gelen, zaten gerçekleşmesi pek kuşkulu olan gece davetleri akşamlar yüzüne yansımıştı ve Matthieu üzülüyordu, bu melodram onun yüreğini parçalıyordu. Sonia'yı rahatlatmak için duygularını anlamamış gibi yaptı.

— Geleceğin için kaygılanma, dedi. Şimdiden her şeyi ayarladım. Seni bu topraklar üstünde yenik ve silahsız bırakmayacağım, sevgilim.

— Ah! Evet, beni yenik bırakacaksın! Evet, evet, beni silahsız bırakacaksın!

Matthieu içinden, çıkar ilişkisinin aralarındaki sevginin birinci öğesi olmadığını söyledi hüzünlü bir minnettarlıkla. Hayır, Sonia onu O olduğu için seviyordu. Sonia onu az ve coşkusuz seviyordu ama o olduğu için seviyordu. Başlangıçta o koca yatakta Matthieu'nün yokluğu, gerçekten de Sonia'nın canını sıkacaktı. Başlangıçta… Matthieu gibi Sonia'nın çekiciliğine kapılan, şehvetli ve sağlıklı bir adam, reddedememekten ya da duyulan arzudan ötürü Matthieu'nün yerini alana kadar… Pek kendini beğenmiş sayılmayan, görece alçakgönüllü olan Sonia'nın uzun bir süre kendi bedeniyle beslenebileceğini biliyordu; bu durumda, Matthieu ona gerçekten gerekli değildi.

— Sen çekip gidiyorsun! Ben kalıyorum! Tüm acıları ben çekeceğim!

— Ben de acı çekeceğim.

— Fiziksel acıdan mı söz ediyorsun? 'Fiziksel acı'nın ne olduğunu biliyorum. Öbürünün yanında hiçbir şey değil! Üstelik, çok da sürmüyor… kendin söyledin: Üç ay… Benim dediğim başka bir şey!

— Haklısın, dedi Matthieu. Ama, yine de çok hoş bir şey olacağı konusunda pek emin değilim… İstediğim… benden hoşlanmadığını hissettiğin an, hemen bunu bana söylemen…

— Bunu bana söylemen gerekmiyor! (Sonia gururu yaralanmış gibi bir ifadeyle diklendi.) Benim 'mış gibi' yapıp oyun oynayabileceğimi mi sanıyorsun, koca sevgilim? Bunu bana sen söylüyorsun ha! Bana!.. Tabii ki,

kendimi zorlamayacağım… Ya bizim anılarımız, onlara ne olacak!

Ve gözyaşları iki misli çoğaldı.

Sonia'nın tepkisi, özellikle de dalga geçmesi Matthieu'nün keyfini kaçırmıştı. Sonia tahmin ettiğinden daha bencil - ve iyice ilgisizdi. Çok katı ve çok iyimserdi. Özetle, pek duygusal değildi, belki bu doğru bir şeydi ama ruhsuzdu. Kısacası, Sonia yalnızca kendini seviyordu. O ve Matthieu, iki yıldan beri sevgiyi Matthieu. yönlendirdiği için birlikteydiler. Matthieu ortalığı karıştırmamalıydı. Sonia, son âna kadar elinden gelenin en iyisini yapacaktı. Matthieu, deliriyor muyum diye sordu kendi kendine, düşüncelerini denetleyemiyordu, her şeyi çarpıtıyordu, her şey birbirine karışmıştı. Aslında, Sonia'dan çok çabuk sıkılmaya başlamıştı ama bunu itiraf etmek istemiyordu: Canını sıkmanın sırası olmadığını iyi biliyordu.

Eh, tamam o zaman! Oysa, bir daha yinelenmemesini her şeyden daha çok istediği biraz önceki o sarsıntıdan, o krizden ve özellikle de kendini toparlayacağını, yeniden kendi kendisinin efendisi olabileceğini anladığı -acımasız bir efendi ama ona, biraz önceki şaşkın hayvandan daha yakın bir efendi-, daha önce hiç başına gelmeyen bu titremeli baygınlıktan beri, başını alıp gitmekten başka bir şey düşünmüyordu… Ve dışarı çıktığında, bu hastalıklı, korkak ve mazoşist adamın, ağlayan ve homurdanan kadınla birlikte yürek sızlatan berbat duyguları da yukarıdaki evde bıraktığını görecekti. Eğer sızlanıp duran o robot bu odada, Sonia'nın kollarında yeniden dirilmezse… Sonia'yı bir daha hiç görmeyecekti. Ama, belki bu düşünce de gelecekte yaşayacağı tutarsızlıklardan biriydi… Belki de, hastalığının doğurduğu ve aylar boyunca onu adım adım izleyecek olan gölgelerinden biriyle, yalnız ve ne yaptığını bilmeyen, sıkıcı ve incinmiş kopyalarından biriyle yüz yüze gelmişti.

Bu kesitlerden, bu taklitlerden, bu kopyalardan kaç tane vardı? Kaç Matthieu enkazı gelip onu şaşkına çevirecekti ve iç karartıcı olduğu kadar gülünç de olan kaç Matthieu enkazı birbirine karşı dövüşecekti: Ölüm-yaşam, yaşam-ölüm, bilinçsizce iç dünyasında onları birbirlerinin karşısına dikmeye başlamıştı. "Bu tek sesli diyalogla ne yapıyorum?" diye düşündü, öfkeli öfkeli. "Bu benim, Matthieu. Hâlâ yaşıyorum. Kendimi hiçbir zaman hissetmediğim kadar canlı hissediyorum. Bu hikâyeyle ilgilenmiyorum. Bu hikâyede en küçük bir anlam bile bulmuyorum -zaten aramıyorum da-. Bildiğim her şey bana bunun benim sevdiğim şeyin tam tersi olduğunu gösteriyor. Bu yaşamın tersi, benim yaşamımın tersi. Acı çekmeyi bile istiyorum, ama belli saatlerde; ne bedensel acıyı ne de ergenlik çağının eşiğindeki küçük kızlara özgü dehşet krizlerini belli belirsiz zamanlarda yaşamak istemiyorum." Kendini tokatlamak isteği duydu. Sonia'nın aspirin almak için gitmesinden yararlanarak inledi, yüzü sıkıntı ve öfkeden buruşmuştu.

Bu tartışma da, olağanüstü önemine karşın (bütün tartışmalar gibi) Sonia'yı 'migren krizine' sokmuştu. Sonia on dakikadır ilaçlarını arıyordu, bu sırada Matthieu, zalim bir tepki göstererek, kendi kendisine, nasıl oluyor da bu kadar az kullanılan bir organ bu kadar sık ağrıyor diye sordu. O âna kadar bu konuyu göz ardı eden Matthieu, birdenbire bu konuda konuşmak için kendinde hak buluyordu:

— Ağrıyı azdıran beynindeki sinir hücrelerinin aşırı çalışması değil, dedi ukala bir sesle, yanına gelen Sonia'ya.

Sesi öyle ukalaydı ki Sonia bir an, ona alındığını söylemenin doğru olup olmadığından kuşku duydu. Üstelik, içinde bulundukları durum Sonia'ya alay edilmeyecek kadar ciddi görünüyordu - aynı Matthieu'ye göründüğü gibi.

— Kafamı yeteri kadar kullanmadığımı mı söylemek istiyorsun? Söylediğin bu mu?

— Yok hayır, kesinlikle bu değil! Yeteneklerini pek sık zorlamıyorsun diyelim… Sınırlarını biliyorsun -aynı benim gibi- ve onları aşmıyorsun.

— … Bu, benim bir budala olduğum ve bundan hoşnut olduğum anlamına mı geliyor?

— Sevgilim, diye bağırdı Matthieu, gözleri faltaşı gibi açılmıştı, biz her şeyi birbirine karıştırdık! Sevgilim! (Hamster'i, Gaubert'i, kahveyi ve kara yazgısını unutmuştu: Şaklabanlık yapıp neredeyse beyaz şarabın becerdiği gibi, her şeyi eski saygınlığına kavuşturmaya çalışıyordu.)… Sevgilim! Tam tersine! Demek istiyorum ki sen yeteneklerini kendini beğenmişler gibi saçıp savurmuyorsun. Demek istiyorum ki, Tanrı'ya şükür, soyutlamalardan kaçıyorsun: Ve bu konuda çok da başarılısın!

Yüz ifadesi yumuşayan ama hâlâ kuşkuyla bakan Sonia, Matthieu'nün karşısında ayakta duruyordu ve 'kişisel uğraşlarına' dahil bir iş olan aspirinlerin erimesini gözlüyordu, bu 'kişisel uğraşlar' -kuşkusuz sevgilisinin yardımıyla- kotarılan ıvır zıvır şeylerdi, yani, hastalıkları, sigortaları, kirası, vergileriydi. Bu ayrıntı kalabalığını Matthieu'ye, Matthieu'nün verdiği armağanlara karşın onun sekreterine yıkmak istemiyordu - Matthieu sekreterine armağan dolu sepetler veriyordu, Sonia bu armağanları Matthieu'ye ait gizemli bir hâzineymiş gibi kıskançlık duyarak yerleştiriyordu sepetlere; bunun Matthieu'yü üzdüğünü sanıyordu, oysa Matthieu halinden çok memnundu — ama tabii ki bunu belli etmiyordu.

Şu sırada Sonia'nın güzel boynu bardağa doğru eğilmişti, hâlâ aspirinlere bakıyordu, eski güzel günler uçup gitmişti, bugünden itibaren altı ay içinde, Matthieu'nün eriyişine de belki daha da büyük bir dikkatle bakacaktı. İyi bir yaşamı vardı, aylık kazancı sayesinde kendini güvende hissediyordu - zaten harcamalarının büyük bir bölümünü de Matthieu kibarca

karşılıyordu-, bütün bunlar kendine saygı duymasını sağlıyor, özgürlüğünü, kişiliğini, kısacası Sonia B…'yi oluşturuyordu, varoluşunun önemini, dolayısıyla sağlığını, dolayısıyla aspirinlerini ve onların kabarcıklarını…

Ne yazık ki, Matthieu kadınları yalnızca çıplak oldukları zaman ciddiye alırdı. Sonia'nın başka alanlarda da ağırlığı olduğunu; onun, günün modası olan çalışma yaşamı ve sosyal etkinlikler alanında etkin, giyimden sorumlu ve özgür bir kişilik olduğunu bilse bile böyle düşünüyordu. Matthieu kendini daha iyi tanımlamak için, kendini bir yatağın ucuna ilişmiş olarak düşünmüyordu: Bu tanımlamayı kendisinin yerine bir kadının yapması hoşuna giderdi. O tanımı, bildiği en doğru tanım olarak benimseyebilirdi.

— Migrenin geçiyor mu?

— Öyle san! Doktorumun dediğine göre bu migren psikolojik. Bir heyecan, bir sarsıntı… hop, yeniden başlıyor…

— Zavallı sevgilim! Her şeyi berbat ettim, dedi Matthieu, sevgilisine hastalığını pat diye söylediği için uysal ve özverili bir ermiş gibi gülümseyerek.

Sonia dalgındı, omuzlarını silkti ve: "Senin hatan değil!" diye mırıldandı, bağışlayıcı bir sesle. Matthieu'nün içinde buz gibi, keskin bir öfke dalgalandı. O anda, "Bu çok fazla! Bu bardağı taşırdı!" diye düşündü: Yalnızca Sonia'nın yaşadığı ortamı bozduğu, yalnızca yeni ölmüş kişilerin oluşturduğu listeye kendi adını da eklemeye kalkıştığı için değil, üstelik migren ağrılarına yol açtığı için de suçlanıyordu… Bütün bu yaptıkları için özür mü dilemeliydi, hatta özür dilemeye başlamışken bu hızla, kendi ölümü için de mi özür dilemeliydi?

- Doktorun, kalpteki noksanlığın beyne de yansıdığını, bu korkunç ağrıların nedeninin bu olduğunu söylemedi mi sana? Kaygı eksikliğinin, gerçekleri görme eksikliğinin, hatta duygu eksikliğinin olduğunu?

- Bunu bana daha önce de söylemiştin. Ben, katı ve bencil bir aptal gibi yaşıyormuşum.

- Evet, ama şimdi aptallıktan söz etmiyorum. Kabul et, Sonia, altı ay sonra toprak altına girecekken senin migren ağrılarından sızlanman, kabul et ki beni… beni… çok şaşırtıyor!

Hastalığıyla onun ağrılarını karşılaştırması biraz eşitsizlik olmuştu, kendini aşağılık, gülünç, kaba buldu. Bin kez haklı olsa da, önemi yoktu! Onun ölümü Sonia'yı umutsuzluğa sürüklememişti; ya da daha doğrusu

migren bu umutsuzluğun önüne geçmişti… Eh pekâlâ? Bunun üzerinde fazla durmamak gerekiyordu. Olabildiğince çabuk bunu unutmak gerekiyordu.

- Ne olursa olsun, sen haklısın, dedi gülerek. Daha iyi değerlendirirsek: Şu anda ben acı çekmiyorum, acı çeken sensin. Seninle ilgilenelim. Altı ay sonra, bakarız.

Sonia'nın yüzünden, hınç ve korku dolu bir kaygı ifadesi geçti ve bir anda bütün güzelliği yok oldu. Her kadının üstünde gücünü gösteren bu ikircikli yaşta -yani esas yaşından annesinin yaşına doğru ilerlerken- yeni bir ifade kazanmıştı. Ama Sonia her şeyin farkındaydı, -ikinci sınıf filmlerdeki kadın kahramanlar gibi her şeyin farkındaydı-, aspirinlerini bile içmeden Matthieu'nün üstüne atılırken nerdeyse kafasını çarpacaktı. Bulut dağıldı ve Sonia yeniden bedeni ve ruhuyla Matthieu'nün arzularını yerine getirmek için çırpınan hoş ve çok güzel kadın oldu.

- Sevgilim, dedi Sonia, aşkım, sen haklısın! Nasıl yapabildim… Hiç bilmiyorum… Çok şaşkındım, böyle bir durumda ne söylemek, ne yapmak gerektiğini bilmiyordum! Sana daha fazla acı vermekten korkuyordum! Ne yapmak gerektiğini bilmiyorum! Bana ne yapmam gerektiğini söyle! Matthieu, sen bana mutlu olmayı öğrettin, bunu da öğret…

Sonia sustu.

— Sana mutsuz olmayı öğretmeyeceğim, dedi Matthieu şefkatle. En azından, isteyerek öğretmeyeceğim. Tam tersine, mutsuz olmaman için çalışacağım.

Matthieu nasıl şaşırmışsa, Sonia'nın da bu durumu öğrenince ne yapacağını bilememesi çok doğaldı. Bu rol Matthieu'ye nasıl kötü ve ağır geldiyse, onun da böyle hissetmesi mümkündü. Ne hakla, kendisinde bile var olmayan sezgiyi, derinliği ve acıya duyarlığı, başkalarından bekliyordu? Avazı çıktığı kadar bağırmak ve kendini yerlere atmak, hoş bir şey miydi? Başka ne için böylesine ateşli davranmıştı? Zavallı Sonia! Güzel Sonia! Zarif Sonia! Belki de şefkati bilmediği için bencilliğe sığınıyordu! Bu çağ, yolcuları için zor bir çağdı, her şeyi göre göre, her şeyi duya duya -bunlara gerekli olmayanlar da dahil- kimse hiçbir şey anlatamaz olmuştu, ayrıca, zaman zaman, para için dizginlenmez ve rahatsız edici bir iştah hissediliyordu, bundan ağır ağır zevk alınıyor ya da bazen bundan kaçıp kurtulmak için şiddetli bir istek duyuluyordu - keyif bile şeytani bir tehlikeye dönüşmüştü.

Zavallı tatlı Sonia, diye düşündü onu kollarına alırken. Çünkü Sonia, büyüyen, her şeyi bilen, hatta yetişkin bile olan bütün küçük kızlar gibi güçsüzdü. Zavallı Sonia… onu, Matthieu'yü, Sonia'nın budalalığının tahrik ettiğini ancak kısa bir süre önce anlamıştı. Ya da daha doğrusu, sevgilisinin budalalığının en zeki dostlarının üstündeki etkisini. Sonia konuşmalara karıştığında, dostlarının bakışlarındaki merhamet ve şehvet, onu rahatsız etmeye yönelik bu bakışlar, tam tersine Matthieu'yü tahrik ediyor, arzusunu kamçılıyordu. Sonia'nın davranışları rahatsızlık vereceğine arzusunu artırıyordu. Tam anlamıyla kentsoylu olan bu bayağı hazzı, aşağılama ve arzu arasındaki bu ilişkiyi, eskiden ailesinin kitaplığında bulduğu kötü kitaplarda keşfetmişti. İlkel bulmuyordu ama, bu yine de pek hoşuna gitmiyordu. Saygı duyulmayan bir kadın sevilebilir mi, inanmadan ona hayranlık duyulabilir mi, ondan hoşlanmadan onun için deli olunabilir mi? Eh işte, olunabiliyor! Ve üstelik de çok uygun düşüyor, bu ilişki iyi gidiyor. Bu şehvetli bayağılığı keşfetmek için Matthieu'ye kırk yıl gerekmişti. Sonia'yı her zaman davetlere götürüyordu ve o davetlerde mutlaka bir ara Sonia'nın budalalığı ortaya çıkıyor, daha zeki olanlar tarafından mutlaka fark ediliyordu ve o zaman alaycı bakışlar Matthieu'nün arzusunu kışkırtıyordu.

Belki de bu tepki, içgüdüsel olarak Helene'i reddetmekti ya da belki erkeklere özgü kadınları küçümseme eğilimiydi. Bunun ne olduğunu hiç düşünmemişti, buna boyun eğmişti; Matthieu için parlak işadamlarının zekâsıyla Sonia'nın zekâsı arasında pek az bir fark vardı, ancak biraz yetenekli bir felsefe öğrencisiyle bu işadamlarının zekâsı arasındaki fark kadar. Gerçek sınıflandırma şuydu: On yılın sonunda, Matthieu, Sonia'nın zekâsının derecesini değil, ama zekâsının beslendiği nedeni kavramıştı.

— Sana göre zeki olmak nedir, diye sızlandı Sonia otuz yaşını geçen bazı kadınların rahatlıkla çıkardığı çocuksu bir sesle.

— Bilmiyorum, dedi Matthieu. Belki bir soru hakkında çok sayıda bakış açısına sahip olmak… ve onları değiştirebilmek… ve öğrenmek…

— Pekâlâ, ama her zaman bir şeyler öğreniliyor, her zaman da bakış açısı değişiyor!

— Hayır, hayır! Zaman geçtikçe, ilgilerine, tembelliğine, dostlarına ya da günlük yaşamına uygun olan bakış açıları kabul edilir. Bakışlar ve bakış açıları azaltılır ve daraltılır. Yavaş yavaş, gerçek bir aptal olunur, gerçek bir

aptal. En azından bundan kurtulacağım! Hiçbir zaman genç bir aptal olmadım, artık daha az genç bir aptal da olmayacağım.

— Sus Matthieu! Sus, rica ederim!

Ve sonunda Sonia, başlangıçta yapması gerekeni yaptı: Matthieu'ye sarıldı ve yüzünü, sonra boynunu, sonra omzunu, sonra ellerini öpücüklere boğdu, Matthieu hâlâ içinde hissettiği bu tehlikeli ve hâlâ şehvetli yaşama, altı saatten beri beyninin inanmayı buyurduğu şeyle bir an bile uzlaşamayan bu yaşama, saygı duruşuna geçti.

Bir saat sonra, uykulu Sonia'nın yanında yatarken, Matthieu kalın kumaşların, aralanmış kalın perdelerin arasındaki öğle sonrasının ve aşkın arasından sızıp halıya saplanan güneşe bakıyordu. Kendini orada, aldığı zevkle ve ruhuyla, olması gerektiği gibi hissediyordu. Görevini yerine getirmiş ve haklarını almıştı. Gevşemişti, iyiydi, dalıp gitmişti, yaşamının sadık sığınağını yeniden bulmuştu. Yalnızca, yaşamında ilk kez, kalbinin atışlarını saymak, saatinin atışlarını saymak ve bu iki sayı arasında bir ilişki kurmak zorunda olup olmadığını soruyordu kendi kendine - bu çok mantıksızdı, çünkü ateşini ölçmesi gerekmiyordu.

Ve kendi kendine niye bu kadar sıkıldığını sorup duruyordu.

Sonia ona yürek parçalayıcı bir elveda çekmişti: Akşam da buraya gelmeliydi! Yarın mı gelecekti?.. "Oh, hayır! Yarın değil, rica ederim: Bu akşam gel! Yarın, çok uzak! Bu akşam gel, yalnız bir saatliğine olsa bile!"

Buraya bir daha gelemeden öleceğini düşünerek, Sonia nasıl da üzerine titriyordu, ölüm de, âşığının gelmesine engel olacak öbür olasılıklardan biriydi ama ölüm yalnızca Matthieu'ye bağımlı bir olasılıktı.

"Haydi! Daha altı ayım var!" demek istedi Sonia'ya, ama Sonia acı verecek bir ayrılığa çok fazla inanmıştı ve çok güvensizdi, Sonia'ya karşı koyma cesaretini bulamadı. Ve sahanlıkta geri geri yürüdü, az daha merdivenden düşüp canını acıtacaktı, tabii ki, bu pek ciddi bir şey sayılmazdı, daha çok gülünçtü. Ama şimdi, her düşme, her nezle, iyice gereksiz görünüyordu. Bunu da unutmamalıydı.

VI. BÖLÜM

Sonia'nın evinden çıktığında sıkıntısı dağılmıştı. Sonuç olarak, büyük bir aşk yaşamamak, kendisi için olduğu kadar Sonia için de iyiydi. Örneğin, -Mathilde ona âşıkken- hastalık gibi aptalca bir şey nedeniyle Mathilde'den ayrılacak olsa, bu onun için çok korkunç olurdu. Çünkü kanserin vurduğu darbenin etkisiyle sıradan, basit tarafını yitirip densizliğin, acımasızlığın doruğuna varabilirdi: Kanseri bir yazgı değil bir engel olarak görebilirdi. Sonia ile ölüme boyun eğmişti, oysa Mathilde ile aşka doğru yürümek isteyecek ve ölüm onu yolundan alıkoyan korkunç bir engel olacaktı. Ama şayet onun yerine Mathilde ölecek olsaydı, bu daha da kötü olurdu… ve tüm umutsuzluğuna karşın kendini iyi hissetti: En azından, olabilecek en kötü şey değildi başına gelen.

Saat beşe geliyordu ve beş buçukta bir randevusu vardı: Bir iş randevusu, ama bu randevuya kadar… Sabahki Cassandre'ın[1] muayenehanesine gitmeden hastalığı hakkında bilgi edinmeliydi. Sorularına yanıt bulmak için, yeniden aynı incelemeleri yaptırmasını ve 'mesleki ahlak gereği' tedavisini sürdüren doktora gitmesini buyuracak olan bir başka doktora da gitmeyecekti. Bir başvuru kitabı satın alacaktı. Anımsadığı kadarıyla, bulunduğu yerin yakınında, tıp kitapları satan bir kitapçı vardı. O kitapçıda, '*Karsinomun Bütün Türleri*' adlı bir kitap buldu ve [1]*karsinomun* kibarca kanser demek olduğunu kitapçıya doğrulattıktan sonra, arabasına bindi ve Luxembourg bahçesine giderek, somurtuk iki yaşlı hanımın arasına oturdu, onun varlığından ortak bir güvensizlik duyan yaşlı hanımlar (belki de şaşkın hali, karmakarışık saçları nedeniyle) çene çalarak uzaklaştılar.

Matthieu ani bir hareketle, pek diri olmayan otlarla kaplı toprağı ayağıyla iteledi, rahatça kitabını karıştırmaya başladı. Kitabın 'içindekiler' bölümünü inceledi, '*Akciğer* bölümünü aradı ve hemen bu bölümü okumaya gömüldü. *"Akciğer kanseri kesinlikle ölümcüldür,"* sanki başka birinin yalan söyleme hastalığı hakkında bilgi alırmış gibi, hoşgörüyle okuyordu. *"Yakın organlara zarar vermeksizin ameliyat olanaksızdır… vs. vs. en gözü pek hekimler hile genellikle ameliyattan kaçınırlar."* Aklında tıbbi terimler uçuşurken, bir futbol topunun çarpmasıyla kitabı da elinden uçtu. Matthieu futbol topunu ve kitabını bankın üstünden aldı ve gözlerini

kaldırdığında, dokuz-on yaşlarındaki bir oğlanın öfkeyle, hatta düşmanca bir tavırla kendisine doğru koştuğunu gördü.

— Benim topum, dedi çocuk sertçe.

“Üstelik, huysuz ve terbiyesiz de,” dedi içinden Matthieu.

— Özür dilersen topunu alırsın, dedi asık bir suratla.

— Ne için özür dileyeceğim?

— Kitabımı düşürdüğün için.

Bir sessizlik oldu. Çocuğun yanında kimse yoktu herhalde, tam anlamıyla bağımsızdı. Onu çağıran ne bir anne, ne de bir arkadaş vardı.

— Ne okuyorsun, diye sordu.

— *Karsinomun Bütün Türleri.*

Burnundan konuşan çocuk, bir ayağının üstünde seke seke: “Bütün türleri… bütün türleri… bütün türleri…” diyerek, deli gibi Matthieu’nün çevresinde dönmeye başladı. Matthieu aldırmamaya çalışarak, bezgin bezgin ona bakıyordu.

— Bütün türler nedir?

— Herhalde, sen değilsin. Sen, salaklığın tek biçimisin, dedi Matthieu, çocuk gibi sırıtarak. Otların üstündeki bu pis yumurcakla anlaşmak olanaksızdı!

Ve topu kolunun altına sıkıştırıp yeniden kitabına gömüldü. Ama ne okuduğunu anlamıyordu, hasmının varlığı onu alıkoyuyordu.

— Topumu istiyorum!

— Kibarca iste.

— Öyle yapmayı bilmiyorum!

Göz göre göre yalan söylüyordu. Matthieu’yü yumuşatmak için sevimli, yalnız çocuğu oynuyordu. Başaramayacaktı.

— Denemen gerek.

Matthieu sakin olmaya çalışıyordu.

— Buna hakkınız yok! Bu top, sizin değil! O babamın, onu bana babam aldı!

— Umurumda değil!

— Gidip babamı çağıracağım!

— Hadi durma, onun ağzını burnunu dağıtacağım, dedi Matthieu kararlılıkla.

Çocuk bundan kuşku duyuyordu ama yine de ürkmüştü, sessizlikte Matthieu'nün içi sevinçle doldu.

— O sizin suratınızı dağı…

— Öyle mi sanıyorsun?

Ve Matthieu ayağa kalktı, hem üste çıkmak isteyen, hem de korkak olan bu küçük canavarın karşısında, bir metre doksan iki santim boyunu ve geniş ragbici omuzlarını gözler önüne serdi.

- Hay Allah, ya! Doğru söylüyorsun! Benim babam, böyle değil!

Bu sözdeki içtenlik Matthieu'yü sakinleştirdi.

- Dinle… Yalnızca 'Özür dilerim' diyeceksin, ben de sana topunu vereceğim.

Sessizlik oldu.

- Özür dilerim, dedi çocuk söylenir gibi.

Matthieu topu yere koydu, bir tekme vurdu ve şansı yaver gitti, hasmının saygı dolu bakışları altında topu alabildiğine uzağa fırlatıp ondan kurtuldu. Eğer, yaşam ve ölüm hakkındaki düşünceleri onu parkta oynayan zavallı çocukları ürkütme noktasına kadar getirdiyse, bu iyiye işaret değildi. Ama yaptıklarının bu çocuğu pek ürkütmediği de söylenebilirdi; yalnızca bir kez, bir yetişkinin diktatörlüğü karşısında boyun eğmişti ve bu da onun için iyi olabilirdi. Şimdiden, akşam yemeğinde anlattıklarını duyar gibi oluyordu: "*Biliyor musun baba, parktaki bir adam topumu almak istedi. Ben de ona topu senin aldığını, onun için de topun senin olduğunu söyledim, adam da umurunda olmadığını söyledi. O zaman ben de senin onu döveceğini söyledim ama o bana dövülenin sen olacağını söyledi ve sonra ayağa kalktı, o zaman söylediğinin doğru olduğunu anladım. Onu yenemezdin, baba!*"

Ve babanın yüzünü hayal etti, sonra annenin yüzünü, sinirli bir kahkaha attı. İlk kez boyunu ve fizik gücünü, bir konuşmada kanıt olarak kullanıyordu. Genellikle bundan kaçınır, serserilerden pestili çıkana kadar dayak yediğini anlatırdı. Bu hikâyeler, Matthieu'ye kızmaya başlamasından önce Helene'i çok eğlendiriyordu. Matthieu, Helene'in değiştiğini söyleyerek ona kızıyordu, ama belki de kendisi anlattığı hikâyeleri değiştirmeliydi ya da en azından, başka türlü bir mizah geliştirmeliydi. Çok

tuhaftı ama bu sabahtan itibaren, Helene’in yüzündeki acılı hırçın kadın maskesini çıkarıp atmayı düşünmekten bir türlü vazgeçmemişti - oysa, bu maske birkaç aydır Helen’in yüzündeydi. Anlaşılması güç kavgalarına konu olan esaslı birkaç neden aramaktan da vazgeçmemişti. Belki de, dedi korkuyla, belki de ona gerçekten ihtiyacım var ve saygı duymadığım ya da yeterince sevmediğim bir kadına ihtiyaç duymaya katlanamıyorum. Belki de -bu en kötü olasılık olabilirdi-, bana yardım etmeyeceğinden korktuğum için onu duyarlı ve yaralı bir kadına dönüştürüyorum ve onu yeniden şefkatli bir kadın olarak hayal etmek, göstereceği tepkiler ve bana yardımcı olmak isteyeceği konusunda beni rahatlatıyor. Belki de, hepsinin karmakarışık bir karışımıydı, son noktayı koydu… Yoksa kendimi mi kandırıyorum, dedi içinden, kısa bir süre önce kendisiyle biraz da olsa konuşmayı denediğini ya da konuşmayı denemek için kendini zorladığını unutarak. Yalnızca biraz konuşmayı denemişti, bundan başka bir sözcük kullanılamaz.

Not defterine göre, beş buçukta Sologne’daki küçük gölün karşısında ‘bir site’ inşa ettirmek isteyen bir adamla randevusu vardı, rastlantı sonucu bu bölgeyi iyi tanıyordu. Mathilde’in burada bir kulübesi ve avlanma izni olan bir dostu sayesinde, şimdi ‘site’ inşa edilecek olan yere davet edilmişti. Orada birkaç hafta sonu geçirmişti. Mathilde avdan nefret ettiği için, kuşkusuz, bir kez bile tetik çekmemişti, ama ikisi de bu hafta sonlarına bayılmışlardı. Sonbahar gelmek üzereydi, sazlıklar sular içindeydi, ama kulübe kuruydu, eski bir soba sayesinde sıcak bile sayılırdı, onlar kitap okuyarak, sevişerek ve konserve yiyerek orada uzun saatler geçirmişlerdi. Mathilde’in ceketini hâlâ anımsıyordu, içi kızıl kürklü kahverengi bir ceketti ve Mathilde soğuktan pembeleşmiş, cıvıl cıvıl, buz gibi yüzünü, Matthieu’nün boynuna gizlemeye çalıştıkça onu keyif ve soğukla inletiyordu.

‘Müşterisi’, bu hektarlarca araziyi, o toprakları, o gölü ve o kulübeleri satın almıştı; bu ‘yöreye’ ‘vahşi’ bir görünüm vermek istiyordu. Burada spor yapılacaktı, ama kaliteli spor… Tabii, bir lokanta, bir alışveriş merkezi de yapılacaktı ve kulübelerin dibine kadar arabayla gelebilmek için yollar asfaltlanacaktı. Eskiden kendi kendine sıcak sudan soğuk suya geçen yıpranmış duşları olan kulübeler banyolarla donanacaktı. On gün önce, zararını kapatmak için bu projeyi kabul etmişti ama şimdi proje umurunda bile değildi.

Zaten kendini bütün projeler için yetersiz hissediyordu, artık hiçbir şey, özellikle düşünmese bile yıllardan beri gözlerinin içinde gezinip duran şu görüntülerden onu asla yoksun bırakamayacaktı: Akşamın kızıllaştırdığı ağaçlar, kül renginden antrasite dönüşerek kararan dümdüz göl, sobanın ateşinin öptüğü Mathilde’in yüzü… Genel kullanımıyla *‘beklerken* , seyrek kullanımıyla *‘ölümü beklerken* altı ay boyunca kendini hoşuna giden hiçbir şeyden yoksun bırakmayacaktı… Zamanın geçişini seyretmek, ona iyi görünmek istiyordu ama bunu başaracağım diye de randevularının hiçbirini iptal etmeyecekti. Eğer büyük bir mimar, bir deha olsa, belki ölüm fikri onu çok kızdırabilirdi, belki de ölümün yapmasını engellediği şeyleri bu gezegene miras bırakmak isteyebilirdi. Çabucak, ya özündeki derinliği yansıtan ya da pek şatafatlı evler, saraylar, hastaneler çizebilirdi; belki de meteliksiz insanların oturdukları kötü barınaklar yerine yeni bir mimari, yeni bir biçim ya da yalancı mermerden de olsa çok daha güzel görünen tuhaf yapılar yaratabilirdi. Ve belki de, bu ‘yaratıcı’ özelliği sayesinde, bedeninin yıkımını unutabilirdi. Ama, mesleğinde bir deha değildi. Üstelik, düşünceleri ve anıları için yayıncıların peşlerinden koştuğu, kitapçı raflarını dolduran ünlü aşçılar ya da berberler kadar bile iddialı değildi. İyi bir mimardı, oldukça yetenekli olduğu söyleniyordu, bir zamanlar, mimarinin bir sanat, başlıca doyumun kazanç olmadığı bir sanat olduğunu düşünürdü. Deha sözcüğü çok zaman önce söz dağarcığından silinmişti. Matthieu işlerinde ‘nasıl’ sorusunu çözümlemek zorundayken ve ‘niçin’ sorularını düşünmeye zaman bulamadığı sıralarda: Bu sözcük yavaş yavaş dağarcığından silinmişti. Pek yakında öleceğini öğrenen biri niçin yaratıcılığa yönelir, niçin bir yazar kendini kalemine ya da bir ressam fırçasına adar ve o güne kadar üretmeyi reddettikleri bir yapıtla şaşkınlık yaratmak ya da büyük bir başarı kazanmak için kendilerini özgür hissedebilirler? Niçin buna o güne dek cesaret edemezler? Bu özgür çağda kim kimi şaşırtabilir ki? Küçük kusurlarının ortaya çıkması onları gerçekten rahatsız edebilir mi? Yaşam çarpıcı ipuçlarını, daha az geveze olan başka insanlardan daha fazla mı açıklamıştır onlara? Onların incelikleriyle coşup onların ölümüyle kalakalacak olan izleyicilere, varoluşlarının karmakarışık yığıntısını kusursuz bir örnek, değerli bir armağan gibi sunduklarını mı düşünürler? Ya sanatçı kendi kendine şöyle derse: “Dikkat! Kendimi hâlâ on dört yaşımdaki gibi, bir başyapıt yaratacak kadar yetenekli görüyorsam artık acele etmem gerek!” yeteneksizliğinin verdiği korku, yeteneği konusunda duyduğu kuşku, onu yaratıcılıktan alıkoyabilir. Hiç pişmanlık

duymadan o güne kadar uyum içinde yaşanmış, yeteneğe özgü olduğu varsayılan bu yıpranmış oyuncaklarla, bu berbat ıvır zıvırla, uçlu yazı kalemleri, kurşunkalemlerle yapılan bu çalışmaya hiçbir zaman olmadığı kadar keskin ve incelikli bir bilinçle bıyık altından gülebilir. Ah hayır, böyle ağdalı ve duyarlı sözlere gerek yok. Yalnızca kadınların onu yargılamasına (ve avutmasına) dayanabilir! Onu tanıyan ve onun tanıdığı kadınların… kısacası, sevgilisi olmuş kadınların. Başka türlü ne bir sitem, ne bir pişmanlık kabul eder. Devam edebilmek için kendine fazla katlanıyor, kendini fazla dinliyor hatta kendini fazla yerden yere vuruyordu. Ona kalan altı ayı, başkasını dinleyerek hatta başkasını anlamaya çalışarak geçirmeyecekti. Zaten itiraf etmek gerekir ki, çok uzun zamandan beri pek kimseyi de dinlemiyordu. Yalnızca, nadir de olsa sezebildiği şeyleri dinliyordu. Ama bu o kadar nadir oluyordu ki, sık sık yanlışlar yapıyordu. Oysa, bazı yaratıcı insanlara bazı zamanlar tam bir hayranlık duymuştu ama galiba hayranlık da tıpkı zekâ gibi bir adaleydi ve kullanılmadığı zaman zayıflıyordu. Ve böylece hiçbir şeyle ilgilenmemeye başlanıyor, coşkuyu yitirilip her şeye daha az bakıp daha az dinleniyor ve rastgele bir şeyler okunuyordu. Üstelik, Matthieu'ye öyle geliyordu ki her şeyi aynı düzeye indirgeme, entelektüel keyif ve tutkularından vazgeçme, mantıksal olarak bakınca, ona pek parlak olmayan ama daha sıcak ve daha doğal bir arkadaş topluluğu sağlayacağına, tam tersine onu tam bir yalnızlığa itiyordu. Başlangıçta bu yalnızlık olabileceğinden daha da korkunçtu, iradedışı, ödünlenmesi olanaksız bir yalnızlıktı. Herhangi bir ortamdaki herhangi bir ukalalık bile, arzu edilmeden kabullenilmiş olan bu boşluğa yeğlenebilirdi.

Hepsi kahrolsun! Yaşasın hayat! Yaşasın boşluk! Ne yazık ki, sonundan fazlasıyla haberdar olunca, yaşam bir ölümlü için katlanılmaz oluyordu. Niçin mi? Altı ay içinde kesinlikle öleceğini bildiği için; ama bir kazada ölse, neredeyse alışılmış, katlanılır bir şey olacaktı. Ayrıca, korkunç kazalarda ölümler olduğu gibi tek bir sıyrık bile almadan kurtulanlar da vardı. Bir kazanın ölüme yol açacağından kesin olarak emin olunamazdı. Bu kısaca şöyle anlatılabilir: Bilinen, gerçekleşeceği bilinen ölümler ancak yine de belirsiz olarak görülebildiği zaman dayanılır olur ve romansı bir düşe dönüşebilir, ancak böyle bir seçenekle ölüm olasılığı daha az düşünülebilir. "Kuşku değil, kesinlik insanı çıldırtır," diyordu Nietzsche ya da bir başkası. Nietzsche haklıydı. Nietzsche'nin adı neydi yahu? Nietzsche?.. Nietzsche?.. Friedrich, Ludwig?.. Hayır. Bu adamın adı hiç de çekici değildi gerçekten. Ama yine de adı aramayı sürdürüyordu.

Sersemleşmiş beyni uyuşmuş belleğine boşu boşuna işkence çektiriyordu. Anımsayamıyordu, yapacak bir şey yoktu.

Bürosunun bulunduğu yere geldi, arabasını ezilmiş bir iki kabak ya da patlıcanın durduğu park yasağı olan yere koydu. Sürücü arabayı yalnızca kuraldışı bir yere bırakmakla kalmıyor, aynı zamanda park yerindeki otomatik bilet makinesinden bir bilet alıp bu bileti arabasının ön camının iç tarafına da koymuyordu! Üstelik parkomata vurarak, tempo tutup eğleniyor ve birkaç frank kazanmak için, kulaklarını dikmiş, ağzı kulaklarında, savunmasız makinenin tepesini okşuyordu ve göz göre göre kurallara uymadığı halde kadın polislerin önünden geçip gidiyordu - dengesiz sürücü, polislere, park izni verilen belirli saatlerde çalışan parkomatları göstererek, polislerin görev ve davranışlarını rapor ettikleri deftere şöyle deli saçması bir cümle yazdırıyordu: "O *eski bir dosttur, hiçbir zaman ödeme yapmamı istemedi… Ne yapabilirim?"* sonra da, eğer varsa mesleki etkinliklerini yürüttüğü, … sokağındaki 155 numaraya doğru ilerliyordu.

Yurttaşlık görevlerini yerine getirmemek Matthieu'nün her zaman pek sevimli bulduğu bir neşe kaynağı olmuştu, tüm cezalara karşın, önüne geçilmez bir istekle yaptığı bu gösteri neşesini on kat artırıyordu: Onu kimse yakalayamazdı, kadın cinsinin mavilere bürünmüş önemli temsilcileri bile.

Gözleri neşeyle parlıyordu, rahat bir görünüşü vardı; bürosunun bulunduğu binanın koridorlarında ilerliyordu. Asansörün aynasından ona bakan iri yarı, kumral, sarsak ve tuhaf adama göz attı. Tarafsız bir gözle bakılırsa, bu adamın hasta olduğu asla düşünülemezdi! Asansör, bürosunun bulunduğu kata geliyordu, belleğinin cangılında bir şeyler harekete geçti ve unuttuğu adı anımsadı: Frederic! Frederic Nietzsche! Uf, işte adı bulmuştu! Kendi kendisiyle dalga geçse bile bu buruk alaya bir rahatlama karışmıştı yine de. Özellikle de, bu adı anımsamak için bir-iki saat kaybetmediği için hoşnuttu (müşterisi bürosuna gelip oturmuştu, bu adamın şöyle ya da böyle kültürel bir açıklama için ona yardımcı olamayacağı açıkça anlaşılıyordu). Matthieu, eski sırdaşı, sevgilisi, ilk adı Irene olan sekreteri Perigny'e doğru yürüdü.

- Geciktiniz, ama çok iyi görünüyorsunuz, dedi topuzlu sekreter.

Matthieu bir an duraksadı. Ama, yaşamını ya da ölümünü Perigny'ye nasıl anlatacaktı? Irene, Gide'in ya da Bourget'nin karakterleri gibiydi. 1920'lerdeki romanların kadın kahramanlarına benziyordu. Perigny'ye acı

çektirmek düşünülemezdi. Bu, başka bir kadına acı çektirmekten daha da düşünülmez bir şeydi. Olanaksızdı. Ama, hamsterin teşhisi hakkında birisiyle konuşma isteğinin gitgide arttığını hissetti. Oysa her şeyi önce Gaubert'e sonra Sonia'ya anlatmıştı, ama her anlatışında kendini bir güldürü oynar gibi hissetmişti: İlk anlatışında, sahneye girişini kaçıran biri gibiydi -sahneye girişi kaçıran Gaubert de olabilir, bunun hiç önemi yok-ikincisinde de, güldürü acıklı bir alaya dönüşmüştü, kendisinin oluşturduğu izleyici topluluğu için olay iyice gülünçleşmişti. Hayır, onun bildiği şeyi henüz kimse anlamamıştı - zaten, bu kimseyi de pek ilgilendirmiyordu.

— İyi görünüyorum, değil mi, dedi, bir makine gibi sekreterin sözlerini memnuniyetle yineleyerek, Perigny bu memnuniyetin nedenini anlayamadı. Matthieu ona gülümsüyordu ve Perigny de duygulu ve ciddi bir biçimde ona karşılık veriyordu. Kravatını düzeltmesi, ceketinin kollarını çekiştirip tozunu alması için Perigny'e doğru eğildi: Perigny on iki, on üç yıldır bunları yapıyor, bunları yapmaktan on iki, on üç yıldır aynı keyfi alıyordu. Matthieu de aynı keyfi alıyordu, doğrulurken bunu düşündü. Perigny, anne-sekreter özeninin dışında, sevimli bir cehalet ve sezgi karışımına sahip çok iyi bir sekreterdi.

— Müşterimiz nasıl? Adı ne?

— Pierre Saltiery. Spor alanındaki kodamanlardan biri olduğunu sanıyorum… Spor giyinmiş, iç yüzü de spor…

Perigny için 'iç yüzü' ve 'kodaman' ne anlama geliyordu? Bu adam atkı üreticisi gibi gözükürken, aslında spor karşılaşmalarının ardındaki gizli el miydi? Yoksa, erkek çocukların müstehcen danslar yaptığı buz pateni gösterileri mi düzenliyordu?

Bürosuna yöneldi, içeri girince Saltiery adındaki adamın elini sıktı ve çalışma masasının koltuğuna oturdu. Birkaç saat önce, gene bir çalışma masasının koltuğuna oturmuştu, ama o zaman ters taraftaydı.

— Beni nasıl buldunuz?

İlk sorusunu sordu. Yanıt hep bilgi verici, ama nadiren doğru olurdu.

— 1978'den beri tanışıyoruz, dedi adam.

Hem zayıf hem de kanlı canlıydı, bu ona tuhaf bir hava veriyordu: Kendini spora adamış, yüksek tansiyonlu birine benziyordu. Fitilli kadifeden kahverengi bir takım elbise giymişti, kendisine bunun kadar yakışmayan başka bir şey bulamazdı. Bu adam henüz yaşamdaki

seçimlerini yapmamıştı -kişiliğini belirleyen seçimleri-, bu da, Matthieu’nün gözünde onu, örneğin, beyaz gömleği, alçalıp yükselen geçen ses tonu, şef yardımcısı gibi tavırlarıyla dopdonuk görünen o hamstere göre sevimli kılıyordu. Teşhis söz konusu olmasa bile hamsterden kesinlikle nefret ettiğini düşündü Matthieu… Eğer bu adam ona, “Her şey yolunda, bir yıl sonra yine gelin!” dese yine ondan böyle nefret eder miydi? Hayır, ama yine de bir daha ona gitmezdi. Buna karşılık, her zaman gittiği o iyi doktor Jouffroy’dan hiç nefret etmemişti, onun bu haberi vermek, bir şeylerin yolunda gitmediğini söylemek için dolaylı bir anlatım bulacağını biliyordu. Doktor Jouffroy onun üzüntüsünü paylaşırdı - oysa bu sabah, bir metre doksan iki santim boyundaki bir adamın bir metre altmış iki santim boyundaki eciş bücüş bir ukaladan önce öleceğini anlayınca kendini kötü hissetmişti, (en iyi olasılıkla) umursamaz, (en kötü olasılıkla) memnun sayılabilecek hamsterin karşısında kendini yalnız, çok yalnız hissetmişti. Hepsi buydu ve bu onur kırıcıydı: Doktorların merhametli olmaya zorunlu tutulmaları gerekiyordu, özellikle bazı incelemeler yapılmışsa. Özellikle de bu incelemelerin sonuçları kötü çıkmışsa.

78’de, Matthieu yirmi yedi yaşındaydı, ne bir üne, ne de alışkanlıklara sahipti, ne de geçimini sağlayabiliyordu. Bunların tam tersine, 78’de, erkek olma aşamasında yirmi yedi yaşındaki bir oğlan çocuğuydu, ama hâlâ sevmekte olduğu bir kadına delice âşıktı, hatta belki de, şimdi o kadını o günkünden daha da fazla seviyordu.

— Bligny’de tanışmıştık, dedi Saltiery. Siz Mathilde’le gelmiştiniz. Size göle bakan kulübemi vermiştim.

İşte bu o adamdı, o sırada uzun bir süre kıskandığı, kulübenin sahibi olan adam bu adamdı, ama artık onun adını bile anımsamıyordu. Saltiery’i de Nietzsche gibi unutması, kesinlikle belleğinin şu günlerdeki tuhaflığından ileri gelmiyordu.

— Ah evet! Evet, dedi ayağa kalkıp ellerini geçmişini bilen müşterisine uzatarak — Mathilde’in iki eski âşığı gibi kucaklaşıyor, birbirlerinin sırtını sıvazlıyor, kollarını birbirlerine doluyor, batan gemiden kurtulup yaşama dönmüş iki kişi gibi birbirlerine sarılıyorlardı.

Ve gerçekten de, korkunç bir kazadan sağ kurtulan iki kişiydiler, kendilerini öyle hissediyorlardı - Mathilde’le yeri doldurulmaz bir mutluluk yaşamışlardı. Ve Saltiery de bunu iyi biliyordu, o da ayağa kalkmıştı ve

yeniden oturmadan önce Matthieu'nün ellerini sıktı. Sevimli bir hali vardı, üzgün ve sırdaştı, Matthieu'nün tam istediği ifadeye bürünmüştü yüzü.

— Orası harika bir yerdi, dedi Matthieu alelacele söze devam ederek. Gerçekten çok güzeldi. Orayı değiştirmek mi… istiyorsunuz? Bu çok üzücü, değil mi? Çok yazık.

— Çok yazık ama gerekli, dedi Saltiery. Kısa bir süre önce orayı satın aldım. O güzellikten geriye bir yıkıntı kalmıştı; orayı yeniden güzelleştirmem ve kentteki züppeler için bir av alanı haline getirmem gerek. Tek katlı evler gözünüzün önüne geliyor mu? İki ev arasında yuvarlak bir bölüm olacak ve avcılar hızlı araba kullanmasın diye yollara tümsekler yapılacak. Sonra, evin sıcak bir görünümü olacak, salona amerikan mutfak yapılacak… Tam istedikleri gibi, insan çevreyi iğdiş edecek…

— Modern mimariden en az benim kadar etkilenmiş bir haliniz var, dedi Matthieu gülerek.

Ve gösterdiği saygıyı belirtmek için masasından aldığı puroyu ona uzattı. Bu benimsediği bir saygı işaretiydi, çalışma arkadaşları odaya girer girmez duydukları kokudan, Matthieu'nün yeni müşterisine saygı gösterip göstermemek gerektiğini hemen anlarlardı.

— Bu konu hakkındaki düşüncelerimi söyleyeceğim, dedi Matthieu istemeye istemeye. En kötüsünü yapmaktan kaçınmalıyız yine de. Çok çeşitli inşaat malzemeleri var, çeşitli biçimler var, oraya kaç tane ev yaptıracağınız da önemli.

Birdenbire rahatlamış, işle ilgilenmeye başlamış, bu konuya ilgisi artmıştı. Birdenbire bu araziyi, on beş yıl önceki genç adamın, âşık Matthieu'nün, çekiciliğine kapıldığı, harika ve romantik yer haline getirmek istemeye başlamıştı. Yoksa on yıl önce miydi? Ne önemi vardı? Bu Saltiery iyi bir adama benziyordu. Ona da, Robert Gaubert değil, aynı bu adam gibi bir dost gerekliydi.

— Çizimleri yaptım bile. Bakınız, size çizimleri göstereceğim.

Ve çekmecesini açtı, Saltiery'e göstermek için dosyaları çıkardı, bir mimarın anlaşma imzalanmadan önce hayalindeki çizimleri göstermemesi gibi yazısız bir kural olduğu halde, aynen kocasının cesedini teşhis etmesi istenen bir kadına davranılması gerektiği gibi, titizlikle çizdiği taslakların bulunduğu dosyaları yavaş yavaş, gelişigüzel masasının üstüne koydu. Matthieu'nün ruh halini ve estetik anlayışını yansıtan bütün fikirler, bütün

taslaklar darmadağınık yayılmışlardı. Kötü niyetli bir yaklaşım olsa, bu adamın bütün çalışması, şöyle bir göz atarak çalınabilir ve sonra da uygulanabilirdi.

Ama bugün bunun ne önemi vardı? Her şey hafiflemiş, önemini yitirmişti, gelecek kalmamıştı ve dolayısıyla ondan sonra ne olacağını önemsemiyordu. Bu da yaşamı, nedensizce yaşanan hoş bir şeye dönüştürüyor ya da bitiş noktasında olunduğunu anımsatıyordu. Artık sömürülecek, saklanacak, yararlanılacak hiçbir şey yoktu. Artık hiçbir şey ne satılabilir ne üretilebilirdi, her şey olumsuzdu: Bu kavramların hepsi tüm yaşamı boyunca kafasını ütülemişti. Artık bütün bunlar, üretilmeleri için harcanan çaba, ya da getirmeleri gereken gelir bir kenara atılarak, armağan ediliyordu. Artık Matthieu'ye, yaşamında, kendinde, kendi kuşağında daha önce var olmayan yeni bir değer ölçüsü edinmiş gibi geliyordu.

— Evlere yalnızca televizyon koymakla kalmayacağız, diyordu Saltiery kocaman ama kuru ellerini oynatarak, ayrıca av sahneleri içeren kasetler de seyredecekler, örneğin Gregory Peck'in bir kaplanın saldırısından önceki görüntüsünü, ya da, diye ekledi alelacele film seçimi kırk yaşındaki birini değil de altmış yaşındaki birini çağrıştırdığı için, ya da Robert Redford'un fillerin kaçmasına yardımcı olduğu sahneyi… Ve sabahın üçünde ördek avlamak için uyandırılmayı isteyecekler ama sevgilileri onları yoracağı için pek uyuyacak zamanları kalmayacak. İşte o zaman da ördekleri göremeyecekler, televizyon seyredecekler. Ve bana inanın ki, çok mutlu olacaklar.

— Siz de, müşterileriniz de pek çılgın şeyler yapmaya meraklı değilsiniz galiba.

— On yıldır müşterilerimin boş zamanlarını değerlendirmeleriyle ilgileniyorum, dedi Saltiery omuzlarını silkerek. Üstelik, işim gayet iyi gidiyor. Ne kadar basit, sıradan, aptal proje üretirsem o kadar iyi gidiyor. Aynı grupta yer alan, yani aynı kazanç dilimini ilgilendiren işler için konuşuyorum…

"Yaşamımı bu sado-mazoşist projeyi gerçekleştirerek noktalamayacağım," diye geçirdi içinden Matthieu, ama bu adam çok sevimliydi; kekremsi ama hoştu.

— içinde oturacak olanları sevdiğinize göre, bu evlerin nasıl olmasını istiyorsunuz? Öncekiler gibi mi?

— Ah hayır! Kesinlikle onlar gibi olmasını istemem. Onlardan nefret ediyordum. Benimle bir hafta sonu geçireceğini umut ederek anahtarımı öylesine Mathilde’e vermiştim ama o, her zaman o iri yarı adamla birlikte geldi: Bunu bilmeniz gerekiyordu… Siz ayrıldıktan sonra, Mathilde’le birlikte olmayı umduğumu söylemek zorundayım, ama bu çok uzun sürmedi.

— Niçin? Benden sonra başka biriyle mi geldi?

— Hayır. Anahtarları bana geri verdi. O… kararlıdır, Mathilde güç beğenir.

Mathilde’den söz ederken şimdiki zaman kullanması, doktor-hamsterin sabahleyin, daha önce ölmesi gerektiğini söylemeye çalışması kadar rahatsız etti Matthieu’yü..

— Onun neler yaptığını biliyor musunuz? Ben yalnızca Mathilde’in taşındığını biliyorum…

— Evet taşındı. Şimdi Tournon Sokağı’nda oturuyor. Zengin bir ingilizle evlendi, ama sonra ondan boşandı. Senato’nun yakınında oturuyor, kahvenin ilerisinde, anladınız mı? Zaman zaman onu görüyorum, üç ayda bir buluşup yemek yiyoruz.

— İyi mi?

— Her zaman olduğu gibi güzel. Evet, her zaman güzel. Yani, benim için… Ama ben asla ona sahip olamadım ve sahip olunamayan bir kadın hep arzu edilen bir kadın olarak kalıyor, değil mi?

— Bilmiyorum.

Matthieu konuşmaya devam etti.

— Arzuladığım bütün kadınlara sahip olduğumu söylemek istemiyorum ama ben ilişkiye başlarken hep benden hoşlanan kadınları seçtim. Kolaycılık ya da mutlu olmak hoşuma gittiği için, ya da… belki de sakınımlı olduğum için. Bilmiyorum.

Şu âna kadar böyle bir şey düşünmemiş olsa bile, bu söylediği tam olarak doğruydu. Hem de pek tuhaftı. Sanki, yalnızca kazanılması kesin başarılar onu tahrik ediyordu. Bu ne anlama geliyordu? Pek kurnaz gözüken Saltiery’ye bunu sorma fırsatını kaçırmamalıydı. Onunla konuşmak hoşuna gidiyordu. Ona: “Ölüyorum. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?” diye sorabilirdi. Ama bunu sormaya hakkı yoktu. Zaten bu zavallı adam yaptığı

işten ne kadar sıkıldığını ya da bu işin onu ne kadar sıktığını yeterince belirtmişti, bu zavallı adam ek bir angaryayı üstlenemezdi. Hayır. Zaten onun, Matthieu'nün bir arkadaşı vardı. Onun o iyi Robert Gaubert'i vardı, o mükemmel bir arkadaş, duygusal ve sadık bir dosttu. Tam gülerken, Saltiery'nin şaşkın bakışlarıyla karşılaşınca durakladı.

— Bu projeyi kabul edemeyeceğim, dedi. Sizden hoşlandım ama benden bir proje yapmamı isteyen kişinin o işten hoşlanmasını isterim. Anlıyor musunuz?

— Çok iyi anlıyorum. Evet. Ben de, böyle düşünürüm… Belki, bir dahaki sefere, eğlenceli, ilginç ya da daha zor bir projede buluşuruz… Barbizon'da, ormanın içindeki motelinizi çok sevmiştim.

Dostça ayrıldılar, onu geçirirken Matthieu, birbirlerini bir daha hiç görmeyeceklerini düşünüyordu. Bu duygu bu vedaya hüzün katıyordu, karşılaşmalarına sevgi yükleyen de kuşkusuz bu duyguydu. Bu kadar duygulanmak yeterliydi, bürosuna geri döndüğünde, not defterinde Saltiery tarafından yazılmış olan Mathilde'in telefon numarasını buldu. Ama o sırada telefon çalıyordu. Sekreterinin söylediğine göre, arayan Gaubert'di, daha önce de beş kez aramıştı ama sekreteri ona söylemeyi unutmuştu, sekreteri hiç vicdan azabı duymadan eklemişti söylemeyi unuttuğunu, çünkü (Matthieu iyi biliyordu) o da Gaubert'den nefret ediyordu: Gaubert için kaba ve kalpsiz, derdi, oysa Matthieu onun beceriksiz ve içe kapanık olduğunu savunurdu. Yine de, altıncı arayışında da Matthieu onunla görüşmedi ve sekreteri bu davranışa bayıldı.

Şimdi düşündüğünde, her zaman, az da olsa kendini Gaubert'den üstün gördüğünü anlıyordu, ama sabahki görüşmelerinde bunu alaycı bir duyarsızlıkla gizlemişti ya da daha çok, aralarındaki bütün sevgi ve saygıyı silmişti - ilişkilerinin üstündeki peçe ve hoşgörü kalkmış, en küçük bir çıkar bile gözetmeden, ilişkileri gün yüzüne çıkmıştı. Yaşamıma hiçbir zaman girmemiş olduğu kabul edilen Gaubert, bu sabah yaşamımdan çıktı, dedi Matthieu. Ve bunun tam zamanıydı, çünkü bir şekilde, bunu bir an önce yapmalıydı. Ve böylece, 'Matthieu Cazavel'in yaşamı ve ölümü' adlı bu beylik tefrikada yer almadığına üzüleceği hiç kimse kalmamış oluyordu.

Bir yandan da, Perigny'nin sezgisine hayran kalmıştı. Onun, Matthieu'nün dostlarına yönelik eski sekreterlere özgü eşsiz bir sezgisi vardı (tabii ki, eski sekreterler patronlarına tutkundurlar). Ama yine de,

yaşlandıkça, yaşlanmaktan çok büyüdükçe, atasözlerinin ve basmakalıp sözlerin gerçekleri yansıttığını anlamak çok şaşırtıcı!

Bugünkü Mathilde'i betimleyen, not defterinde somutlaşmış sekiz sayıya öylesine takılmıştı ki, bütün bu soğuk ve hızla akan düşünceler denizindeki hiçbir şeye önem vermeden beyninin keyfine uymuş öylece dolaşıp duruyordu, Mathilde Tournon Sokağı'nda onun çok iyi bildiği bir meyhanenin dersinde oturuyordu; oysa yıllardan beri Mathilde'in dünyanın bir ucunda olduğunu düşünmüştü ya da en azından 'başka bir yerde' olduğunu, 'başka bir yerde' yaşadığını düşünmüştü: Çünkü uzun bir süre, Mathilde'in onun yakınında ama onsuz yaşadığı fikrine katlanamamıştı. Çünkü, -yalnız kendisi için geçerli olsa bile- Mathilde'in ulaşılabilir olması ona katlanılmaz geliyordu. Çünkü şu anda, masanın üzerinde duran, onu alıp Mathilde'e götüren sayılar özellikle çekiciydiler: Bu telefon numarası, üç tane dört, iki tane sıfır ve üç tane sekizden oluşuyordu, çevresindeki her şey gibi, iyi düzenlenmişti, uyumluydu. Çünkü, şimdiden bu numarayı ezberlemişti, 48 00 48 84, aynı büyük aşkınınkini ezberlediği gibi. Çünkü bu numara ona daha önceki numarayı anımsatıyordu, Mathilde'le birlikte yaşadığı evin numarasını, ikisinin olan telefon numarasını, yani: 229 29 92'yi ve hiçbir özelliği olmayan bu sayılar birbirleriyle özdeşleşmiş gibiydiler, Matthieu bu sayıları egzotik buluyordu, bu rastlantısal birleşim tuhaf, neredeyse şehvetli bir yankı yaratıyordu. Çünkü, Mathilde'le yaşadığı ev Bellechasse Sokağı'ndaydı ve bu evin telefonu Babylone santralına bağlıydı…' Ah evet, artık zaman gelmişti, Matthieu, gezegenindeki soyu tükenmeye yüz tutmuş hemcinslerini, ölüme mahkûm birkaç hüzünlü hayalperesti, ağır ağır gerçekleşen bu tatsız infazla terk etmeliydi.

PTT'nin yeni yöneticileri, bu tatsız 4'leriyle tüm başsağlığı mesajlarının şiirselliğini, sevdaya ve kahramanlığa özgü coşkuyu yıkmışlardı. Carnot'yu, Danton'u, Mac-Mahon'u ve Kleber'i bir kez daha öldürmüşler, bu arada Pyramides'i, Pyrenees'yi, Wagramh[2] da yalayıp yutmuşlardı. Ne korkunç! Her şeyden, bütün her şeyden yoksun kalacaktı! Her şey o olmadan sürüp gidecekti… İnsanlar birbirlerine telefon numaralarını verecek ve sevda sözcükleri söyleyeceklerdi, yeni nesneler keşfedilecekti, her şey sürüp gidecekti; bu Toprak üstünde yaşanacak, gülünecek, telefonla konuşulacaktı… O olmadan mı?

Ben olmadan mı? Onsuz mu yaşayacaklardı? Sekreteri Perigny onsuz mu yaşayacak, Matthieu 'nün o kadar çok sevdiği Paris köprülerinde onsuz mu

yürüyecekti? O sırada Matthieu, yapayalnız, bir kutunun içinde, toprağın altında mı olacaktı? Yalnız, buz gibi, zaman geçtikçe çürüyerek. Altı ay sonra… mı? Bu akıl alacak bir şey değil… Buna dayanılmaz…

Yeniden, duyduğu korkuyla başını geriye attı ve koltuktaki bedeni gerildi, yaşlı bir adam gibi ellerini birbirine kenetledi. Hayır! Hayır mı?.. Hayır. ‘Bunun’ durması gerekiyor, bu fikrin uzaklaşması gerekiyor ya da ölene kadar ona yatıştırıcı ilaç verilmeli. Ama bu olanaksızdı… ve kabullenemeyerek, isyanla inledi, kendi kendine saldırıyordu ve kendi sıradanlığının, kaba zalimliğinin, anlaşılmazlığının ve tatsızlığının içinde yuvarlanıyordu…

Yatıştırıcı içmek mi, Matthieu mü? Sonia’nın arkadaşı gibi, o da yatıştırıcı mı içmeliydi? Çok teşekkürler. Bir silah darbesi her şeyi hallederdi. Bu hastalık nedeniyle can çekişen bir sürü insan görmüştü ve onların kaygı duyacakları en son şey korkuydu. Çünkü, onlar bu ölüme inanmıyorlardı. Ölümün karşısında akıl alaşağı oluyor ve ölüme inanmayı reddediyordu: Bu karanlığı, bu deliği, bu hiçi… bu hiçliği fark etmek ya da onunla savaşmak için, hayal gücü capcanlı duruyordu, bellek dopdoluydu ama kalp çok güçsüzdü, tehlikelere açıktı. Kesinlikle o da onlar gibi yapacaktı: Yadsıyacaktı. Ve aklının korku duyması, kaytarmalara kalkması ona çok aşağılayıcı geliyordu, Matthieu aklının korkularını küçük görüyordu ama kendini küçük görmüyordu. Tabii ki, hiçbir zaman kendine karşı böyle hoşgörülü, böyle kalender olmamıştı: Ama, yaşamı da hiçbir zaman bu kadar zor olmamıştı. Yaşamı ne sertlikte bu kadar kararlı olmuştu, ne de dişiliğini böylesine yitirmişti.

Şimdi korku geri çekilmiş ve bir yerlere saklanmıştı: Sırtında, içinde, dışında, daha uzakta, ne olursa olsun geri dönmeye hazır bir yerlerdeydi. Ve aklı uçmaya hazırdı… Nereye olursa olsun, kime olursa olsun, yatıştırıcı ilaç ya da morfin, düzenbaz ve merhametli ya da düzenbaz ve açgözlü bir doktor, kitaplar, saflık, iyilik, çıkar, sadizm, hepsi ve her şey hoş gelsindi: Bunlar, gülmeye, arzu duymaya, unutmaya, kaçmaya yardım edecek şeylerdi. Bunların hepsi, şöyle böyle de olsa, dengesini, yaşamın tadını, zaten az olan cesaretini geri vereceklerdi. Bir kasırga ya da tayfunun ardından, geriye kalan enkazıyla koylara ya da deniz fenerlerine yanaşmaya çalışan bir gemi gibi, en küçük bir arzuya, en küçük bir anıya, en küçük bir caz ezgisine bile tutunacaktı.

VII. BÖLÜM

Saat altıyı geçiyordu, is ve benzin kokusuyla karışmış serin hava, yağmur ve toprak kokusuyla yüklü Paris'in kendine özgü kokusu, akşam rüzgârıyla pencereden içeri doluyordu. Matthieu uzun uzun derin bir soluk aldı, başını geriye atmış, bacaklarını uzatmıştı, elleri koltuğunun kenarlarından sarkıyordu. Ölü gibi göründüğünü düşündü; hâlâ yazdan kalan esmerliğin izini taşıyan kollarındaki damarlar gerilmişti, hep böyle mavi olan bu damarlar -sağlığının aldatıcı kanıtları ve damarlarındaki hayati dolaşım, çocuk resimleri gibi boyanmış ve gerginlikle çarpan bu hayati kanıtlar-, onu az da olsa tiksindiriyordu.

Rüzgâr ve kokusu dalga dalga gelip gidiyordu, bu esinti onu yavaş yavaş yeni bir duyguyla dolduruyordu, bu duygu ne korku, ne bulantı, ne de reddedişti, bunların tam tersine, gezegeni için vaktinden önce hissedilen bir özlem, iç parçalayan bir pişmanlık duyuyordu. Mevsimlerini, kızılımsı ya da yeşil yumuşak otlarını, güneş batışlarını, köpüklü ve masmavi denizlerini bildiği bu Dünya için… ılık yağmurların yağdığı sonbaharda ya da karların kırılgan beyazlığındaki buz gibi soğuklarda öylesine dost olan bu Dünya için. Çocukluğu ve gençliği boyunca yavaş yavaş keşfettiği, sevdiği ve sahiplendiği bütün her şey, bütün bunlar aniden ondan koparılacaktı. İnsanlar ne yaparsa yapsın, hâlâ ışıldayan bu evren… Bu korunmasız canlı âlemde, sadık ve saf hayvanlar hemcinslerinize katlanmanıza ya da onlarla hiç ilgilenmemenize yardımcı olurlar. Bir köpek! Altı aydır bir köpeği olmasını istiyordu ama bugüne kadar bundan hep kaçınmıştı. Öncelikle, mobilyalarının narinliğini ve tabii ki halıların rengini ileri sürerek itiraz eden Helene vardı. Sonuç olarak, bugün, bu istekten vazgeçmek zorundaydı, niçin çabucak terk edeceği bir köpeği severek onu da yokluğuyla üzsündü? Köpek, bir köpek gibi acı çeken Matthieu'nün ıstıraplarından acı çekerdi. Bunu çok daha önce yapmalıydı, o zaman şimdi yüzünü sıcacık tüylerin arasına gömebilirdi - ve daha sonra, iki ayaklı ya da dört ayaklı, hiç fark etmez, bir canlı varlık tarafından özleneceğinden emin olabilirdi…

Çocukları yoktu. Helene'in çocuğu olmuyordu -ama Helene bunu bilmiyordu- çünkü Matthieu, bir çift için aşağılayıcı bulduğunu söyleyerek gerekli incelemeleri yaptırmamıştı, bunu Helene için yapmıştı. Çünkü Matthieu kendisine tıpatıp benzeyen küçük bir kızın babası olduğunu

biliyordu. Kısır olan Helene'di, ama Matthieu, Helene'e bunu söyleyip söylememeye bir türlü karar verememişti. Ve doğal olarak da, Helene kısırlığı ona mal ediyor, yalnızlıklarından Matthieu'yü sorumlu tutuyordu.

— Ne var?

Çıkmaya hazırlanan Perigny, kapının ağzında ne olduğu pek anlaşılamayan bir pandomim sergiliyordu, ama sonunda Matthieu bunu şöyle yorumladı: "Her zamankinden farklı davrandığınızı görüyorum, belki de verimli bir yaratma aşamasındasınız ve sizi kesinlikle rahatsız etmek istemiyorum." Ve şapkasının altındaki yüzünde, saygı, anlayış ve güven ifadesi vardı. Parmaklarını ağzına götürdü, öbür elini hafifçe salladı ve parmaklarının ucunda yürüyerek gitti.

Rüzgâr şiddetleniyordu, panjurlar çarpmaya başlamıştı. Matthieu ayağa kalktı, sanki hep onunla var olan bir buyruğu anımsamıştı: Mathilde'i bulacaktı. Ancak Mathilde onun canlı ve neşeli olmasını sağlayabilir, onu ayakta tutabilirdi. Mathilde'in onu görmek istememesinden, onu kovmasından korkuyordu -kendi kendine böyle diyordu-, ama aslında Mathilde'in eskisi gibi olmamasından korkuyordu. Mathilde'in evinde, onu sevdiği yıllarda fark etmediği, budala, boş, kaba özelliklere sahip başka bir kadınla karşılaşmaktan korkuyordu. Kısacası, bu büyük aşk hikâyesi, bencilliğinin yarattığı körü körüne yapılan hamlelerden başka bir şey değildi. Bugünkü düş kırıklarının hepsi buna bağlı değil miydi? Ona doğru dönmüş ya da ondan yüz çevirmiş olan bütün bu doyumsuz ve acımasız yüzler, yaşamının, duyarlı çevresinin, 'sevgili insanlarının' yüzleriydi. Sonuç olarak, yalnızca, Helene'e acı çektirmiş, Gaubert'i kullanmış ve Sonia'nın tadını çıkarmıştı. Hayır. Hayır, kesinlikle yalnız Mathilde kendisinin, pek karşılık beklemeyen, az da olsa cömert bir görüntüsünü yansıtabilirdi ona. Eğer onu gerçekten bekliyorsa Aziz Pierre'e kendini tanıtırken, geçmişini ve tabutunu bu görüntüyle süsleyebilirdi. Bu son seferde Mathilde'in de olması gerekiyordu…

Sevdiğiniz bir kadın sizi sevmekten vazgeçiyor, yalan söylediği için onu aşağılayıp ondan nefret etmiyorsunuz, yapılabilecek en iyi şey ondan ayrılmak değil de nedir? O kadında, bu kin dolu, berbat vedayı yok saymayı sağlayacak bazı meziyetler de yok mudur, bu meziyetler kurbanının özlem yüklü, değerli anıları unutmamasını, abartılı karşılaştırmalar yaparak yaşanabilecek sevdalı günleri harcamasını engelleyemez mi?.. Mathilde'in bir orospu ya da bir melek olması Matthieu'yü artık o günlerdeki kadar

ilgilendirmiyordu. Şimdi onun aklını kurcalayan şey, Mathilde'in yaşlanıp yaşlanmadığı, gitgide bozulup bozulmadığı ve Mathilde'e hayranlık, arzu, güven mi yoksa acıma mı duyacağıydı. Mathilde'e acımaya katlanamazdı. Bu çok fazla olurdu: Evliliğinin başarısızlığı, dostlarının duyarsızlığı, sevgilisinin budalalığı, işindeki boşluk duygusu, ayrıca eli kulağında olan acı dolu bir ölüm, bunlar çok fazlaydı. Büyük aşkının zamanla yok olması, yalnızca ölümüne doğal bir görünüm vermekle kalmıyor, neredeyse bu ölümün hak edilmiş olduğunu, hatta hiçbir biçimde zamansız olmadığını gösteriyordu. Hiç kuşku yok ki, bu ölümcül uyarı sonuç olarak onun üstünde pek de adil olmayan üzücü ve acıklı bir etki yaratıyordu: Çünkü birkaç saattir, tüm yaşamının bir dizi başarısızlık ve kişisel zayıflıktan ibaret olduğu sonucuna varıyordu… oysa, mutlu bir adam olmak istediği için daha dün mevcudiyetini başarılı bir yörüngeye yerleştirebiliyordu, mutluluğun doruklarında dolaşan biri olmasa da en azından bu doruklara ulaşmadan da mutluydu.

Ah, bu zaman zarfında çok aldanmıştı! Ama sonuç olarak, güçlü ya da zavallı da olsa, hangi insan, yaşamı boyunca en azından bir kez, varlığındaki iğretiliğin, güçsüzlüğünün ve kaçınılmaz ölümünün korkusuyla, yüreği çarpa çarpa uyanmamıştır? Anne ve babanın en iyi şeyleri vermek istedikleri, herkes gibi rastlantı sonucu doğan hangi insan, pek az olan fiziksel ve beyinsel gücüyle bağımlı olduğu bu yaşamdan korkuya kapılmamış, farklı nitelikleri olmasını istememiştir? Başka nitelikler. Evet, hayır, her ikisi de… hemen ya da daha sonra ölüneceği biliniyor, bu bir dram değil. Hayır. Aklımız ölüme alışkın, ama daha sonraki, her zaman daha sonraki ölüme, bu düşünce insanların korkularına dinginlik katıyor. İşin püf noktası acı, ölüm ani olmalı. Ama, ama böyle olmuyor. Yapacak bir şey yok. Bunun mantıklı bir açıklaması yok. Bunun mantıklı bir açıklaması olmadığı için o tahminlerden farklı bir zamanda ölecek, bu aldanmayı yaşamak zorunda. Herkes gibi, daha sonra öleceğini düşündüğünde mutluydu. Mutlu bir nesneydi. Bir nesne olduğunu kabul eden bir nesneydi. Pek saygınlığı yoktu. Ama coşku, arzu ve minnetle, gelen her şeyi kabul etmişti. Her şeye rağmen. Her şeyi dışlayarak. Her şeyi kabul ederek. Yeniden, bu mutlu nesneye dönüşmesi gerekiyor, eğer dönüşmezse yaşamdan hiçbir şey anlamayacak. Bir yaşamı olamayacak. Bu bir onur meselesi, bir ölüm kalım meselesi!

Dışarı çıktığında, büroya projelerinin, planlarının, işlerinin dökümünü yapmak ve yerine geçecek iş arkadaşını saptayıp onu salık vermek için

geldiğini anımsadı. İşini yapan bir adam olmak istemiş ama Mathilde'e eskiden beri tutkun olan biriyle tuhaf bir söyleşi yapmıştı. Tuhaf ama sıcak bir söyleşi; masasının üstündeki telefon numarası günün en olumlu verişiydi.

Matthieu arabasına bindi, rüzgâra karşın arabası tütün, kâğıt -arabanın içi çizdiği planlarla doluydu- ve Matthieu kokuyordu. Ve Matthieu aniden arabasının bu dünyadaki ona ait tek mekân olduğunu düşündü. Oturdukları daire Helene'indi, orada çiçekleriyle, parfümüyle ve evin her tarafına hatta lambaların üstüne bile sürdüğü sandal ağacı kokusuyla çalım satıyordu. Matthieu'nün bu dört duvar arasında, evim diyebileceği bir köşe yoktu. Onun, planlar ve sigara izmaritleriyle dolu, bu gürültülü ve demir yığını tuhaf mekândan başka bir yeri yoktu ve şimdi otomobil yarışçılarının yamulan arabalarım, biricik sığınaklarını, biricik barınaklarını, bir kriko darbesiyle dağıtmalarını iyi anlıyordu.

"Sığınağım, biricik sığınağım! Gecelerimin sığınağı, yaşamımın sığınağı," diye yineledi inançla, bir şarkı mırıldanır gibi. Bir kırmızı ışıkta durdu ve başını çevirince, yanındaki sürücünün bakışlarını üstünde buldu, soru dolu hatta kaygılı bakışlarını. Ve Matthieu -Paris'te karşılaşılan kırk yaşlarındaki cazcılardan biriymiş gibi—, ne yazık ki, öbür sürücünün duyamadığı pek ateşli ezgiyi, direksiyona vurarak tımbırdatmaya başladı. Matthieu: 'Night and Day'in melodisinin üstüne, '*Sığınağım, bu benim sığınağım, yaşamımın sığınağı* şarkısını söylüyordu. Deminki haline göre daha çılgın ama daha normal gözüküyor olmalıydı. Yeşil ışık yanınca, Matthieu komşusunun kendisini geçmesini bekledi ve yanından geçerken ona bir göz attı, yatıştığını saptadı. Hayır, o deli değildi ve bunu kanıtlamıştı. Ama kime? Neyi kanıtlamıştı? Direksiyonunun başındaki bu tanık, ağzı kapalı olduğu zaman tam bir alık gibi görünüyorsa, ağzını açtığında neye benziyordu? Matthieu, toplum içindeyken, bir aptallar sürüsünü kandırmak için, sağlıklı, normal insanlar gibi davranıp rol yapmaya devam mı edecekti? Aynı bu sabah, o alık hamsterin karşısında olduğu gibi metin ve yiğit bir ruh haliyle rol mü yapacaktı? Ona duyulan genel hayranlıkla, ortalarda dolaşırken, gözlerini uzaklara dikip soğukkanlı ve ciddi mi görünecekti? Ah hayır! Çok uzun bir süre kendini toplumun kurallarına, gelenek ve göreneklerine kurban etmişti, bir de ölürken kahramanı oynamak için bunu yapmayacaktı… Üstelik bunu kimin için yapacaktı ki? Sonunda taklit ettiği kişi gibi de olabilirdi ve belki bunu gerçekten isterse, yaralanmayan, duygusuz birine bile dönüşebilirdi. Neşeli,

hoş ve kaygısız olmayı deneyecekti. Bu yönde, yapabileceğinin en fazlasını yapabilirdi: Bunu, başkalarından utandığı ve ihtiyatlı davranmak istediği için yapacaktı. Ama tanımadığı insanların yanında böyle davranmasına gerek yoktu. Eğer canı isterse kahvelerde ağlayıp dururdu. Topluma hiçbir borcu yoktu. Kimseye borcu yoktu. Vergisini ödeyeceği memuru düşünürken sırıttı. Cebinde ne var ne yoksa almak için çok beklerdi, hem de boşu boşuna! En azından bu 'olumlu' bir şeydi.

Ölüm konusuna dönersek, acaba ona yelekli bir takım elbise mi giydirirlerdi ya da onu gömerken gerçek bir kefene mi sararlardı? Bunun kuralı neydi? Ya da gelenekler neydi? Neler yapılırdı? Kendisi tabutunu önceden ısmarlamak mıydı? Ayinde ne çalınacaktı? Verdi'nin *Requiem x* mi? Yoksa Schubert'in, onu kendinden geçiren oda müziği mi? Yoksa çok sevdiği Schumann mı? Bir mağazanın önünde durup *Requiem*'i satın aldı ve arabasının teybinden Tina Turner'ı çıkarıp yerine onu taktı. Kendi ölüsünü düşündükçe gerçekten kötü oluyordu! Niçin şatafatlı bir ölü olmasın? Sulka moda evine bir kefen mi ısmarlasa? Yoksa yakılıp kül mü olsa? Hayır! Yakılma henüz pek üzgün olan tanıklar için çok acı verici olur, o bunu bilirdi: Bunu yaşamıştı. Ve üstelik, bu cömert toprağa armağanlarının karşılığını az da olsa verebilmek, onu beslemek ve ona yararlı olabilmek için yapılacak her şeyi (yapacak hiçbir şey yok!), yapmak gerek. Kendini, bedenini neşeyle kemirecek olan, köklere, bitkilere, böceklere alabildiğine bırakmak gerek. Bu daha basit, daha doğal, daha köylümsüydü. Ne köylü kökenliydi, ne de köylülük konusunda bilgisi vardı ama Matthieu olayların ve insanların köylü yanını seviyordu.

VIII. BÖLÜM

Gelip geçici bir güneş altındaki Tournon Sokağı, her zamankinden daha da ıssız görünüyordu. Bu sokak Matthieu'ye hep 1943 yılında geçen bir filmin dekoru gibi görünürdü, savaşan askerlerin istila etmek üzere olduğu, bir tek dikkatli ya da sakınımsız erkeklerin dolaştığı bir sokak gibiydi. Aynı perspektife oturtulmuş, güzel, dingin, ciddi görünümlü XVIII. yüzyıl binalarıyla, bir taşra sokağını da andırıyordu ve bu sokakta bulunan Senato'nun altın varakları çağdışı bir karmaşıklık yaratır gibiydi. Bu Senato'dan, özellikle de Senato'nun nöbetçi kulübesinden, bazen bir polis fırlıyor, resmi amblemli siyah bir arabanın girmesini ya da çıkmasını sağlıyor, sonra da bir robot gibi hızla nöbetçi kulübesine dönüyordu.

Evlerin dizimi, her yaz kaldırımın üstüne on iskemle ve dört masa atarak burayı yeniden canlandıran kahveyle bölünüyordu. Sakin bir sokaktı, delidolu Mathilde için belki de biraz fazla sakindi ama yine de Mathilde'in halinden memnun olabileceğini düşündü, Mathilde esnafla sohbet etmeyi, yazın, üstünde sabahlığıyla çıkıp ekmek almayı, kışın da ateşin yanında okumayı severdi. Zaman zaman şiddetten hoşlansa da Mathilde gürültüden nefret ederdi.

Matthieu gözlerini tezgâhın üstündeki telefona dikerek bir maden suyu içti. Mathilde'e telefon etmek istemiyordu, onunla hemen yüz yüze gelmek istiyordu.

Matthieu'yü karşısında bulan Mathilde bakışlarındaki ifadeyi denetlemeye zaman bulamayacaktı, gözlerindeki ifade, Matthieu için sözcüklerden daha önemliydi.

Ama, daha önemli gözüken durumlarda bile, kimsenin evine haber vermeden gitmemişti inatla bu kurala uyardı, ayrıca, kaç numarada oturduğunu öğrenmek için Mathilde'e telefon etmesi gerekiyordu. Kalbi çarpıyordu ve ayakta telefon numarasını çevirirken, içtiği maden suyuna karşın, boğazı kupkuruydu. Damalı perdeli camın gerisinde, şaşkın bir köpek görünüyordu, yanındaki ihtiyar adam da bu köpek gibiydi. İkisi birlikte geçip gittiler ve birbirlerinden ayrılıp dikkatle yaya geçidinden geçtiler. Telefonun zili durmadan çalıyordu, telefon çalarken Matthieu de Matilde'le geçirdiği günlerden binlerce ayrıntı anımsıyordu ve özellikle de çalan telefona direnme becerisini ve ancak siniri son kerteye gelince inatçı telefonları açtığını anımsıyordu. O da inatla direndi ve telefon birdenbire açıldı.

— Evet, dedi hafifçe, genç ve sorgulayıcı bir ses.

Mathilde'in sesi.

— Benim, dedi Matthieu umutsuzca.

Burada ne yapıyordu? Onu niçin rahatsız ediyordu? On yıl önce onu bırakıp giden bu kadının yaşamına ne hakla giriyordu? Ona öleceğini söylemek için mi? Çılgın ve kabaydı. Küstahtı, ukalaydı.

— Benim, dedi. Benim: Matthieu…

— Matthieu… diye yineledi Mathilde. Matthieu! Nerdesin?

— Tournon Sokağı’ndaki içkili kahvedeyim. Ama ben… ühhh… seninle konuşmak istiyorum…

— 12 numarada oturuyorum, dedi sakin sakin. Avluda, giriş katı. Bana on dakika ver, olur mu, sonra gel.

Mathilde’i yeniden göreceğine asla inanamayan Matthieu’yü şaşkınlık içinde bırakan Mathilde telefonu kapattı. Matthieu’nün bir plan yapması gerekiyordu.

Onu yeniden göreceği şu anda Mathilde’e hüzünlü serüvenini anlatmamalıydı. Mathilde evlenmişti belki de, evlenmese bile biriyle yaşıyor olmalıydı. Belki de Mathilde aşkın yeniden alevlenmesinin tehlike yaratacağını düşünürdü. Hayır, bunu Mathilde’e söylememeliydi. On yıl aradan sonra ne hakla, ona öleceğini söyleyecekti? Mathilde’in bununla bir ilgisi yoktu. Onların yaşamı, uzunca bir süreden beri, birbirine koşut ama aynı zamanda da uzaktı. Ölümünü geçiş izni gibi sallayarak geri dönen, bir zamanlar eğlenceli biri olan bu avanak, Mathilde’i yalnızca sinirlendirip rahatsız ederdi. Buna hakkı var mıydı?

On dakika. Daha ancak bir dakika geçmişti. Zaman geçmek bilmiyordu. Oysa, zaman bu sabahtan beri ayaklarının dibinden hızla akmaktaydı. Çiçekler! Ona çiçekler götürmeliydi. Kahvenin patronu ona biraz aşağıda yalnızca gül satan, en güzel gülleri satan bir çiçekçi olduğunu söyledi. Tournon Sokağı’nda aşağı doğru yürüdü ve elinde tatil gülleri gibi kokan pastel renkli, süzgün güllerle koşar adım geri geldi.

Ama ancak beş dakika geçmişti. Kendini beceriksiz bir âşık gibi hem kıpkırmızı, hem de saydam hissediyordu ve elinde olmadan gelip geçenlerin bakışlarından kaçmaya çalışıyordu, Tanrı’ya şükür, pek gelip geçen yoktu! Susuzluğu dayanılmaz bir hale geldiği halde kahveye dönmeye de cesaret edemiyordu. İçinden, Mathilde’i yeniden görmenin, altı ay içinde kanserden ölmekten daha korkutucu olduğunu geçirdi. Tüm yaşamını maddiyattan çok hemen elde etmek istediği güzellikler, duygusallıklar üzerine kurmuştu, bu da doğal olarak bazı rahatsızlıklara yol açıyordu; ani bir tensel arzuya kapılmasını anlayamayan Helene’le karı-koca kavgalarına girişiyorlardı ya da mimari bir proje için duyduğu ani istekle bütün deneyimlerini unutup dalavereci bir işverenle yüz yüze kalıyordu. Beklerken, güllerini satın alırken, öbür binalara benzeyen XVIII. yüzyıl konaklarından birindeki 12 numarayı saptadı ve kararlaştırılan saatte binaya girdi. Sevimli bir avluydu, avlunun ortasına konan ağaç gülünç duruyordu, ağacın çevresindeki taşlar

yamru yumruydu. Avluyu hızla geçti, giriş katındaki kapının önünde durdu ve aynı hızla kapıyı çaldı. Kapı hemen açıldı, kapı ağzındaki Mathilde’i kollarına alırken ya da Mathilde onu kollarına alırken, Mathilde’in hiç değişmemiş olduğunu düşünüyordu, rahatlamıştı.

İçinden, geri döndüm, diyordu, işte geri döndüm! Ve bu cehennemi günde ilk kez, büyük bir rahatlama hissetti, kendini koyvererek gözlerini kapattı.

Mathilde onu içeri çekmişti, ona bir yarım tur yaptırmış, kötü göründüğünü düşünen Mathilde bir taktik uygulayarak ancak yarım saniye boyunca ışık altında kalmış ve onu en aydınlık yere yerleştirmişti. Matthieu bunu fark etti ama ona bir şey demedi.

Mathilde’in üstünde evde giydiği uzun elbiselerden biri vardı, yarım dik yakalı, nar çiçeği elbise, çıkık elmacık kemiklerini, ışıklı ve iri gözlerini, dolgun dudaklarını iyice belirginleştiriyordu; eski zaman kadınıyla çağdaş kadının, romanlara özgü kadınla özgür kadının karışımıydı, kimi isterse elde edebilecek yetenekte ikili bir kişilikti. Ama artık Matthieu için önemli olan ne dün ya da daha önceki günlerde olanlar, ne de Mathilde’e gerçeği söylemekti: Her şeyden önce Mathilde’in ondan hoşlanması önemliydi. Ama yeni Matthieu’nün, bugünkü Matthieu’nün, ölüme mahkûm Matthieu’nün çenesini tutamayacağını, o çok önemli olayı sevdiği tek insandan gizleyemeyeceğini de iyi biliyordu…

— Hâlâ eskisi kadar yakışıklısın!

Mathilde gülümseyerek çekingen bir tavırla Matthieu’yü inceliyordu.

— Yaşlandım, dedi Matthieu. Biraz işte.

— Evet, şurası. Şurası ve burası…

Mathilde parmağını alnına, ağzının kenarlarına, yanaklarına değdiriyordu:

— Buna olgunluk denir! Olgunluğun cazibesinin erkeklere özgü bir şey olduğu bilinir, seni uyarıyorum, kadınlarda böyle bir şey yoktur…

— Hiç değişmemişsin, dedi Matthieu içtenlikle.

Mathilde gülmeye başladı ve elini tutup Matthieu’yü çekti.

— Şuraya otur. Şuraya, pencerenin önüne, çünkü ben, yaşlandım, evet yaşlandım! Sen her zaman benden yedi yaş küçüktün, bunu sana anımsatayım. Haydi şimdi hesapla bakalım!

— Her zaman olduğu gibi çekicisin. Bu çekicilikten alabildiğine yararlandığını düşünüyorum, doğru mu, dedi eski bir kinle, ikisi de güldüler.

“Tanrım! Bu kadın benim kadınım, benim hayat arkadaşımdı!” Onu olduğu gibi bulmuştu yeniden. Kendisini onun hayat arkadaşı olarak görüyordu. Ayrılıklarını asla kabullenememişti! Ve hatta ölüm bile şimdi ikinci plana düşmüştü. Evet, yaşamak için artık bir nedene sahip olmuştu. Yaşamak için hâlâ bir nedeni vardı. Ve büyük bir rahatlama duyup eski bir mutluluğa kavuştuğu sırada soluğunu kesen, acımasız, korkunç bir hıçkırıkla sarsıldı, iki büklüm oldu, karşısında oturan Mathilde şaşkındı.

— Özür dilerim, diye hıçkırdı. Özür dilerim, ama… sana söylemek için geldim… çünkü bunu ancak sana söyleyebilirim, çünkü hiçbir zaman senden başkasını sevmedim, sen de bunu biliyorsun… Bak, ciğerimde bir şey var… Altı ay, kısacası, altı ay ömrüm var… Ve bütün bu aptalca şeyleri, üzgün bir sesle, camın gerisindeki sokağı göstererek ekledi, bunları söylerken Mathilde’in dizlerine sarılmıştı, Mathilde’in yüzü onun yüzüne doğru eğilmişti, Mathilde, Matthieu’nün gizlemeye çalıştığı gözyaşlarıyla ıslanan parmaklarının arasından Matthieu’yü öpüyordu.

— Zavallı sevgilim, diye fısıldadı. Çok mutsuzsun! Korkuyor musun? Canın acıyor mu? Söyle bana, ağrın var mı? Zavallı aşkım! En azından, sana yardımcı olacak birisi var mı? Hastalığını kime söyledin? Ve ne zamandır biliyorsun bu hastalığı? Hemen bana gelmeliydin.

— Bu sabah öğrendim, diye sızlandı. Ah, cehennem gibi bir gündü! Bunu yalnızca… oh! yalnızca iki alığa söyledim, diye konuşmaya devam etti, bu iki alığın kimler olduğunu kendine bile itiraf etmeyi reddediyordu sanki, bu iki alık:

1. Mathilde’in ona gösterdiği koruyucu şefkatin, öpücüklerin üçte birini bile vermeyen asıl sevgilisi ve,

2. ‘Saçma sapan işler’ uğruna, ona bir an bile dostluk göstermeyen en iyi dostuydu.

On yıldır birlikte oldukları halde ne sevgilisi, ne de en iyi dostu, on yıldır ayrı olduğu Mathilde kadar olamamışlardı. Ah evet, Mathilde’i sevmekte haklıydı. Ah evet! Onu terk ettiği için deli olmalıydı (bu coşkunluk içinde, ‘Mathilde’in’, ‘onu’ terk ettiğini unutmuştu). Bütün bu yıllar boyunca, bu acı yüklü, ıssız toprakta onsuz yaşadığı için deh olmalıydı. Yaptığı bu

aptallıktan ötürü kendinden tiksiniyordu. Bunu düşünerek inliyor ve şaşkınlıkla iniltilerini dinliyordu. Özellikle unutmaya çalıştığı halde, Evry'deki atın çiftesi gözünün önüne gelince, benzin pompacısının katı kalbinde gizlediği şeyler gibi gün boyunca içinde biriktirdiği bütün iniltiler kabarıp taşmıştı. Bir çocuk gibi patavatsızca, türlü türlü iniltiler çıkarıyor, hiç tanımadığı bu küçük salonun ağırbaşlı düzenini bozuyordu. Kendi kendinden utanıyordu, tamamıyla yatışmıştı, ama kendi kendinden utanıyordu. Şimdilik Mathilde olaya el koymuştu. Mathilde onunla ilgilenecekti. Mathilde her şeyi yapacaktı ya da hiçbir şey yapmayacaktı, bunun hiç önemi yoktu, çünkü Mathilde onun üzerine titriyordu ve esas kadın olmasa da onun yanında olacaktı.

— Ya karın, dedi Mathilde'in sesi, kafasının üstünden. Evli olduğunu sanıyordum?

— Henüz ona haber vermedim. Gün içinde onu görmediğimi söylemeliyim.

— Ona ulaşamadın mı? Yapamadın mı?..

Mathilde durdu. Matthieu ve karısı arasındaki ilişkiyi bilmiyordu ve bunu bilmediği için üzgün değildi.

— Sümkür, dedi Mathilde, bir çocukmuş gibi mendilini Matthieu'nün burnuna doladı ve gürültüyle burnunu sümkürmesi için gereken otoriteyi göstererek birkaç kez burnunu sıktı.

Matthieu, engellemek istediği gözyaşlarıyla şişmiş, kızarmış, şaşkın suratından rahatsızlık duyuyordu. Zaten gözyaşlarını da pek engelleyememişti: Sırılsıklam saç tutamlarının arasında kalan ıslak yanaklarında Mathilde'in elini hissediyordu.

Bu nefis bir dönüş, dedi içinden, tam Mathilde gibi bir kadına göre! Eğer bütün eski âşıkları ağlaşarak onu görmeye gelseler, Mathilde'in öğleden sonraları pek hoş geçerdi doğrusu.

— Sen ne yapıyorsun, diye sordu Matthieu başını kaldırarak.

Mathilde geri çekildi ve kanepeye yaslandı, hâlâ Matthieu'nün elini tutuyordu ama bir metre kadar uzaklaşmıştı, bu bir metre uzaklık Matthieu'ye dayanılmaz bir uzaklık gibi geldi. Ve Mathilde onu hâlâ çok iyi tanıyordu, çünkü dalgın bir ses tonuyla: "Ben, ne yapıyorum?" diyerek Matthieu'nün sorusunu yinelerken, Matthieu'ye yaklaşmasını işaret etti ve başını Matthieu'nün omzuna yasladı.

— Bildiğin gibi: Fransız modasına uygun modeller yapmaya karar vermiştim, her yıl, yabancı moda evlerine bu modelleri satıyorum. On yıldır, bu işi yapıyorum.

— Pek bir şey kazanamadın herhalde, dedi Matthieu içtenlikle.

Mathilde gülmeye başladı.

— Çok doğru! Pek bir şey kazanmadım. Her zaman kiramı ve masraflarımı ödeyen biri oldu. Ve şimdi -özellikle, şu sırada bu kesinlikle zorunlu bir hale geldi- rekabet korkunç.

— Niçin zorunlu? Bana birini bulamayacağını söyleme…

— Öncelikle, birini bulmam senin duygusal miyopluğunla hayal ettiğinden çok daha zor sevgilim, dedi gülerek Mathilde, üstelik de, yapmak istediğim şeyden pek hoşlanmayan biriyle yaşıyorum.

Bir sessizlik oldu.

— İngilizinle mi? Doğru, sen bir ingilizle evliydin. Onun İngiltere'de olduğunu sanıyordum.

— Onunla bir süre birlikte oldum, sonra boşandık. Kuzenlerinden biri için ondan ayrıldım, daha az zengin ve daha az yakışıklıydı, ama daha… hoştu. Bu adam öncelikle mutlu olmamı, sonra, onunla birlikte olmamı istiyor. Emin ol, erkeklerde bu sıralamayı bulabilmek gerçekten zor, kadınlarda da öyle ya.

Matthieu gitgide artan bir zulüm karşısındaymış gibi başını çevirdi. Duyduğu bu cümlenin yarattığı tatsızlık onu altüst etmişti. Ama Mathilde'i ne hakla yargılıyordu? On yıldır, Mathilde'in yaşamında bir yeri var mı ki, başka biri onu mutlu etti diye sinirleniyordu? Olacak şey değildi. Ama o sırada, Mathilde'in ses tonundaki bu küstahlığı anımsamıştı, ikisi de geçmişteki ilişkilerinde küstahlaşmalardı, bu ilişkiden, pek pişmanlık duymayan, talihi açık neşeli avcıların resmedildiği bir av tablosu gibi söz ediyorlardı. İşte, bu kez, Mathilde iyi bir adam bulmuştu, esaslı bir adam. Gerçi Matthieu, deneycilerden, bağnazlardan, mutlakiyetçilerden, idealistlerden sakındjğı gibi, iyi huylu erkeklerden de sakınırdı. O yaradılışı gereği bütün bu adamlar gibi değildi, bütün bu adamlar ona bir anda yapay görünüverdiler. Evet, ama Mathilde, Mathilde'e ve onun verdiği acılara karşın sevilebilirdi, içinden şu soruları sıraladı: O, Mathilde'den ve Mathilde'in karar verdiği bu ayrılıktan başka bir şeyi de sineye çekebilir mi? Mathilde'i yitirme korkusunu iyice büyütüp ona güvenememek

duygusunun üstesinden gelebilir mi? Daha fazlasına dayanabilmek için onu yeteri kadar seviyor mu? Mutlu olmaya hazır olduğu halde, sekiz saatten beri şaşkın ve mutsuzdu, alerji duyduğu bütün felaketlere, sevdaya özgü çelişkili tepkilerle karşılık veriyordu. Ama aslında, Mathilde'in onun olduğunu, geri dönen Matthieu'yü sevdiğini ve bunları kendisine bizzat Mathilde'in söylemesini istediğini kabul mü etmeliydi? Mathilde'den tehlikelere pek açık olmayan, daha dengeli ama daha derin bir aşk mı istemeliydi? O zaman kaçıp gitmez miydi? Bunu bilebilir miydi?

Kısacası, Mathilde'i ondan ayıran ama hayran olduğu özellikleri, 'Mathilde'in çılgınlıkları' değil miydi, geçici tutkuları, öfkeleri, kötü niyeti, ortadan kayboluşları değil miydi? Evde oturan, sadık, açık yürekli Mathilde'i sevebilir miydi? Hayır, kesinlikle sevemezdi. Bir budala gibiydi, zaten hep budala olmuştu, onu hep dayanılmaz, vamp kadınlar ya da cadılar cezbetmişti. Şimdi yaptığı gibi, arzuladığı bu dayanılmaz kadınlar için, onların kendisine fedakârca yaklaşan bir kalbe sahip olmaları için, günün birinde Tanrı'ya yalvaracağını aklına bile getirmezdi.

Tanrı'ya şükür, -belli bir süre ve belli bir duyguyla sınırlı olarak- Mathilde'in sayesinde bu yalvarma da gerçekleşmişti. Her zaman Mathilde'in peşinde meleyen bir sürü aşk kurbanı olmuştu. Acaba Matthieu de, bu kurbanlardan herhangi birisi miydi? Birdenbire başlangıçtaki yalnızlığına, gününün süregelen korkunçluğuna yeniden daldığını fark etti. Çarpan bir rüzgâr gibi, dehşeti, şiddeti, önündeki altı ayda yaşanacak nesnel gerçekliği, bu aylar boyunca kendisine, bilime ve yaşamdan aldığı tada karşın çöküntüye uğrayacak bedenini duyumsadı. Ama şu ünlü 'at nalı' henüz iyice yaklaşmamıştı ve duyulan korku çok fazla değildi. Acaba Mathilde'in varlığı mı bu korkuyu azaltıyordu?

Öleceğini bilmek, bu kara kaos, 'hiçbir' beklentinin kalmamış olması katlanılması zor bir şeydi, hele söz konusu olan -sevmiş, özlemiş, tanınmış, ağlayıp sızlamış- bir kişi -yani kendisi- ise iyice zordu. O, saygı gösterilen, önemli ve başkalarının gözünde değeri olan biriydi. Ama, asla kimseyi etkileyememiş bir gölge, tanınmayan, kimsenin kalbini hızla çarptıramamış, kimseye bu kimliksizlikten başka içli ya da sevecen bir anı bırakamayan -çoğunluğun kurduğu ikiyüzlü ortaklıkta, 'unutulabilir' olanların, ilginç olmayanların, önemsizlerin ortaklığındaki- yaşarken bile çekilmez olan biri gibi, bu sahte ortaklıkta ölürken, ancak adsız bir listedeki herhangi biri olabiliyorsa, işte o zaman, ölüm dayanılmaz olmanın da ötesinde,

aşağılayıcı bir hal alıyordu. Aşağılanmaların en sonuncusu oluyordu… Ölümü, gün boyunca katlanılmaz bir şey olarak görünmüştü, böylesine yavan bir suretini yansıttığı için değil, sevecen ve vazgeçilmez bir suretini yansıtmadığı için. Yalnızca, on yıl sonra gördüğü Mathilde, ne kadar çekici olduğunu, cazibesini koruduğunu, onu ne kadar özlediğini söyleyebilirdi. Yalnızca Mathilde onu son aylarında, adım adım izleyebilir, ona bakabilir, onu yürekten sevebilir, ona âşık olduğu, ya da aşkına âşık olduğu günlerdeki gibi genç, erkeksi, utkulu, oynak ve parlak Matthieu'nün, 'Sevgili' klişesi altında, yaptığı bazı şeyler için, onun her zaman suçsuz olduğunu kabul edebilirdi.

Ergenlik çağında, gündelik hayat yüzünden en aza indirgenmiş, bastırılmış, kısıtlanmış tüm istekleri, öleceği sırada avaz avaz bağırarak geri geliyor gibiydi. Aşırı duyarlı insanlar yaşamları boyunca uzun süren bir düş kırıklığı yaşıyorlardı, doğumlarında başlayıp ölümlerine kadar bitmez bir çığlık olarak süren bu gerçeğe, yaşam boyunca katlanıyorlardı. Ama; işin özüne inersek, hastanelerde -ne mutlu ki- ilaçlarla sersemleşildiği için çığlığın şiddeti gitgide azalıyordu. Bundan şunu çıkarıyoruz: insanlar son sözlerini söyleyemiyorlar, ölmek üzere olanlar bir zamanlar insanları heyecanlandıran ya da büyüleyen sözler söyledikleri halde, o esaslı son sözlerini söyleyemiyorlar.

— Senin… İngilizin dönmeyecek mi, diye sordu aldırmazca, şu anda kendi konumundan emindi.

Mathilde'in dudağında minik bir gülüşün kabardığını gördü ve gün boyunca ilk kez belli belirsiz bir büyüye kapıldığını hissetti.

— Pazartesi ve salı günleri Londra'da kalıyor.

— Yani bana bakman, benimle ilgilenmen için seni yalnız bırakıyor, öyle mi?

— Öyle olduğunu düşünüyorum. Seni çok sevdim, sen beni çok sevdin, şimdi ayrılamayacak kadar çok sevdik birbirimizi, dedi Mathilde elini saçlarına götürerek, üzgün olduğu kadar kendine güvenen bir havayla, Matthieu kendini tamamıyla ona teslim edebileceğini düşündü, yaşamını altüst etse de Matthieu ona güveniyordu.

Ah, Mathilde'i bulduğu için çok şanslıydı! Budala yaşamında beliriveren bu umulmadık aşk için nasıl da kaygıya kapılmış, Mathilde'e güvenmemişti!.. Bir kez daha, gözleri yaşlarla doldu ve bu kez gözyaşlarını

gerçekten gizlemek istedi. Ama, Mathilde hiçbir şey söylemeden elbisesinin koluyla gözyaşlarını siliyordu, ne kadar da doğaldı, sanki her gün kırk yaşında, ragbi oyuncusu, maço ve altı ay sonra ölecek bir adamın gözyaşlarını böyle minnet duyarak silermiş gibiydi.

Mathilde'in kanepesine sığmıyordu. Bacaklarını kıvırmak zorunda kalmıştı ve başını Mathilde'in omzuna yaslamıştı, bu yanlış bir oturma biçimiydi, bu oturma biçimi yavaş yavaş, apaçık fiziksel bir arzuya dönüştü. Başka şeyler konuşarak, Mathilde'in odasına geçtiler.

Matthieu onu izliyordu ya da loş odaya giderken Mathilde öne geçmişti, bu loş odada, daha önceki yıllarda kendi evlerinde olduğu gibi, halının üstünde, sıcak bir ışık veren bir lamba yanıyordu. Ve Matthieu, eski evlerinde yaptığı gibi bu evin banyosunda da çabucak soyundu, bu banyo eski evin banyosuna göre daha kullanışlı ama daha özensizdi. Bu banyoda, bir sürü güzellik ürünü, kuru çiçekler, her tarafa asılmış kocaman banyo havluları, resimler, zihninde cinsiyetsizliği çağrıştıran çizgili ropdöşambrlar vardı. Hızla girdiği duştan aynı hızla çıkarken kafasını çarptı, çünkü bu banyo Bellechasse'daki evin banyosundan çok küçüktü. Zaten, Tournon Sokağı'ndaki bu evde her şey çok küçüktü, her şey 'onların' evindekinden daha küçüktü. Ne daha az sevimli, ne de daha az cazip sayılmazdı ama her açıdan daha dardı. Mathilde'in etajerinde bir bornoz arandı, Mathilde bornozları genellikle oraya koyardı, ama bulamadı. Yalnızca, yakasında fondöten izi olan bir bornoz asılıydı duvarda. İngiliz yolculuğa çıkarken bornozunu yanına alıyor olmalıydı, bunun açıklaması buydu ve bu da Mathilde'in ona doğruyu söylediğini kanıtlıyordu: Mathilde yalnız bu adamla yaşıyordu. Mathilde, beklenmedik bir anda ortaya çıkacak yeni âşıkları için yeni diş fırçaları ve ropdöşambrlar hazırlamıyordu. Bu İngiliz bütün bunları olanak dışı bırakıyordu, aynı bir zamanlar ilişkilerinin en canlı, en şehvetli olduğu zamanlarda bunların düşünülmesini olanaksız kılan Matthieu gibi. Bu dönem bir yıl sürmüştü: Bu kutsanmış yıl, şimdi yeniden, belleklerindeki mutlu yankılarda, sevgilerinin uyumunda, Matthieu'nün alnı için hep yumuşak, hep ılık, hep konuksever olan Mathilde'in boynunda yeniden canlanmıştı ve fondötenle lekelenen bornoz yakası gibi, zamanın etkisiyle Mathilde'in yaşamı da hafifçe lekelenmişti, Matthieu'nün yaşamı ise ölümle lekelenmişti ve çığlık atamıyordu, doktorlara ya da Tanrı'ya karşı çıkmak için öylesine bir çığlık bile atamıyordu, ya iskambil kâğıtlarına sığınması ya da derviş gibi yaşaması gerekiyordu. Kimse de ölümüne çığlıkla karşılık vermemişti; zaten,

kaçınılmaz bir şey olarak bildirilen ölümü ilk kabullenen de kendisi değil miydi? Kim, (iki ayağı bir pabuçta olan o salak Gaubert'den başka) kim, ölmeyeceğini söylemeye cesaret edebilirdi?

Küvetin kenarına oturmuştu, elleri dizlerinin arasındaydı. Acısını hafifleten Mathilde'e karşın ağlamak istiyordu. Doğal, hayvani, içgüdüsel bir acı duyuyordu. Neredeyse, bir maymunla bir adamın, yani bir oğlan çocuğunun… ya da, daha doğrusu adamlaşmış bir çocuk ve bir maymunun oynadığı filmdeki acı gibi şehvetli bir acı duyuyordu, bu filmde maymunla çocuk bir cangılda gizlenmişlerdi, maymun ölmek üzereydi ve adamsı çocuk maymunu kucağına almıştı ve maymuna sevgisini göstererek gülünç çığlıklar atıyordu, hayvansı gülünç çığlıklar, o çığlık atarken maymun ona bakıyor ve çocuksu iniltilerle gözlerini koca koca açarak ölmek üzere olduğunu anlatıyordu. Ve çocuk da ağlıyordu. Dostuna onun için acı çektiğini, onlar için, onların sevgileri için acı çektiğini gösteriyordu. Maymun, çocuğun elini tutarak ölüyordu ve hemen ardından, küçük adam ölüyü orada bırakıyor ve onun ölümüne yol açanı öldürmek için harekete geçiyordu, ölü maymunu, dostunu, eğitmenini unutabilirmiş gibi kendini bu intikama adıyordu. Bu küçük adamda var olan bir şey, hem sevecen, hem de yırtıcı olan bir şey vardı Mathilde'de de. Mathilde onun için her şeyi yapabilirdi: Onunla acı çekip onunla can çekişebilir, ölünce gözlerini kapayabilirdi. Matthieu, yalnız başına ölmeyebilirdi. Ama gözkapakları kapandığı anda da Mathilde ingilizine, Matthieu'ye acı çektirmiş olan ya da Matthieu'nün acı çekmesini engellememiş olan bir doktora gidebilirdi. Mathilde onu seviyordu; pek hoş olmayan, tiksinti verici ayrıntılarla ilgilenerek Matthieu'ye bakabilir, sonuna kadar yanında kalıp onu koruyabilirdi. Ama belki de, 'ona duyduğu saygı' ve erkeksiliği, gururu, v.s. dolayısıyla Matthieu'yü 'böyle' görmeye dayanamayacak olan Helene'den çok daha çabuk toparlardı kendini. Örneğin, Helene, Matthieu'ye ördek tutmaya katlanamayabilirdi; bunu düşününce tüyleri diken diken oldu (ah evet, bir an önce gidip şu av tüfeğini bulmalıydı!). Sonia da aynı ikiyüzlülüğü gösterip o da '*sevgili kocamanım*, *yakışıklı aşkını, bu durumda görmeye* dayanamayabilirdi. Hayır, yapamazdı! Buna katlanamazdı! Sonia onu çok fazla seviyordu, sevgisi şehvet doluydu. Bunu nasıl harcardı, Matthieu'nün ona bu konuda verdiklerini, bu anıları nasıl çarçur ederdi. Ama, Matthieu ona başka konularda da birçok şey vermişti. "Profesör, biliniz ki…" Matthieu söylenenleri buradan duyuyordu. Ne mutlu ki Mathilde vardı, Matthieu onu çok sevmişti, Mathilde ona acı çektirmişti ve

Matthieu, Mathilde'in önünde diz çöküyordu. Tanımadığı bu yatağa, -geçmişten anımsadığı kokudan başka bir şeyi tanımadığı- bu yabancı kıtaya -süzülüyordu, o ve şimdiki durumu bu yataktaki Mathilde'in kollarına süzülüyordu. Orada hareketsiz kalakaldı, heyecansız, isteksizdi ama durgunluğundan utanç duymuyordu, zaten Mathilde'in de utanç duymaması için yardımcı olduğu apaçık belliydi, kollarını Matthieu'nün boynuna ve gövdesine öylesine sarmıştı ki, neredeyse onu sımsıkı bağlamış gibiydi ve hafifçe kıvırdığı dizleri Matthieu'nün dizlerinin ters yönündeydi, yüzleri birleşmişti, ama ağız ağıza değil de yanak yanağaydılar ve o sakin el Matthieu'nün sağlarındaydı. Ne kadar usta olduğunu bildiği bu anaç el, o anda, Matthieu'ye ne ustalığını anımsatmak, ne de onu bu tuhaf felçten kurtarmak istemiyordu. Ne kadar da tuhaftı, on yıldır bu ânı bulmak için aranıp durmuştu… Ve onu durduran ne biraz kalınlanmış bel, ne yassılmış göğüsler, ne de gevşemiş gerdandı. Tam tersine, ikisi de tahrik olmuşlardı. Saatlerce bu hafifçe kabarmış enseyi, bu tombullaşmış kıvrımları, bu korunmasız göğüsleri ve bu anaç kalçaları öpebilirdi - Mathilde anne olmamıştı, 'erkekler' yüzünden anne olmamıştı, tam olarak şöyle söylenebilir: Var olmaktan mutsuz olan, çabucak büyüyen bu çocuklara şefkat duyuyordu, kendini beğenmiş yeniyetmeler gibi davranan (yarattıkları kargaşadan ötürü onları bazen kapının önüne atmak gerekirdi), cinsiyetleri ve annelerine duydukları özlemle bulanıklaşmış bu tuhaf ve çekici kişilikleri, yaşlılığa pek boyun eğmeyen bu çocukları, açıkçası, seviştiği *adamlardan* hiçbirini, babaya dönüştürecek zamanı olmamıştı.

Kendini Mathilde'in kollarına, Mathilde'in korunaklı kucağına, Mathilde'in sıcaklığına ve gücüne ve ona gösterdiği iyiliğe bırakan Matthieu, bulanık da olsa bütün bunların farkındaydı. Yeniden buluşulan bu gece, öylesine romansı, öylesine yaman, öylesine şehvetliydi; çığlıklarını, itiraflarını, açıklamalarını, ağlamalarını, bütün bunların hepsini, üzüntüsünü, pişmanlığını örtbas etmek için belki de yüz kez hayal etmişti, bütün bu romansı ilişki böylelikle orada sona eriyordu. Eski sevgilisinin ona duyduğu eksilmez şefkatte -ki Mathilde onu terk etmişti-, Matthieu'nün ona duyduğu eksilmez güvende -ki Mathilde onu terk etmişti. Onların ilişkilerinden kalan bilanço ya da alınacak ders, geriye kalan her şey gibi kafa karıştırıyordu. Düşünmeyi kesti ve uyudu. Düş görmeyi istedi, düş gördü, o düşte hoşlandığı bir şeyler bulmayı düşledi. Hiç tanımadığı bir kadını sevdiğini düşledi. Kendini kaybettiğini ve bir hastane yatağında öldüğünü düşledi. Yaşadığını ve genç olduğunu düşledi. Ona yürekten bağlı

olan birinin omzuna dokunduğunu düşledi. Bu son düş gerçekti: Mathilde dirseğine dayanarak doğrulmuş, boynunu, çenesini, yanağını öpüyordu, Mathilde sağ yanına dönmüş, sol elini yüzüne dayamıştı. Hava kararmıştı. “Sevgilim, saat dokuz oldu,” diye fısıldadı Mathilde. “İstersen, yeniden uyuyabilirsin. Ama, yemeğe gideceğini söylüyordun…” Matthieu gülümsedi, doğruldu, Mathilde’in omzunu öptü, kavuşmalarındaki masumiyet hakkında tek söz söylemedi. Her şey ortadaydı. Sokakta aniden düşmezse, acıyla bağırarak hastaneye götürülmezse, bir saat içinde kendini öldürmezse, Mathilde’le birlikte bir yere gidebilirdi.

— Benimle bir yerlere gelmeni isterdim… dedi Matthieu. Bir köye ya da başka bir yere… Nereye olursa. Nereye gitmek istersin?

— Tamam, dedi Mathilde zarifçe. Tamam, karar verilmiştir. Yalnızca bana iki, üç gün önceden haber ver, Helsinki’ye mi, Dakar’a mı gideceğimizi bilirsem, giyinecek zamanım olur.

— Ya İngilizin ne olacak, dedi Matthieu, Mathilde’e bakmadan.

Mathilde’e arkasını dönmüş, sıkıntılı bir yaşamın, gözleriyle görmediği izlerini gözlemleyerek kravatını bağlıyordu. Sıkıntılı ama paylaşılan bir yaşam. Örneğin şu mavi-yeşil kabarık hırka, İngilizin mi yoksa Mathilde’in mi? Ya bir köy evinin resmi olan şu çerçeve ve yumuşacık, buruşuk yağmurluk? Hepsi ikisinindi. Oysa o… O, iki dairenin kirasını ödediği halde, bir an bile, kendi kendine bu konuda bir şey sorabilir miydi, onu kimin satın aldığını, kime ait olduğunu sorabilir miydi? Helene ya da Sonia, ikisi de aynıydı, toplumsal kaygılardan ve geleneklerden, hem yalnızlıktan ve hem de toplum içinde olmaktan dolayı, evlerde hemen onların hâkimiyeti, onların zevki kabul ediliyordu, zırhlara bürünülmüş, her şey birbirine karışmıştı.

— İngilizin bunu hoş karşılar mı, diye sordu Matthieu.

— Hoşuna gitmez, diye yanıtladı Mathilde usul usul ama beni seviyor ve onu sevdiğimi biliyor ve seni sevmiş olduğumu da biliyor. Hayır… Hayır. Zaten yapabildiğim sürece bunu ondan gizleyeceğim, dedi Mathilde sertçe Matthieu’ye doğru dönerek. Asla, gerçek, salt gerçek diye bir şey olmadı ve zaten biz de böyle bir şeye tapınmadık. Değil mi?

Mathilde gülmeye başladı. Ve birdenbire Matthieu’nün gözünde, siyah-beyaz eski görüntüler, aşklarının başlangıcındaki görüntüler canlandı, o sırada birbirlerine kavuşabilmek için ikisi de sevgililerinden kurtulmaya

çalışıyorlardı. Ayrılmayı tatlılıkla halletmeye uğraşıyorlardı, gizlice buluştukları Varenne Sokağı'ndaki Rodin müzesinde birbirlerine söz vermişlerdi ve oradaki ünlü yontu *'Öpüş*, birbirlerine duydukları arzuyu heykelleştiriyor, isteklerini kat kat artırıyordu. Ne gülünç bir durum: Bu heykelin, bu kadar klasik, bu kadar olağan ve öte yandan da bu kadar tahrik edici olması… Zaten, arzularının o hızlı devresinde, onları tahrik etmeyen bir şey var mıydı ki? İkisi de bu arzunun tutkuya ve -şaşkınlık, korku ve mutlulukla- aşka dönüştüğünü fark ediyorlardı…. Evet, Rodin'in *'Öpüşü* böylesine somut bir gerçeklikle yüklü, böylesine tutku doluydu.

— Heykelimizi anımsıyor musun, dedi Matthieu. Nerede oturduklarını bilmiyorum ama erkek de kadın da oturmaktadır. Erkek kadına doğru eğilmiştir, eli kalçasındadır. Kadın başını hem erkeğe çevirmiş, hem de arkaya atmıştır: Kadın hayallere dalmıştır. Mathilde…

Mathilde, Rodin'in özel yaşamını bir kez daha etkilemesine izin verdi. Matthieu'nün yüzüne küçümseyerek bakıyordu, bir zamanlar bu yüz için her şey demekti ama artık hiçbir şey ifade etmediğinin farkındaydı. Matthieu'nün onu genç sevgilileriyle karşılaştırmasına, geçmişi ve o ânı karıştırmasına, onun ve kendisinin gördüğü zararları dile getirmesine karşı koymuyor, bütün bunlara ölmekte olan ve artık sevilmeyen biri için hissedilen sevecen duyarsızlık ve derin bir üzüntüyle izin veriyordu. Matthieu'ye gelince, keyifsizce, Mathilde'in yüzünün hep böylesine gürültücü ve taşkın olup olmadığını soruyordu kendi kendine. Keyifsiz, neşesizdi, ama şefkatsiz değildi.

IX. BÖLÜM

Geç kalan ya da karısını aldatan bir erkeğin alışkanlık haline getirdiği davranışın tersini yaparak, evinin zilini çaldı, amacı Helene'i şaşırtmak, 'kulağına kar suyu kaçırmak' ve karısını dul kalacağı konusunda bilgilendirirken, bu görevini kolaylaştırmaktı.

Çok tuhaf ama, artık sevmediği ve sevmediğini söylediği bu kadına bu haberi vermekten vicdan azabı ve tedirginlik duyuyordu. Zili çalmamın ne anlamı var ki, kasımpatılar Sonia için ne kadar anlaşılmaz ve tuhafsa, zili çalmam da Helene için o kadar tuhaf ve anlaşılmaz olacak diye düşündü.

Öte yandan ve daha uygun bir bakış açısıyla, Helene'in evinin anahtarlarını Helene'e geri veriyordu. Bu evdeki hiçbir şey ona ait değildi

(faturalar dışında), artık çalışma odası da ona ait değildi, Helene oğlancı arkadaşlarından birini o odaya yerleştirmişti, Matthieu'nün özel odasıyla Helene'in odası iki banyo ile ayrılmıştı. Hiçbir zaman kendini 'evindeymiş' gibi hissetmemişti, herhangi bir otel odasında kalmaktan farklı değildi; bu pek önemli değildi ama başkalarının evinde de kendini evinde gibi hissettiği olmuştu: Ama pek az evde, ya çok sevdiği insanların evinde ya da farklı duygulara kapıldığı yerlerde. Bu evlerin sayısı sınırlıydı: Annesiyle babasının evi, büyükannesinin evi, kendi odası, mimarlık eğitimi sırasında kaldığı Colbert Sokağı'ndaki oda (kendi seçtiği ve parasını kendisinin ödediği ilk oda). Ve kuşkusuz, Mathilde'in evi, uzunca bir süre o evde bir yanardağın üstünde oturduğu izlenimine kapılmıştı ama bu yanardağ onun için patlamayacaktı. Hata. Hata… Bu bir hataydı.

O sırada, o 'alanda,' kendi evinde değildi ama bunu Helene'e asla söylemeyecekti. Zaten, bu akşam Helene'e hiçbir şey söylememeliydi. Eğer yapabilirse, belki yarın söylerdi. Yarın sabah ya da yarın akşam. Bugün iyice şaşkındı, heyecandan, yanıtlardan, özellikle de aldığı tepkilerden serseme dönmüştü, kendi tepkileri de pek ılımlı sayılmazdı. Talih yardım ederse susacaktı. Talih ya da yorgunluk yardım ederse. Yemeği dışarıda yiyeceklerini belli eden açık bir giysiyle kapıyı açan Helene, geciktiğini bildiren asık suratını gösterdi. Matthieu neden yaptığını bilemeden, saatine bir göz attı: Saat dokuzu geçiyordu, ona çeyrek vardı.

— Evet, geç kaldın, dedi Helene; sesinde yorgunluk, kendini beğenmişlik, pişmanlık, sitem dip dibe yerleşmişti; Matthieu'yü bezdirecek her şeyi sesinde barındırır, genellikle de, bunda başarılı olurdu.

Ah hayır! Bugün değil, diye düşündü Matthieu, suçluluk duygusundan kurtulmuştu. Hiç önemli değil: Helene, dul kalacağını, ya da dul kalmak üzere olduğunu öğrenebilirdi. Ama bu Helene'in hatasıydı. Matthieu, Helene'den sıkılıyordu, Helene onu olduğu gibi kabul edemiyordu. Baş oyuncuların hangisinin haklı, hangisinin haksız olduğunu saptamak için Helene'in iç çatışmalarını bir ya da iki perdelik bir oyuna dökmek ve bu hikâyeden ders çıkartmak gerekliydi. Yani Matthieu'nün haksız, Helene'in haklı çıkması ancak böyle saptanabilirdi. Helene, önce çatışma noktalarını saptamalı sonra da onları unutmalıydı.

— Çok gecikmedim, dedi. Çok fazla geç kalmadım.

— Jacylerden başka bir yemeği de mi kabul etmiştin (seni uyarıyorum, bu yemek davetini üç hafta önce kabul etmiştin)? Üstelik de, onunla önceki

gün karşılaştım ve bana, “12’sinde!” dedi. E, o zaman?

— Ayın 12’si mi, diye sordu Matthieu, birdenbire konuyla ilgilenerek. Hangi gün?.. Perşembe mi?

— Bugün ayın 12’si, salı günü, diye düzeltti Helene, bir an şaşırmış gibiydi. Niçin? Başka bir yemeğin mi vardı?

— Hayır, ama yarın cuma 13 olmalıydı, bu beni çok eğlendirirdi, diye yanıtladı Matthieu girişteki arkalıksız kanepeye oturarak; karşılıklı düşmanlıkları konuşmalarını engelliyordu. Jacyler’in yemeği söz konusu olunca iyice acımasızlaşmıştı, zaten sağlığı yerindeyken bile çok katıydı.

— Dinle, seninle konuşmam gerek. Bu yemeği unut.

— Bana söylemek istediğin şey ‘bizim’ kabalığımızı haklı gösterecek kadar önemli mi: Bundan emin misin?

Helene de sararmıştı. Kesinlikle tehlikeli bir durum olduğunu düşünüyordu. İyi bir şey düşünmediği belliydi. Belki boşanmak istediğini sanmıştı. Yaşamlarının saçmalığına karşın onunla mı yaşamak istiyordu? Hâlâ Matthieu’ye bağlı mıydı? Bir dizi kendini beğenmiş soru, Matthieu’nün kibirinin kurulduğu tahtın önünde reverans yapıyordu ama cazibe ve sıcaklık eksikti, çünkü Matthieu çok önceden bunlardan yoksun kalmıştı.

— Hayır, dedi Matthieu. Yani, evet. Bu yemeğin hiçbir önemi olmadığından eminim. Bu sabah, adı neydi?.. Jouffroy’un yerine gelen hamsteri… gördüm.

Helene gerçekten kaygı duyarak Matthieu’ye baktı. Helene ne Jouffroy’u görmüş, ne Jouffroy’dan söz edildiğini duymuştu, Matthieu’nün sağlığı ortak arkadaş çevrelerinde söz konusu olmazdı. Kimse hiçbir zaman: “Matthieu kötü görünüyor,” dememiş, hatta bunu düşünmemişti bile. Herhalde zavallılar, buna aldırmıyorlar ya da buna memnun oluyorlardı, artık duruma göre!

— Doktorum, dedi Matthieu. Bana bazı tahliller yaptırdı, bilgisayarlı incelemeler…, kısacası, öyle görünüyor ki ciğerlerimde kötü bir şey var ve öngörülenden daha genç öleceğim.

Helene’e: “Altı ay. Altı ayım kaldı,” demeyi beceremedi, oysa bunu ötekilere söylemişti. Ama Helene’in tepkisi onu sevdiği ya da sevdiğini düşündüğü ya da sevdiğini sandığı iki kadından daha çok korkutuyordu.

Sanki Helene ötekilerden daha kırılgandı, güzel Helene, sadik, mağrur, ilkeli Helene. Oysa Matthieu’den en fazla şikâyet eden oydu ama duyarsızlığı, kibiri Helene’i kabuğundan sıyırıyordu sanki, oysa güçsüz insanları bu kabuk korurdu ve kabuk olmayınca onlar sevdiklerinin ölümünün kabullenilmez dehşeti karşısında, çığlıklara, umutsuzluğa, hıçkırıklara gömülürlerdi. Helene’in hep uygun acıları olmuştu, yani uygun kişilerin yarattığı acılar - acı asla uygun olmasa da: Yani, öbür amcalardan daha şair bir amcanın bu nedenle iflasa sürüklenmesi ve bir kalp krizi geçirmesi, Sorbonne’dan üstün yetenekli ve huysuz bir okul arkadaşının yaşamının sıradanlığını kabullenemeyip arabasını ateşli bir âşık gibi kullanması. İşte, böyle acılar, tek başına ve herkesle birlikte katlanılabilecek nitelikte, kabullenilebilir acılar çekmişti. Ama onun, Matthieu’nün, sadakatsiz kocasının, hastalıklı yalancının, gençliği ve cazibesiyle gözlerini kör eden, sevdiğini sandığı, böylesine yakın olduğu yabancının ölümüyle yüz yüze gelince, ne yapacaktı? Tabii ki, herkesin önünde, sakin, örnek, duruma uygun, yapmacıksız ve sağduyulu, hayranlık uyandıran bir dul gibi davranacaktı. Ama yalnız kaldığında, belleğin derinlerindeki izlere karşın, belleğindekileri silmeye çalışarak, beklenmedik bir anda duyuverdiği bir şarkının sözleriyle, tutku ve neşe dolu anıları, yaşadıkları her şeye karşın öykülerindeki mutlu anları anımsayabilecek miydi, ne yapacaktı? O çok sevdiği kadın arkadaşlarından, o züppelerden, o oyuncaklardan ve bu iki özelliğin birleştiği o kadınlardan hangisine, ağlamak ya da dertleşmek için sabahın dördünde telefon edebilecekti? İşte o zaman, Helene çevresindekilerin kusursuz bulduğu Fransızcasına uygun bir söylemle, ‘acısını anlayacaktı’.

Helene ona doğru geliyordu.

— Burdayım, farkında mısın, ben burdayım, dedi.

Helene, Matthieu’ye doğru yürüdü, elini ceketinin

üstüne koydu. Ve sadık, merhametli, acı yüklü bir ifadeyle yüzüne baktı, bu bakış Matthieu’yü ürküttü. Matthieu alelacele kanepeye oturdu. Kesinlikle, Helene onu bir ölü olarak görüyordu, Helene de onu bir ölü olarak görmüştü. Kadınların hepsi ölüme inanıyorlardı. Hem de hemen. Oysa erkekler ölümü reddediyorlardı. Zaten, yaşam karşısında da farklı tavırlar gösteriyorlardı: Bir erkek hamile bıraktığı bir kadının karşısında şaşkın ve aptal kalakalıyor, oysa kadın bunu fazladan bir mutluluk ya da geçici bir sıkıntı olarak görüyordu.

Helene, kanepede Matthieu'nün yanına oturdu ve ona bakmaya başladı. Elini yavaş yavaş saçlarında gezdiriyordu. Bu sırada Matthieu onun kokusunu, elinin temasını hissetti ve heyecanlandı. Pek az hissettiği bir bayağılıkla, ah ama, dedi kendi kendine aniden. Ah ama! Sonia, Mathilde ve şimdi de Helene, beni mahvedecekler! Hafifçe gülmeye başlayınca gözlerini Helene'den kaçırmak zorunda kaldı.

— Sana yardım edeceğim, dedi Helene, bütün gücümle yardım edeceğim. Öncelikle, artık bir yere gitmiyorum.

— Gitmiyor musun?

— Hayır. Burada ya da herhangi bir yerdeyken senin hasta olduğunu bilmek… hayır, ahlaki olarak, bir yere gidemem… Philippe'e söyleyince, anlayacaktır. Ve anlamasa da, kendi bilir.

— Ah, dedi Matthieu. Ah evet, gerçekten: Sen gemiyle yolculuğa çıkacaktın, yani Philippe'le yolculuğa çıkacaktın.

Philippe Guerand, elçilikte görevli, çok çok kusursuz bir adamdı. Ve o kadar kusursuzdu ki, genellikle Matthieu, karısının yaşamındaki bu zavallının varlığını bile unutuyordu. Hadi bakalım, onlar gitmek zorundaydılar! Helene'in bu yolculuğa gitmemesi söz konusu bile olamazdı! Bu yolculuk halayları olacaktı ve yapılması zorunlu bir denemeydi.

— Bu yolculuğa gitmeni istiyorum, dedi Matthieu. En azından dört ay durumum iyi olacak. Kimseye gereksinim duymayacağım.

— Ama öyle olmayacak, zavallı Matthieum. Buna inanmak istemesen de, bu özel durum bile seni ayıltmasa da, birine gereksinim duyacaksın. Evliliğin ne anlama geldiğini sanıyorsun?

Matthieu, Helene'in gözlerine baktı ve onun gözlerinde kendisini allak bullak eden bir tür kışkırtma, coşku okudu.

— Benimle en iyi ve en kötü şeyleri paylaşmak için evlendin, değil mi, diye sordu Helene'e.

Söyledikleri hakkında ne düşünürse düşünsün, Helene'in içinde çok büyük bir sevinç duyan biri vardı. Bunu hiç düşünmese de, sonuç olarak içindeki bu kadın sekiz yıldır beklemişti. Matthieu bu iç karartıcı dairede, işinin ehli bir hemşire, acıdıklarını dile getiren birkaç kadınla, karısının arkadaşlarıyla, onu iflah olmaz bir biçimde reddeden dostlarıyla öleceğini

düşündü. Ve yalnızlık, üzüntü, alçalma, ölümüne boyun eğme… Ah Mathilde, Mathilde! Gerçekten, Mathilde'in yaşamını istila etmekten bir an bile çekinmemeliydi, bundan nasıl kaçınmıştı? Artık Sonia hayallerini süslemiyordu,

Sonia, Helene'i tanıyordu ve zaman zaman ondan bir cadı gibi söz etse de Helene'in soylu bir kadın olduğunu düşünürdü. Helene'den kurtulabilir miydi? Yanıtı hemen buldu, aslında yanıtı Mathilde vermişti. "Seninle ilgilenebilirim." Hem, Helene'in Mathilde'e, Mathilde'in dingin enerjisine karşı olmasını gerektiren hiçbir şey de yoktu. Belki de, Tournon Sokağı'ndaki üç odalı küçük dairede ölebilirdi, orada, özenle bakılarak ölürdü. Sıkıcı, soluk aldırmayan işini bırakması için Mathilde'e para verebilirdi. Aslında, bunu Mathilde'e hemen söylemesi gerekliydi. Mathilde'in otuz beş yaşındayken kaygısız olması kırk beş yaşında hâlâ kaygısız olduğunu göstermiyordu, özellikle de hayalperest bir İngilizle yaşayıp sıkıcı bir iş yaparken. Tabii ki, parası yoktu ve bornozunun yakasındaki o küçük leke temizleyici ücretinin fazla olmasıyla açıklanabilirdi, Helene'in bornozunda asla böyle bir leke görmemişti: Çünkü bunun için ona para veriyordu, bu lekeleri görmemek için, onun için de bu lekeler olmuyordu. Yarından itibaren mimarlık bürosundaki yatırımlarını çekip Mathilde'e güvenli ve rahat bir gelecek sunmak için elinde bir çekle onun evine giderdi. Ona aşktan başka bir şeyler de verebilirdi, bu da Mathilde'e iyi gelirdi. Mathilde, Matthieu'yü biraz önce epeyce rahatsız eden, yataktaki taşkın davranışlarından vazgeçerdi: Çünkü Mathilde böyle taşkınlıklar yapmayacak kadar inceydi. Ve sonra, iki üç ay sonra, artık onunla sevişmezdi: Böylesine çabuk, böylesine uzak, böylesine olanaksız, böylesine kesin…

— Telefon etmeliyim, dedi Matthieu.

Ama Helene ona engel oldu.

— Önce ben telefon edeceğim. Bizi affetmeleri için Jacyler'e telefon etmeliyim. Dışarı çıkamayacak kadar yorgunsan bir çorba ve spagetti yaparım.

Helene o korkunç coşkusuyla yeniden 'biz' demeye başlamıştı. Ve Matthieu ayağa kalktı.

— Telefon etmen gereksiz, dedi. Jacyler'e yemeğe git ve onlara bu yemeğin benim çok canımı sıktığını söyle. Beni bekleme Helene. Ve Philippe'le yapacağın şu yolculuk; onu sakın iptal etme.

Nazikçe son bir güç harcayarak belleğini zorladı, zavallının soyadını anımsadı:

— Philippe Guenard, dedi, o seni yirmi yıl beklemez.

— Çünkü sen gidip kızların evinde uyuyacaksın, değil mi, dedi Helene öfkeyle. Ne halde olursan ol, hatta artık yapamasan bile… hatta yapamasan bile…

Yandaki odada telefon çalıyordu.

— Arayan onlardır, dedi Helene, kaygılandılar tabii.

— Bekleyince sufle sönmüştür kuşkusuz, dedi Matthieu sevimli bir edayla.

Helene ona buz gibi gözlerle baktı ve salona geçti. Matthieu paltosunu giydi, anahtarlarını alıp almadığını kontrol etti.

— Telefon sana, dedi Helene, salondan çıkarken.

Matthieu ahizeyi aldı ve hamsterin sesini tanıyabilmek için bir an durakladı. Hamster! Ah hayır, bir o eksikti! Güvendiği arkadaşlarından Matthieu için randevular almış olmalıydı!.. Matthieu'nün görkemli ve amansız karsinomu genel bir mülahaza için hastane turları yapacaktı… Onu ölmeden parçalayacaklardı! Ölümsüz ruhların çocukları, sofrada, babalarının karsinomunu Tanrı'ya emanet etmek istiyorlardı…

Hamsterin bu sabahkine göre daha canlı olması bunu gösteriyordu. Ama bir yandan da özür dileyip duruyordu.

Bilirsiniz, dostumuz Jouffroy biraz düzensizdir… bazı Fransız laboratuarları da işlerini iyi yapmazlar… Matthieu'nün çok kötü bir gün geçirmediğini ümit ediyordu, çünkü bütün bunlar bir hiç yüzünden yaşanmıştı!..

Hiç yüzünden mi? HİÇ YÜZÜNDEN!.. Hafif bir rahatlama hissetmeden önce, Matthieu öfkeyle doldu.

— Hayır ama… Doktor Hamster… bana huzur verecek misiniz? Doktor Hamster bir filme bakmayı bilmediği için kâbus dolu saatler geçiriyorum ve… Ne?.. Adınız umurumda bile değil! Adınızı unutmak istiyorum ve sizin de beni unutmanızı istiyorum! Hepsi bu kadar!

Şaşkınlık ve öfkeyle titreyerek telefonu kapattı.

Avazı çıktığı kadar bağırmış olmalıydı, çünkü Helene yandaki odada ürkmüş kadınların minik öksürükleriyle, öksürüp duruyordu…

Mutfak tarafından çıkıp Fleurus Sokağı'ndaki o sevimli eski otelde bir oda bulabilirdi, aylardır o otele gitmemişti. Ve yatağa çaprazlamasına yatıp uyuyabilirdi; kadınsız, hamstersiz, ve karsinomsuz…

içinde bir şeyler kabarıyordu, mutluluk gibi bir şeyler. Hem utkulu, hem de alçakgönüllü bir şeyler… iskemleden kalkarken hafifçe sendeledi. Sessizce mutfağa doğru giderken, bu ilk kez oluyor diye düşündü, ilk kez, yalnızlık onu sarhoş ediyordu…

SON

1

Cassandre: İnançsızları tanıyan Öngörülü kişiler için kullanılan deyim.

2

Lourdes 1858 yılından ben mucizelerin meydana geldiğine inanılan ve her yıl ziyaretler düzenlenen kutsal yer.